

L

D E
Morbis Acutis
INFANTUM.

Editio Secunda, Priori Auctior.

CUI ACCESSIT

LIBER Observationes de
Morbis aliquot gravioribus
Medicas complectens.

Annexis etiam

Quibusdam de Luis Venereæ origine,
naturâ & curatione.

Autore GUALTERO HARRIS, M.D.
Celeberrimi Collegii Medicorum Londi-
nensium Socio.

Ἰνστι γὰρ ἀρχὴ ἐν ἱατρικῷ, καὶ μίση καὶ τέλος.
Hippocr.

L O N D I N I,
Impensis S. Smith & B. Walford ad Insignia
Principis, in Cœmeterio D. Pauli. 1705.

INFERIUS
MORBUS ACUTUS

Editio Secunda

CUI ACCESSIT

LIBER Observationes de
Morbis aliquot gravissimis
Medicis complicatis

Annotis etiam

Quibusdam de Luis Venereis originibus
naturis & curatione

Autore GUALTHERO VARRIS, MD.
Celeberrimi Collegii Medicorum Londi-
nensis Socio

Interdum in hunc modum, huiusmodi, huiusmodi
Hippocr.

L O N D O N

Impensis S. Smith & R. W. Taylor et aliorum
Principis in Curia D. P. 1862

REVERENDO ADMODUM
IN
Christo Patri,
ERUDITISSIMOQUE DOMINO,
D. SIMONI
Episcopo Eliensi.

Cum illustrissimus, ornatissimus,
mihique maximè benevolus, CA-
ROLUS MARCHIO VI-
GORNIENTSIS, qui priùs opusculi
hujus patrocinium suscipere dignatus
fuerat, repentino fato abreptus sit: in-
ter omnes quos cultu ac veneratione
summâ prosequor, nemo sanè est, cujus
nomini, honoris ergò, eundem libellum
in lucem publicam rursus proditutum

Dedicatio.

libentiùs aut lætiùs quam TUO dedicem. Tantis quippè Amplitudinis Vestræ meritis obstrictus sum, ut dignum aliquod summæ Observantiæ testimonium quomodo reddere nequeam. Et profecto maximas inter vitæ meæ felicitàtes semper recensebo (neq; ea est præter dignitatem medicam Gloria) quod officia mea medica, qualia qualia fuerint, Optimis quibusdam Viris, & potissimum Tibi, Reverendissimoque Archiepiscopo Cantuariensi, D.D. Joh. Tillotsono, Bonorum omnium Mæcenati (non ita pridem totius Angliæ Primati, nunc verò in Beatorum Sedes illustriores Translato) grata fuerint, perbenignèque accepta. Quin &, per vitæ curriculum, haud raro observavi, probos integrosque viros, etiam si latè paulò provectiores, benevolentia quâdam innatâ, in me nimis eâ indignum sæpiusculè propendisse; iniquos verò improbosque, minimâ sine causâ, impulsu quodam incitados, inimicos mihi infestosque sæpissimè fuisse. Adeò ut verum id esse, quod Oratorum summi fuit effatum, comper- tum quidem habeam: *Amicitiam nisi in*

Bonis

Dedicatio.

Bonis esse non posse. Quinetiam, si molestiam nullam exhiberem, hîc referre non pigeret, Bonorum Proborumque unum, Edvardum Chamberlanum, L. L. D. spectatæ virtutis virum, scriptisque suis egregiis *Angliæ Notitiam* universæ jam Europæ illustrantibus clarissimum, benevolentiam adeò mutuâ, ac singulari, mecum diu fuisse astrictum, ut monumento suo marmoreo, quod extrâ Ecclesiam in pago juxta Londinum sitò, & *CHELSEY* dicto, sibi plusquam octagenario erigi curaverat, me *Amicum Amico* inscribi voluerit.

Si rerum humanarum derepentè peritium quavis summam nostram solitudinem mereatur, certè Amici jactura præ aliis quibuscumque est dolenda. Et ratio potissima, cur senes congerendis utcumque pecuniis ita sint proni, cur alieni ita sint identidem rapaces, ea esse videtur, quia multas assentationes, multa Amicorum simulachra, plurimumque saltem cultûs & obsequii, senibus grati ac naturâ illis debiti, comparabit Regina illa

Dedicatio.

Pecunia; quanquam nullæ opes Amicitiam fidam conciliare, nullæ *virum Bonum*, alterumque *sui similem* possunt effingere. Nôrunt videlicet fenes, quàm rara sit optabilis illa Benevolentia; cùm *ex omnibus sæculis vix tria aut quatuor Amicorum paria* antiquitas commemoravit.

Quicquid verò de moribus alienis sit ritè statuendum, nostrum quidem est, & in potestate ferè nostrâ, nosmetipsos præstare saltem mediocriter Bonos; æquiusque videtur, & multò consultius, unumquemque dare operam, ut Sese, quàm Mundum, meliorem reddat.

Alii itaque indomitâ Honorum cupiditate flagrantes, Simulandi artificium accurate ediscant, omniaque studiosè agant ad gratiam conciliandam; alii *Summum Bonum* in Voluptate collocantes vitam brevem, noxiis utique & imprudentibus delectationibus, multò brevioram reddant; alii salutem Patriæ, pro quâ tot egregii, magnanimique viri, multis retrò sæculis, ultrò occubuerunt, rebus postponant

Dedicatio.

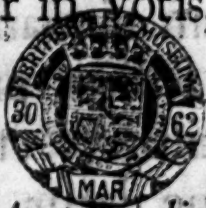
ponant propriis ; alii denique inexplebili
lucrandi siti semper exardescant, ac si
vitam immortalem, inter omnia senio
collabentia, ipsi ducere haud dubitarent ;
aut si gaudium morienti sempiternum
esset, omnium rerum copiâ Superbientem
decedere, hæredemque prodigum post se
relinquere. Hoc saltem probè novi,
notitiâ rerum aliquali edoctus, neminem
in hac quâ patet terrâ Fælicem esse posse,
neminem perturbationum expertem, ju-
cundamque agere vitam, nisi qui suavibus
mundi incantamentis magnoperè sibi
interdicit, nisi qui frænum injicit cupidita-
tibus, qui Virtuti sese consecrat, morum-
que probitatem amplectitur.

Sed molestiam nimiam haud licet fa-
cessere, Tibi scilicet principi bonarum
literarum Antistiti, cui nulla laxatio
curis, studiisque datur Sacris, qui non
modò Concionibus salutiferis, singulis
septimanis habitis, ætate quamlibet mul-
tùm ingravescente, prodesse omnibus eti-
amnum studes, doctrinamque verè cæ-
lestem jugiter promulgas, sed & sum-

Dedicatio.

mam bonorum omnium laudem ac admirationem consecutus es, tùm propter libros complures pietati, benèque vivendo inservientes, tùm propter Commentarios imprimis illos admirandos, quibus Sacras Scripturas veteris Testamenti, sapientiâ senili ac consummatâ, præ aliis fortè universis Doctoribus, exposuisti.

Diu benèque valeas, Reverendissime Præsul, in Ecclesiæ decus, & Reipublicæ utilitatem; liber à communibus senectæ incommodis, quantum humana fert natura; & certissimè immunis à morbidis omnibus cruciatibus, quos *intemperans juvenus* necessario secum ducit, *effætum corpus tradens senectuti*. Ita est mihi ardentè in votis, qui me sanctè profiteor,

Paternitatis, Amplitudinisque Vestræ,

Humillimum, Devotissimumque Cultorem,

Gualterum Harris.

Præfatio.

SI prior hujus libelli editio à doctis nonnullis fuerit fortè benigniùs excepta, typisque transmarinis quibusdam mandata; si epistolas aliquot ornatissimè scriptas à Medicis Præclarissimis longè dissitis, propiùsve degentibus, studio faventes meo, ut aliquibus quadantenùs prosum, contigerit accepisse; id omne solito multorum candori, aut summa quorundam virorum excellentium, moribus optimè compositorum, atque in delictis alienis humaniter cecutientium, bonitati acceptum refero. Nihil enim quantumvis eximium, scriptoque exquisitum, nedùm imperfectum, animos inflare nostros, superciliumque attollere debet. Etenim summa hominum sapientia ac Scientia ea quidem est, quæ insipientiam atque inscitiam communem ob oculos proponit. Et quò aliis quisquam

in

P R Æ F A T I O.

*in hac rerum Ignorantiâ, ac recte rationis
inopiâ percipiendâ, est sibi magis conscius, eò
aliis illum Superiorem, facileque primas in
scientiis obtinere censeo.*

*Quamobrem alii sibi placeant, se probè
intelligere, cur Globus hic terrestris in certo
universi loco naturaliter permaneat, neque
pondere suo gravissimo in quamcunque
partem aeris fluidi, quaquaversus circum-
fusi, unquam declinet; quâ porro ratione
levis compressio Atmosphæe tam immensum
pondus equabiliter sustineat; alii terras
illas incognitas in penetralibus telluris abscon-
ditas, aut similia tenebris obducta, nullis
telescopiis pervia, profundo suo ingenio ac-
curatè describant; alii facile complectan-
tur, quid ventos agitet in tantos nonnun-
quam turbines, unde adveniant venti, quò
tam celeriter avolent, quid denique vires
illorum concitatas subito frangat. Alii a-
lter disquisitiones suas collocent, magnam-
que ingenii admirationem inde comparent.
Quòd si quippiam Philosophia vera pro
Postulato tradat, si Axioma pro certo
statuat, quòd notitiam omnium promeretur,*

PRÆFATIO.

id præ aliis est, aut sit potissimum, tranquillum scilicet animum quantivis esse pretii, & virtutem innocentiamque, quantumlibet vulgò spretas, quantumlibet hanc puerilem habitam, blandissimis vetitorum lenociniis tantò antecellere, quantò lucem tenebris splendidior, quantò firmam corporis valetudinem adversissimæ magis expetendam.

Ceterum siqui ingenio pollentes, artemque medicam penitissimè callentes, conatus in hoc opusculo meos nihil præclarum, aut laudabile, nè invidiâ dignum, produxisse contendant, equidem illis admodum facile assentior, nimirum comperiens multò facilius esse, magna conscribere volumina, verborum flosculis, argumentis variis, copiosis autorum citationibus, & plurimâ delectatione referta, quàm opellam aliquam parvulam insigni hominibus usui, commodoque universo futuram.

Et

PRÆFATIO.

Et si disquisitiones mee, utut tenues, at benevole, quod volui infantibus innocuis beneficium minus assecuta fuerint, non mediocris est operam ludenti consolatio, innoxios illos mortuos, nullâ diligentia restitutos, à molestiis omnibus & insidiis, quibus parentes sui nunquam non exponuntur, in eternum liberari, superasque illos Beatorum sedes, domiciliis his fragilibus longè anteponendas, illicò capessere. Quinimò minimè diffiteor, si talia conjicere liceat, Deum Optimum Maximum, cujus beneplacito tam inferiora, quàm supera omnia jure merito parere debent, parvulis innocuis haudquaquam infensum, sed ex immensâ suâ miseriis mortalibus Benevolentia ac Misericordia, tantam generis humani multitudinem, que nostrâ opinione prematurius videtur occumbere, in cœlos clementissimè abripere, nè tenelli illi deinceps pubescentes in societatem aliquam improbam aliquandò cooptarentur, nè contagio sceleratorum pervagante contaminarentur.

Certè Animarum verè Innocentium numerus penè infinitus ex hac terrâ in cœlos indefinenter

PRÆFATIO.

indefinenter emigrabit, si verum sit,
 * tertiam ad minimum generis humani partem, ante septimum ætatis annum, gravi hoc corpusculi onere, animæque ergastulo solere liberari; ut-
 cunque adultorum nimis pauci, serius morientes, magnorum criminum vix expertes, nedum ab omni culpa Innocentes, fuerint pronunciandi.

* Vide Granti computationes septimanarum morientium Lond. Angl. scriptas.

Et quidni Infantes, innocentes natos, innocentes Morientes, felicissimos existimemus, cum in ea nos tempora inciderimus, quibus tot sanguinis humani torrentes per totam, quacunque patet, Europam quotannis diffunduntur, alterâ contendendum parte pro aris & focis, necessario decertanti, alterâ indomitâ atque effrenatâ dominandi libidine semper flagranti; adeo ut Infantulus quidam Londini, sex tantum menses natus, ante has rerum publicarum incæptas perturbationes, paulo post obitum Caroli Secundi, nuperi Hispaniæ Regis, inter collocandum Regem Borboniensem per fas & nefas in Imperio Hispanico, spectantibus

PRÆFATIO.

Etantibus interim paulisper tot populis tanta
 Europæ pericula quasi oscitanter, atque
 Senatu nostro impavido magnanimoque ea
 baud ægrius dein ferente; Infantulus
 hic, inquam, miseras cladesque impenden-
 tes fortè præsentiens, postquam paroxysmo
 Convulſivo liberatus fuisset, vespèrâ tunc
 festum Christi Natalitium præcedente, per
 quartam horæ partem nunc O DEUS, nunc
 O JESUS, clarè ac distinctè exclamaret:
 oculis tunc suis ad cœlos versis, lacrymis
 pluribus profusis, manibusque, aut manu
 alterutrâ, tanquam orantis, intereâ eleva-
 tis. Hæc fidem facile superantia non
 modò mihi retulit, aut confirmavit;
 pater ipsius infantis, Dominus Edgwor-
 thus Tribunus militum in satellitio
 Regio locumtenens, & quem prius
 Bruxellis, A. D. 1693. febre acutâ pænè
 confectum, ac maxime deploratum à duobus
 Medicis inclytis habitum, Deo benedicente,
 Consilio meo restitueram; sed & amborum
 parentum, nutricis, ancillæ domesticæ,
 vicinæque matronæ, astantium testimonia,
 jurejurando veritatem facti nemine postu-
 lante comprobantia, apud custodem pacis

D.

PRÆFATIO.

*D. Richardum Bucleigh, equitem auratum
reddita, in tabulas fideliter sunt relata.*

*In hoc Tractatulo, pariter atque insequen-
tibus observationibus, nomina egrotantium
consultò quidem omisi, utpotè rem nullius
momenti ad illustrandas narrationes, ac
curationes clariùs describendas. Quippe
congruum videtur, ut illustres maxime
viri ac feminae, liberique eorum, vestitu
potiùs nitido quàm sordido, sani quàm mor-
bidi, in conspectum publicum prodeant.*

ELENCHUS

D. Richardus Bachelier, copiarum magister
 in tabulis hactenus hactenus

ELENCHUS RERUM

in Libro priori.

QUæ ratione autor hæc conferibere in-
 ductus. p. 1. Quæ ad *curatorem Infantum* certio-
 rem spectant, à medicis
 hactenus desiderari. 2. Faciliorem autem eam
 fore, ac vulgo creditur. 3. Probatum id argu-
 mento ex ætatum differentiis, & temperamentis.
ibid. Morborum omnium Infantilium una ea-
 demque causa. 4. Quænam ea sit. *ibid.* Tem-
 pestivus remediorum usus in febribus quàm sit
 utilis. 5. Quis *Infantis*, & quis *Pueri* nomine
 intelligendus. 6. *Diagnosis* horum morborum
 quibus criteriis sit investiganda. 7. Undè pen-
 debat incertitudo, ut videbatur, diagnostica. 8.
 Quòd *pulsus* infantum sit minùs observandus. 9.
 Ut & *urina* eorundem. *ibid.* *Causa* eorum af-
 fectuum *procatartica*. *ibid.* Quantum *salus*
 fœtus à matre pendet. 10. Cur innata generis
 bonitas, aut vitium, aliorum animalium quàm
 humanæ proli certius transmittatur. 12. *Causæ*
 aliæ affectuum infantilium recensentur. *ibid.*
 Nempè frigus facillimè susceptum. 13. Lact nu-
 tricis vitiosum. 14. Narratio memorabilis quan-
 tum discriminis subire soleant infantes, qui Nu-
 tricium Conductitiarum custodiæ exponuntur fo-
 ris. 15. Præmatura carniū esitatio. 16. Potus
 liquorum

Elenchus Rerum.

liquorum spiritibus abundantium imprudenter concessus. 17. Vinum puellis adultis quamobrem profit, & cur Acida aliis plurimum nocent. 18. Vinum quibus convenit, & quos maxime lædit. 19. Quodnam eorum Infantibus magis innocuum. *ib.* Causæ omnes morborum tennellorum in unâ proximâ semper coalescunt. 20. *Historia affectuum infantilium. ibid.* Symptomata universa Acido prædominanti ortum suum debere. *ibid.* &c. Non in *hypotheseon* inventionem, sed in sælicitate ipsius *praxeos* medico licere gloriari. 25. *Hippocratem* indicationes curativas non à primis, at secundis qualitatibus expugnandis desumpsisse. 27. *Prognosis.* 29. *Curatio.* 31. *Salvii de le Boe* laudatio, pariter ac censura. *ib.* & 32. Quodnam fundamentum curationis infantum sit imprimis jaciendum. 32. *Indicationes Curativæ* duæ. 33. Celeberrimus *Sydenhamius* primus viam deditâ operâ monstravit purgandi vel in ipsis febribus. 34. Quàm utilis ac necessarius sit *catharses* usus. 35. Quantum conveniat catharsis, in eâ quæ nunc prædominatur Febre Epidemiâ. 37. Prima indicatio est *acidi* exquisita præparatio. *ibid.* Quòd humorum præparatio olim usitata fuerit inutilis ac inanis. 38. Cur tot veteres medici *catharsin* in febrilentibus neglexerint. *ibid.* Præparatio humorum per *Alexipharmaca* & *sudorifica* rem deteriorem plerumque facit. 39. *Cottionem* citius promoveri *evacuationibus* quàm cæteris quibuscunque. 40. *Præparantia medicamenta* enumerantur. *ibid.* Quænam Testacea cæteris anteponi mereantur. 41. Annotatio iis non indig-

Elenchus Rerum.

na scitu, qui medicamenta pauperibus liberali manu, & absque aliqua mercede, elargiri amant. 42. Sententias alienas de facultate medicamentorum modestia summa esse invicem trutinandas. 43. Quare *magisteria* numero *Præparantium* non accensentur. 44. Quare nec *salia volatilia*, nec *spiritus volatiles*, nec *salia lixivialia*, nec denique quodcunque genus remedium impense *calidorum* supra modum sint laudanda. *ibid.* Quod prædicta *Præparantia* sint ex *anodynis* potentioribus. 45. Usus eorum perminutus effecit, ut illa eorundem facultas medicis minimè observaretur. 46. Ex quibus medici peritia est jure æstimanda. *ibid.* *Formulae & usus medicamentorum Præparantium.* 47. Objectioni cuidam occurritur lepida quædam fabellâ. 49. Traduntur *formulae* blandorum *cathartorum*. 50. Quid nonnunquam faciendum sit in symptomatis dissonis & incongruis. 51. Annotatio de usu Mercurii dulcis vulgaris ter sublimati periculoso, ejusdemque sexies, novies, aut duodecies sublimati, usu multiplici tutissimo. *ibid.* Medici Clarissimi insignis observatio de hujus excellentiâ in Comate puerorum. 52. *Emplastrum* regioni umbilici. 53. *Rhabbarbari* præ aliis purgativis merita laudatio. *ibid.* In quo loco sit habenda *aloe*. 54. Methodus medendi ulterius exponitur. *ibid.* Tractatio puerorum paulò proveciorum. *ibid.* Cautiones quædam primam infantum purgationem respicientes. *ibid.* & 55. Quod *catharsis* è fortioribus, rarissimè sit ténellis injungenda. 56. Quædam *Hippocratis* contra nos militantia, atque

Elenchus Rerum.

que adversus usum *catharteseos* in febribus facientia. *ibid.* Iisdem respondetur. 57. Error medicorum quorundam fatalis purgatione præposterè utentium. 58. De *puerorum venæsectione*. *ibid.* Reprehensio *chymiatrorum* istorum, qui sese hostes internecinos *omni venæsectioni* palàm denunciant. 59. Adeptorum *imaguncula* quædam. 60. *Testaceorum vires & facultates*. *ibid.* *Testaceorum* nomine quænam hic intelligenda sint. 61. Propter ignorantiam illorum *usus opiata* in usum ità immodicum irrepisse. 62. Quòd *narcotica* infantibus neque sint necessaria, neque tuta. *ibid.* Medici *narcoticis* faventis super eà re scomma. *ibid.* Medicamentorum omnium impensè *calidorum*, ut & *cardiacorum* in medicatione tenellorum notatur periculum. 64. An *Testaceorum* usus *obstructiones* pariat? 65. Quid veteres medici de Acidorum usu uno ore senserint. *ibid.* Quantò magis apud nos acidorum usus, quam alibi extimescendus. 66. Quid sit de *crisibus* judicandum. *ibid.* Naturam *crisium* evacuationes plurimum generum vel in febribus planè indicare. 67. De *præcipitantium* usu & viribus quid sit sentiendum. *ibid.* *Cathartica* esse *Præcipitantium* medicamentorum primaria. 68. Quomodò *febres* admodum mites deveniant sæpè, quas dicunt, *malignæ*. 69. Methodus medendi *pesti* aq. *Turcas* invalescens. 70. *Februm* apud nos causam repletioni ut plurimum deberi. 71. Quòd in *Febribus* spiritus animales nullo veneno, ut quidam docti sentiunt, vulgò inficiantur. 72. Notio *malignitatis* coarguitur. 73. *Sudorifica* qualia

Elenchus Rerum.

qualia, & quousque sint utilia. *ibid.* Historia febris quæ anno præterlapso fuit maximè *Epidemica*. 74. De *dentitione difficili* infantum, ejusque Curatione. 76. Duplex *dentitionis* tempus. 77. Quodnam instrumentum sit gingivis incidendis magis commodum. *ibid.* Hirudinum applicationem *Dentitioni* faciliùs promovendæ multum conducere. 78. *Aphtharum* curatio. *ibid.* Cur *aphthæ* producendis ita sint proclives infantes. 79. Cur medici temperamentum corporis ex conspectu linguæ soleant dignoscere. *ibid.* *Diarrhæa* quomodo curatur. 80. *Vomit*us infantum. *ibid.* Quo casu, & quâ cautelâ Narcoticorum usus modicus infantibus permitti possit. 81. Quodnam Emeticum sine magno discrimine illis nonnunquam exhibere liceat. 82. *Torminibus* eorum quæ *specificè* conveniunt. *ibid.* *Convulsionibus* quæ apprimè conducunt. 83. Quod in intervallis *Convulsionum*, nunquam in ipsis paroxysmis tuta, atque aliquando necessaria sit sanguinis detractio. 84. *Specificæ* veterum *antepileptica* facultatibus diu prædicatis rarò pollent. 85. Exemplum puellæ *convulsionibus* vehementissimis correptæ, & rebus nullius momenti æstimatis ad sanitatem restitutæ. 86. *Epispasticorum* usum tenellis minùs convenire. 87. Annotatio non minimi momenti. *ibid.* Quænam in *Convulsionibus* vehementissimis magis profint. *ibid.* In verâ *Maniâ* remedium hæud vulgare annotatur. 88. Quædam ad *variolas* & *morbillos* infantum spectantia. *ibid.* Argumentum à naturâ *variolarum* deductum, ad usum regiminis calidioris
J. 22
usum

Elenchus Rerum.

usum. 89. Quòd maxima hominum pars à veritate facile deflectat, quis verò propius illi accedat. 90. *Exempla diversorum Infantum* per nostram hanc methodum à *febris* suis liberatorum. 91. *Aloeticorum* noxæ, in tenellorum febribus, insignis observatio. 105. Pueri *atrophia verminosa* pænè confecti curatio. 109. *Æthiopis mineralis* descriptio nova, ejusque comparatio cum præparatione vulgari. 110. *Obiectio* contra methodum præscriptam. 112. *Responsio. ibid.* Quid sit de *Chymiâ* sentiendum *ibid. &c.* Vina Medicata, Tincturasque omnes sine igne optimè præparari. 113. Elixir Proprietatis infusione frigidâ confectum ventriculo esse magis gratum & acceptum, quàm quod digestionem calidâ vulgò præparatur. 114. Quamobrem chymicorum nimis amantes in summâ rerum inopiâ plerùmque degant. 115. Ad opes comparandas quænam sit ratio vivendi requisita. *ibid.* Præcellentia *operum naturæ* iis quæ *arte* fiunt. 116. *Materiæ Medicæ*, quæ in *Dioscoridis* aliorumque veterum libris uberimè exhibetur vindicatio quædam, & præ aliis recentiorum modis ejusdem laudatio. 117. *Mollerii* liber scripta *Dioscoridis* & *Matthioli* in methodum praxi Medicæ accommodam reducens æquis encomiis celebratur. *ibid.* Nullam verò Materiam Medicam ex usu esse sine methodo medendi. 118. Duo naturæ summè admiranda phænomena Curiosorum explicationi proponuntur, in quibus Supremæ Omnipotentiae permanentia vestigia sunt semper manifesta. 119. Alia quædam *Inquisitorum* ruminatione haud indigna. 120, 121, 122. Conclusio.

Summa Rerum in Libro Posteriori.

Quamobrem medicus quidam doctissimus nihil unquam scriberet de morbis Cephalicis. *p.* 128.

De Epilepsiâ. 129. Paroxysmi epileptici descriptio. 130. Quare dicitur morbus Sacer. *ibid.* Curatio 131. Duo symptomata memorabilia, minus observata, epilepticisque supervenientia, advertuntur. *ibid.* Eademque profligata. 132.

De Paralyfi artus omnes impetenti, capite interim immuni relicto. 133. Unde hæc paralyfis. 134. Ejusdem curatio. 134. An à flatu morbus hic deducendus. 135. Terebinthinæ hîc vires. *ib.* Quantæ perturbationes à flatibus excitantur. 136.

De Diabete. 137. Suppressio urinæ totalis eam præcedens. *ib.* Descriptio diabetis. *ib.* & 138. Xenocratem medicum omnes morbos curare solitum, ope stercoreum & urinarum. *ib.* Quod Diabetes sit renum diarrhæa. 139. curatio senis ferè octagenarii. *ib.* De aquis mineralibus Bristolensibus. 140. De vino Burdegalensi, in hoc morbo. *ib.*

De vulnere pulmonum. 141. Encomium ironicum pugnæ singularis. *ib.* Vulneratum hunc lectulo necessario incarceratum, cui febris aberat, & appetitus viresque constabant. 142. Unde præposterum hoc symptoma. *ib.* Curatio. 143.

De Variolis à Lumbricis prognatis. 144. Post febrim secundariam sublatam, alia à

ver-

Elenchus Rerum.

vermibus exorta est, discriminis plena. *ib.* &c
Curatio ejus. 146. Quinquaginta sex Lumbrici, novem circiter pollices longi, ex intestinis depulsi. *ib.* Præservatio à novo illorum proventu. 147. Sal catharticum amarum, frequenti nunc in usu, quid reverà sit. *ib.* Sal gemmæ esse aquarum mineralium cathartiarum pænè unicum principium. 148. Aquas illas catharticas, quæ minimùm salis destillantibus suppeditant, usûs esse minùs tutioris. *ib.* Undè falsedo illa Oceani verisimiliter deducenda. 149.

De Anginâ. 149. Quid in tumore faucium insigniori omnem deglutitionem inhibente fuerit faciendum. *ib.* Curatio. 150. Cautio in usu Sulphuris requisita. *ib.*

De variolis Anomalis, sive cum morbillis consociatis. 151. Casus Reginae Optimæ, nunc Beatissimæ, istis Variolis (proh dolor!) extinctæ. *ib.* Theriacæ Andromachi fatalis nonnunquam usus. 152. Historia ac progressus diurnus Variolarum illarum perniciosissimarum. 153.

De affectione hysterica. 155. Curatio. 156. Narcotica fæminis hystericis, ad somnum conciliandum, sæpè inauspicatò exhiberi. 157. Narcotica puerperis maximè omnium perniciosæ. *ib.* Eorundem nocumenta primaria. 158.

De cardialgiâ & vomitu. Item de dolore Colico. 159. Cardialgiæ curatio. *ib.* Præscriptum Bateanum ad tormina ventriculi, viscerumque. 160. Quòd Colicus dolor sit ventriculi, non Coli affectus. 161. Julapia medicorum veterum annumerantur. 162. Præcautio Colicæ

Elenchus Rerum.

licæ. *ib.* Paroxyfmi Colici gravioris curatio. 163.

De Hæmorrhoidum fluxu immodico. 164. Fetus ex fpiritu vini rectificato ad illum fiftendum. 165. Ejusdem fetus laudatur ufus ad fluxum menfium immodicum fupprimendum. *ib.*

De Lue Venereâ. 167. De origine hujus morbi, an fuerit admodum antiqua necne. *ib.* & 168. Argumenta quædam pro ejus antiquitate. *ib.* Luem fcortationis efle comitem indivulfum. *ib.* & fcortatoribus fempè imperidere. 169. An tempore Hippocratis lues grallata fuerit. 170. Quantum fit dolendum Luis curationem à medicis ita derelictam efle, & imperitorum incitix vulgò demandari. 171. Luem efle proteiformem. 172. Tanto majus à Lue difcrimen contingere quanto illam fapè minus efle cognitam, ac intellectam. *ib.* Alios plures morbos ex Venereo progigni. *ib.* Luem efle morbum venenatum. 174. Comparatio inter illam, aliaque venena. *ib.* Quam fit diverfa veneni Venerei natura. 175. Quæ temperamenta Luem ægrius fuflineant. 176. An minor fit fævitia ac tyrannis Luis Venereæ, noftris temporibus, quam olim fuerit. 177. Varii medendi modi. 178. De Salivatione quid fentiendum. *ib.* & 179. Hydrargyri nocumenta annotantur. 180. Quamobrem Fernellii, Palmarii, aliorumque doctorum medicorum methodi Salivationi vulgò cedant. 181. &c. Cautiones quædam notatu dignæ, Luis curationem refpicientes. 184. Infufia opinio vulgi, præpoftero quodam modo fe infectos curari poffe cogitantis. 187 Conclusio. 188.

DE

DE

Morbis Acutis INFANTUM.

CUM æstate dudum elapsâ verba fortè
fecerim peritissimo consummatissimo-
que medico Domino D. Sydenham, de
successibus repetitis quos in meden-
dis *Infantum* periculosioribus affectibus sæpe
numero fueram expertus, sanè Magnus ille
Vir attentè percontatus est, quânam ego me-
thodo uti solerem in re adeò hætenus deside-
ratâ, & cujus plenam notitiam (nequid gra-
viùs dicam) medici omni laude dignissimi vix
ac nè vix quidem sunt assequeuti. Cui ego
tùm protinùs methodum quæ præ aliis mihi
placuit, lubentissimè exponebam. Re tandem
ab eo perpensâ, ac in praxi suâ tunc examinatâ;
ille non modò methodum nostram non impro-
bat; sed & eam aliis perutilem fore, experi-
entiâ suâ propriâ jam confirmatus prædicabat,
atque literis me eandem consignare magnope-
rè hortabatur. Tanto igitur Autore calamum
B pro

pro virili assumo, & salutì tenerrimorum quantum in me est, verè inservire studeo.

Scio quàm leviter delineatam, imò incognitam sanè provinciam perlustrare contendam, cùm pueruli ac maximè infantes ægrotantes nihil quicquam obstrepent, ad diagnosin luculentam, nisi quod querulis vagitibus, & proterviæ incerto idiomate, possimus expiscari; quapropter medici non pauci nominis amplissimi, palàm sunt nobis aliquando professi, se Pueris febricitantibus, ac præsertim recens natis visendis advocatos invitâ quidem Minervâ, tanquam ad mysterium nescio quod evolvendum, aut insanabilem aliquem affectum sanandum, plumbeis pedibus accedere solitos.

Minimè dubium est, ægritudinum puerilium curationem exquisitam perindè omnibus exoptandam esse, ac aliud quicquam quod in arte medicâ hætenùs desiderari videatur. Nec modò viri opulenti, qui terrarum & latifundiorum amplissimorum hæredes aut exoptant, aut sospites conservare volunt, in hac re plurimum ponunt, verùm & parentes universi ferè invincibili erga sobolem suam exardescunt, atque in tutelam eorum tanquam propriam suspirant. Quamobrem si facem utut exiguam mihi detur accendere, quâ alii egregiis animi dotibus ornati opus hoc tam imperfectum limato suo ingenio perpoliant, ac magis absolutum reddant, incæpti neuti- quàm pœnitebit, & boni id ego consulam.

Quis-

Quisquis igitur Infantum minimorum symptomata, quæ manifestò se producit, diligenter expendet, qui crasin illorum molliculam, simplicissimam diætam attentè considerabit, non ita arduum & difficile pensum hoc fore comperiet, ut falsâ imaginatione ductus priùs existimabat. Etenim asserere non verebor morbos illius ætatis genere paucissimos esse, & gradu tantummodò differre; imò curationem puerorum multò tutiorem ac faciliorem, quàm virorum & mulierum.

Inter ætates, ut senilis alterationem qualemcunque in melius ægerrimè sustinet, propter partium omnium solidarum siccitatem & duritiem, atque saxeam ferè temperiem, ita mollities juvenilis, & tantum non mucilaginosa teneritudo alterationibus omnimodis recipiendis proculdubio apta nata est. Siccus utique est senex iis omnino in partibus, quibus infans humore excellit: nimirum ossibus, membranis, ligamentis, arteriis, venis, nervis, ipsisque carnibus; quandoquidem vel ossa infantum cartilagine potius dici mereantur; cumque humido tam primigenio, quàm a-scititio adeò abundant, adeò mollia & fluxibilia sint eorum corpuscula, certè illorum temperamentum omnium humidissimum est ritè statuendum.

Et quemadmodum temperies puerorum humidissima est, haudquaquam vereor pronunciare, morbos illorum universos ejusdem generis esse, ab unâ eâdemque Causâ produci; quôdque prout partes corporis diversæ, sint superiores sint inferiores, hâc vel illâ ægritudine affici soleant; prout nempè ventriculus, intestina, pulmones, caput, & nervi, maximè urgentur, aut malè se habent, idem reverà morbus quamplurima nomina sortiatur.

In quâ assertione, nè paradoxon inconsultò sustinere videar, Hippocratem ipsum, libro de Flatibus, de unâ eâdemque universâ morborum causâ differentem audiamus. *Τῶν δὲ νόσων ἀπαρίτων, &c. Morborum omnium unus & idem modus est. Locus verò ipse eorum differentiam facit. Quare videntur quidem morbi nihil simile habere, propter diversitatem scilicet locorum, quùm sit tamen una morborum omnium species, & causa eadem.*

Quocircà si humidi puerilis naturam paulùm examinemus, id in nullam aliam putredinem, nisi acescentem, degenerare aptum, liquidò constabit. Quemcunque enim affectum pati deprehenduntur Infantes, hoc vel illo nomine insignitum, rarò aut nunquam eis deesse fæces Acidum redolentes, & maximè ab initio ructuum acidorum copiam, observare potui. Rursùm liquores fermè omnes in putredinem tendentes, acorem ante omnia contrahere solent. Imò lac ipsum, proprium tenellæ

nellæ ætatis pabulum, si aliquantò diutius asservetur, ultrò coacescit, & ad ignem sine acido quocunque instillato spontè coagulatur. Porro symptomata infantum singula acido, ut parenti legitimo, ortum suum debent.

Addatur his tonus sanguinis debilior, & crasis nimium infirma, ita ut spiritus in eo hospitantes nondùm eò prædominii devenierint, ut functiones aut munia sua debite obire, aut quoscunque humorum motus irregulares à causis vel externis vel internis suscitatos possint ipsi vi propriâ componere. Liquor nempè vitalis, musti in morem, priusquam ad debitam *ακμὴν* exaltatus in acorem præternaturalem facillè degenerat; neque tamen idem ità difficulter, tempestivâ artis ope, in ordinem redigitur.

Et meherculè *tempestivorum* auxiliorum usus & emolumentum in singulis ætatibus ægrotantium, nunquam satis inculcari potest, quia principiis morborum sive Chronicorum, sive Acutorum peritus Medicus facillè subvenit, quemadmodùm scintillæ primæ cujusvis incendii, quantumvis magni, facillimè extinguuntur; quandoquidem vel minima mora devastationibus conflagrationis incredibilibus, ex scintillulâ primò contemptâ locum præbeat. Idque ego sæpenumerò expertus, sanctè affirmare possum, me diù observâsse in acutis omnium morbis, quibus tempestivè satis accersitus fuerim, felices admodùm successus, &

curationem paucis diebus peractam, modò ægrotus & astantes imperatis fideliter obedirent, & si viscera fuerint mediocriter sana. Quòd verò Febres ipsæ continuæ in primo illarum exortu, si rectè tractentur, facillè averruncari possint, frequens mihi occasio periclitandi exhibebatur, cùm Familiæ Regiæ Serenissimi *Gulielmi Tertii*, per quinque annos, durante bello postremo inter Fœderatas & Gallicas copias, cura mihi mandaretur. Etenim famulos ferè omnes quotcunque fuerint, sæpè admonebam, ut me sub primum Febris insultum, illicò accerferent. Neque *plumbeis* pedibus advenire solent nuntii, quando ægroti cum medico gratis consilium ineunt; secus quàm vulgò fit *Londini*, ubi populus (ita usu iniquo comparatum est) pharmacopolarum aut muliercularum peritiā amat aliquandiu experiri, dum in extremo discrimine versentur, priusquam ad medicos doctos confugiat, forsitan impensæ non mediocris formidine deterritus. Eventus verò fuit, quòd ex quamplurimis, uno post alterum febricitantibus, inter expeditiones castrenses, vix unus quidem illorum per æstatem totam ad plures abiret.

Infantem intelligimus non modò strictiori sensu, cum *Galeno*, unicum mensem natum aut bimestrem, aut ad summum trimestrem, verum etiam latiùs (uti vulgò fit) puerulum paulò proVectiorem, nempe ad quartum usque annum. Pueri nomine complector deinceps ad annum decimum quartum. Quò minor autem natu est qui malè valet, eò faciliorem fore morbi alicujus gravioris eliminationem, cùm

cùm experienciâ multiplici, tùm ratione ipsâ suffragante, edoctus constanter affirmo. Etenim in humido quàm in sicco, in molli quàm in duro, quælibet impressio, five fuerit bona, five mala, citiùs perficitur, tametsi in sicco, duroque eadem semel peracta diutiùs quidem permaneat. Facillimè inquam in morbos dilabuntur Infantes, & nisi aut seriùs aut imperitiùs tractentur, facillimè in sanitatem restituuntur.

Diagnosìs affectuum puerilium non ab ipsorum narratione, neque tàm ab explorato pulsu, aut ab urinæ curioso examine, quàm à nutricum & muliercularum iis assidentium responsis est extorquenda. Quippè nòrunt fœminæ an nausèa & vomitu, & quamdiu laborârint; an lac vel cibum coagulatum rejecerint; an importuni vagitus, vigiliæ, & inquietudo, torminibus ventris eos excruciaci indicârint; an ructus acidi, vel singultus emittantur; an tussis adsit; an sedes vel pauciores quàm par est, vel frequentiores fuerint; quo colore demùm inficiantur, an albidæ, viridescentes, vel bile sint admodum saturatæ. Nòrunt an siti præternaturali, & proindè Febre detineantur; an ulcuscula in ore (aphthæ dictæ) latè serpant, atque inter cibandum molestias creent. Percontanti respondebunt, an insultus membrorum Epileptici dicti, majores vel minores, diuturniores aut breviores, repetiti vel rariores, puerilia corpora jam corripuerint; conspiciere possunt, an Gingivarum pars

aliqua plurimùm albescat, aut intumescat, & proindè an Dentitionis sit tempus quo malè se habent; denique an quid alicujus momenti, sive sit tumor abdominis, aut alterius partis, sive exanthemata qualiacunque aut pustulæ, vel color icteritius, aut phlegmonodes, instar Rosæ quam dicunt, extrà sese prodat. Reliqua pleraque ad speculationem subtilem, quàm ad praxin, mihi quidem videntur magis attinere.

Incertæ verò diagnosis (quæ multùm obtinuit) querela non tam à symptomatum defectu, quàm à præposterâ ac ineptâ medendi ratione ortum suum duxisse videtur. Sub hoc enim prætextu, & velo medici sæpè ignorantiam & errores suos quoquo modo celare nituntur. Neque excogitare equidem possum, quâ ratione summum numen omnia gubernans & prospiciens, & in miros agendi ordines res quasque optimè disponens, quodque ipsis bestiis, & insectis omnium vilissimis nativam quandam & sufficientem sese conservandi sagacitatem communicare dignatum est; quorsùm inquam, humani generis Gynecæo æquam & idoneam conservationis rationem voluerit deficere, quæ in aliis universis tutandis suppetit.

Quod ad Pulsum puerorum spectat, is naturaliter quidem, aut levissimâ quâvis ex causâ est creberrimus, ut quodammodo febricitare nunquam non videantur. Præterea, istâ morum
rum

rum proterviâ juniores fermè omnes sunt præditi, ut carpum eodem situ, motûs expertem, vix momento plerique sustineant ad pulsum attrectandum. Denique tot sunt quæ eorum Pulsum accelerant, vel aliàs immutent, ut sententia exindè lata sit ut plurimum fallax futura.

Urinæ puerorum sanitate rectâ gaudentium sunt crassissimæ, ut si eas inspiciat curiosus quispiam hujus rei nescius, affectum quempiam graviorem subolebit, cum interim validudine jam fruantur secundissimâ. Infantum urina unâ cum sæcibus inter pannos continuò redditur, atque excoriandis suis femoribus, quàm profundo hariolatoris examini potius inservit.

Ut morbos eorum rectiùs investigemus, causæ procatarctica notitia non est in totum prætereunda. Ea autem potissimum refertur ad dispositionem tam maternam quàm paternam, quâ principia prolifica tum temporis constabant, cum conceptus ipse primum transigeretur; ac deindè ad illud alimenti genus quod in utero materno vitæ & motûs stamina inchoantibus, per umbilicum, vel etiam poros carnis, nè dicam cutis, tunc apertissimos transmissum fuerit ad nutritionem debitam fœtui præbendam.

Nemo est qui inficiàs ibit, morbos dari hæreditarios, à parentum altero prognatos: qui

qui dubitet, quin arthritis, epilepsia, calculus, phthisis, &c. à fonte paterno in filiolos nonnunquam profluant. Integræ familiæ ex eâdem prosapiâ oriundæ, sæpè eodem morbi genere vitam claudunt. Scilicet semen prolificum sæpè diathesin morbosam fætui adeò clavo trabali infigit, ut nullâ unquam arte vel industriâ in posterum amoveri queat. Verùm qui progeniem fortem, vegetam, & perquàm sanam pecuniis anteponunt, à traduce Epilepsiâ, à Scrophulosis, & Leprosiis genitricibus imprimis caveant.

Hæreditariæ verò labis pueros ab ortu inficientis nullam existimo causam esse frequentiore, quàm quæ à matre in utero gestante participari solet. Prægnantes enim mulieres mille erroribus in victu sunt pronæ, mille casibus fortuitis expositæ, quibus aut terrefactæ, aut aliàs illæ læsæ, injurias indelebiles fœtui à tenerrimis unguiculis sæpè sæpiùs communicant. Quàm absurdis enim desideriis interdum urgentur prægnantes ! Hæc carbones, illa gypsum, tertia cineres devorat, & in summis deliciis habent ; hæc carnes, illa pisces crudos comedit ; imò non desuère, quarum appetitus adeò enormitèr fuit depravatus, ut nullum edulium eas reficere posset, nisi quod ex corporis humani parte aliquâ callosâ constaret. Quinetiam quanta imaginationis vis in Gravidis pollet, quot portenta produxit ! Maculas omnis generis fœtibus impressas unusquisque in viâ quotidie conspicit. Atque si
histo-

historias Gravidarum admirabiles ubicunque colligere mihi nunc esset animus, hoc est, si sub umbrâ eruditionis copiosæ memet tanquam insatiabilem librorum helluonem magnoperè venditarem, locus est jam à cæpto doctè deflectere, & in amplum campum, utut alienum, expatiari. Sed malim institutum rectà prosequi, & brevitati studere, quàm plurimis verborum ambagibus, atque Autorum diù tritorum citationibus ineptis, scientiæ falsò sic dictæ ostentationem facere. Quippè semper ratus Doctiorem reverà quenquam esse, qui de re unâ aut alterâ ex proprio penu scit verum pronunciare, quàm qui mille autorum litigantium sententias, indiculorum quantumvis peritus, noverit congregare.

Genitricēs istæ, quæ in hosce appetitûs depravati effectus magis sunt proclives, eam labem fœtui inurunt, quæ non nisi temporis medicantis ope in solidum est eluenda. Pauperculæ, quarum animos à melancholiâ detinet labor, vel ministerium aliquod quotidianum, & quarum victus tenuior est & simplex, depravationes recensitas minimè omnium experiuntur. Præ cæteris hysteriçæ mulieres (quibus annumerare possumus longè majorem earum partem quæ cuticulam lautius curant, otioque liquefcunt, & quarum sanguis lento torpore perindè coacescit, ac stagnantes aquæ putredinem subeunt) diathesin morbosam fœtui unâ cum primis naturæ rudimentis nunquam non communicant. Siquidem *mali corvi malum* (ut aiunt,) *ovum*. In

In cæteris animalibus innata generis bonitas proli certissimè transfertur, partim quia victus eorum simplicissimus est, & partim, idque potissimùm, quia mas naturæ leges inviolatas universim servat; neque est piaculi istius reus, ut gravitanti fæmellæ se unquam commiscere voluerit, postquam sive odore, sive instinctu suo admodùm sagaci, nè dicam rationali, fæmellam utero ingravescere subleverit. Atverò genus Humanum (cujus ratio intumescens plerumque dictat cristas in sublime erigere, & præ se brutum omne semper aspernari) quovis hirco ferè salacius, indomitam suam libidinem adeò nescit gubernare, ut à primâ conceptione ad ipsum parturiendi momentum, fæminam vix desinat importuniùs exagitare. Hinc viri torosi & vegeti prolem valetudinariam non rarò progignunt. Hinc annosi senes, scilicet ab effrænatis amplexibus (benigno naturæ favore) jampridem emancipati, liberos rectiùs valentes ex effæto suo semine plùs semel procreant, quàm juvenes utcunque strenui, atque æstu venereo flagrantissimi solent.

Post causam procatarcticam prædictam, à principiorum generationis conditione ac statu deducendam, aut à matre gravidâ plurimùm pendentem, causæ eorum affectus propiùs respicientes ad quatuor capita referri possunt.

1. Ad frigus susceptum.
2. Ad lac nutricis nimis crassum.
3. Ad carnis deglutationem

præ-

præmaturam. Et 4. Ad insanam matercularum, ac nutricum plerumque indulgentiam, in pitissatione vini, aut liquoris alicujus spirituosi, suis infantibus non rarò permittendâ.

Et primò frigus ab iis facillimè susceptum, idque frequenter ab aëre vespertino, viam sæpissimè sternit affectibus febrilibus, quibuscum jactari solent infantes. Quandoquidem nullo naturali vestitu, prout cætera animalia, matris utero nudi prodeant, ratio, vel potius natura statim dicat, sobolem adeò ope propriâ destitutam, alienam eò magis necessariò requirere, atque involucris admodum calidis esse fartam tectam conservandam. Prætereà aeris mutabilitas, & vicissitudo continua nunc caloris, nunc frigoris apud nos se invicem excipientium apertè monent, nos cunctos maximè sollicitos esse oportere in protelandis aeris injuriis. Quò tenerior enim est alicujus, etiam adulti, natura, eò magis subjicitur externis aeris impressionibus. Verùm tenerrima omnium & molliuissima est infantum crasis; & nisi summa adhibetur cura in vestimentis adaptandis, non splendidis & sumptuosis, sed calidis atque ætati idoneis (idque potissimum in pueris honestè natis) morborum insultus vespertino frigori debitos non diu effugere possunt. Atque amictûs exquisita ratio (quicquid contrà obstrepent athletici nonnulli) singulis ætatibus ità necessaria videtur, ut qui valetudine minùs firmâ per totam vitam languescunt (in quantum mihi observare licuit)

ut-

ut plurimum spiritum diutius ducant, & frequentius in senectutem vergant, quàm qui sanguineo, carnosio, & temperamento robustissimo, hoc est, optimo sint naturâ præditi. Quod nihilo magis quàm summæ vestimentorum illis curæ, his incuriæ, meritò attribuendum est.

2. Nutricis lac nimis crassum. Etenim si nutrix vino aut poculis spirituosus ebibendis dedita sit, lac ejus repentinè flammis succenditur, & per mammas ignes ferè inextinguibiles lactentibus facillè transmittuntur; sin eadem mariti amplexus intempestivos, durante lactationis tempore, lascivior admittat, menses ex coitu irritari solent, & propterea lac corrumpitur, & coacescit, atque aliorum derivatâ lactis materiâ id sensim diminuitur, ac strigosus infans victu incongruo aliquamdiu laceffit multoties enecatur. Si denique nutrix hysterica sit, hoc est, teneriori & delicatulo temperamento prædita, utut casta sit, ac sobria, tamen lac degener, & crassius, tandem aliquando ex ipsâ temperie est evasurum. Quanto igitur discrimine versatur universum lactentium genus! In quam lubrico exponitur proli innocuæ falus! Meherculè ex hac, & causis illicè recensendis fieri solet, quòd pagorum in viciniâ *Londini* campanæ funebres ferè semper sonare audiantur, ob infantem aliquem innocuum nutricis errores immeritò luentem, ac non aliâ de causâ fato jam defunctum, quàm quòd nutricem nactus sit minùs sobriam, immundam, proter-

vam,

vam, aut morum turpitudine aliquâ coinquinatam.

Quinetiam ex eisdem causis pendebat observatio, quam non ità pridem fecit fide dignus Theologus, duodecim mille passibus à *Londino* parochiæ Rector, qui cum animi dolore gravissimo mihi seriò narrabat, suam parochiam limitum spatio, & numero incolarum non parvâ, atque in aere admodum salubri sitam, fuisse sub primum ejus adventum infantibus lactentibus quaquaversus repletam, & nihilominus intrâ spatium unius anni se universos (duobus tantum exceptis, & unico suo libero, quem parum firmum curæ meæ, ex quo primum natus est, non inauspicatò commiserat) tumulo mandâsse, nec non eundem numerum infantulorum statim bis suppletum (pro more nutricum mercedi soli inhiantium) ex urbe per totum terrarum orbem fortè maximâ, & semper inexhaustâ, se eodem isto anno terræ parenti ante diem reddidisse.

Ad hæc crassities lactis, undecunque nata, nequit non secum trahere diversi generis incommoda, cum infantum corpora præ omnibus aliis continuò fluida esse debeant, cum ductus tenuissimi chylo transferendo destinati sint apertè conservandi, cum denique crassities ipsa alimenti præternaturalis ex adverso sit naturæ infantum fluidissimæ, atque obstructionibus primarum viarum quibuscunque locum præbeat.

3. Ad præmaturam carniū, nè dicam esum, utpotè in edentulis, sed deglutitionem. Est autem res perquam admirabilis, quòd matres infantes suos victu ità prorsus incongruo & omnifariam improprio, penitus jugulare non vereantur, quos tamen ità perditè amant, ut illorum amore planè insanire conspiciantur. Quis enim seriò existimet solidam tenacemque carniū substantiam infantibus tenellis commodam fore, qui nullos adhuc dentes ad masticandum extrusos, vel siqui fortè extrudantur, minimè firmos habent ad opus masticationis quadantenus peragendum? Quisnam ingenii acumine leviter prompto donatus, alimentum proprium virilis & insigniter robustæ ætatis, tenerrimæ & simplicissimæ, ac viribus maximè infirmis præditæ, quomodocunque convenire pronunciaverit?

In omnibus ætatibus diætæ ratio exquisita non est prorsus negligenda; sed quia juniorum temperamentum injurias ex eâ parte inflictas facillimè omnium suscipit, atque vires affectibus resistendis impares habet, ideò cautelâ diligentiori iis opus est ad istiusmodi errores præveniendos. Ingluvies enim carnis præmaturè ingestæ cruditatum est feracissima, quæ voraci huic ætatulæ ferè inseparabilis. Alimentum crudum & indigestum humorum putredinem necessariò progignit; ex quâ putredine non solum lumbrici generantur, verum etiam symptomata diversa, & gravissima, eaque valdè anomala, quibus miselli intabescunt, sæpius pendent.

Hic obiter animadvertendum, cruditates infantum ex abundanti quotidie accumulari, eò quòd nutrices ferè omnes statim ab usu victus, qualiscunque is sit, eos obdormire nunquam non permittant.

4. Ad pitissationem vini, aut liquorum spiritibus abundantium imprudenter concessam. Hæc etiam causa, sicut & præcedens, ad fatuam matricularum indulgentiam est referenda. Quippè augurantur, ea quæ ipsis bona & jucunda, & quæ cor ipsorum sollicitudine oppressum exhilarare solent, neutiquam posse infantibus suis in vitium vertere. Quasi verò eadem caliga omnibus pedibus aptari, quasi crepundia viris, virilia pueris accommodari possint! Meherculè bonæ istæ mulieres non satis advertunt, quàm dura ac tenacia sint sua tergora, & quàm molles & teneræ juniorum pelliculæ; nequaquam recordantur, quòd alterius alimentum (ut dici solet) fuerit nonnunquam alterius venenum; denique ex animo tollunt, quòd stomachus suus fermè oblatrans non nisi bovinâ quandoque satietur, cùm appetitus horum languens, & debilissimus, panatellæ ægrè digerendæ vix sufficiat.

Quò propius verò ad senectutem quisque vergit, eò magis illi vina moderatè sumpta convenire solent. Quandoquidem calor senium languidus succendiculis spirituosus planè

indigeat, quæ ex vino copiosè suppeditantur, ad naturalis illorum caloris tum conservationem tum incrementum. Quapropter infantum naturæ, utpotè à senili longissimè distitæ, vinum est maximè alienum, quorum nervi omnes debilissimi illo faciliè franguntur, & quorum tenera corpuscula subtili calore vini aut sensim colliquantur, aut in flammæ febriles præcipitanter ruunt.

Sed quanquam vinum sit tenerrimæ huic ætati planè adversum, nec non serum illud lactis vino Canarino confectum, tam sæpè ipsis infantibus à mulieribus concessum; tamen nequeo laudare, in regionibus his septentrionalibus vitam ducens, quod *Galenus* non sine ratione olim asseruit, utpotè in meridionalibus plagis degens, artemque medicam cum summâ laude & gloriâ ibi exercens; pueros scilicet *nè delibare unquam vinum debere, ante decimum quartum ætatis annum.* Nam vinum moderate sumptum puellis nostratibus congruit & prodest, ventriculæ illarum cruditatibus obnoxium, mensibus appetentibus, roborat & tuetur, & à lumbricis generandis sæpè incolumes præstat. Aurantia, limonia, atque aciderum omne genus, carniæ frigefactarum nimius esus, & maximè cum aceto, aut acetariis junctus, obstructions pertinaces nostratibus sæpè pariunt, & mensium periodos illas primas interpellunt, & cum gravi dolore, deliquiis animi, anxietate, ventriculi perturbatione, & vomitu, illas cogunt procedere, donec tandem illum fluxum, salutem

saluti omnium fœminarum tam necessarium, penitus supprimant.

Sunt qui vini usum minimis indulgere volunt, eò quòd carnibus ità præmaturè vescantur. Nempè coctionem cruditatum, quibus carnivori infantes sunt proculdubiò obnoxii, plurimùm promoverè, vel in hâc ætate, vinum apud illos censetur. Verùm an error unus sit altero emendandus, an verò uterque potius non sit aufugiendus, non tam pluribus disceptabo, quàm observationi eorum tradam, qui infantes pauperiorum victu simplici ac sobrio necessariò enutritos, cum iis divitum, & luxu semper gaudentium, inter se conferent.

Sanè vina omnis generis paulò liberalius ingesta, quemadmodum & liquores quilibet alii spiritibus referti, fermentum naturale ventriculi Puerorum destruunt, appetitum prosterunt, tunicas ventriculi comburunt, nec non eas, instar pergameni coràm igne nimis arefacti, corrugant; sed & tunicam nerveam (quod maximi in hoc casu est momenti) summoperè lædunt, atque mediante hâc tunicâ universos corporis nervos labefactant, spiritusque animales in omnimodam confusionem certocertius adiungunt. Quod minùs omnium teneram hanc ætatem lædit, est vinum album, utpotè à veteribus frigidum appellatum, non verò absolute frigidum, sed comparatè ad vina alia, sive sint rubra, sive colore fulva aut flavescentia. Gale-

nus autem pueros nè gustare quidem vinum, sicut paulò antè dictum est, rigidè imperavit.

Omnes causæ ægritudinum infantilium antecedentes, & mediatae, quotcunque reverà fuerint, aut excogitari potuerint, in unâ causâ proximâ & immediatâ tandem coalescunt, nimirum in Acido longè latèque præpollenti.

Historia igitur affectuum graviorum, quibus plerumque corripuntur Infantes hoc se modo ferè habet:

Ventriculus illorum, à quâcunque causâ id primariò pendet, in Acidam intemperiem nunquam non facessit, unde fit quòd alimentum omne nequaquam in homogineam chyli substantiam ritè conteratur, verum in lac quoddam coagulatum, Anglicè, *a possèt*, continuò transiat. Inæqualis ista chyli, aut nutrimenti conditio, aciditati prædominanti jugiter nitens, nauseam, vomitiones, & ructus acidum redolentes, præ aliis omnibus parit. Si diutius res protrahatur, paulatim magis magisque impallescent, nec non quippiam flavescentis aut viridescentis coloris admixtum decolor vultus ostendit. Tùm flatibus intumescit ventriculus, atque eruptiones flatulentæ sursum feruntur. Interim pustula rubra una, aut altera (certissimum Acidi redundantis signum) cuticulâ exurgit, in superiori aliquâ corporis parte, nunc scilicet in genâ utrâvis, nunc in mento, nunc fronte, aut in colli regione, aut quandoque inferius;

feriùs; atque infans indies in deterius vergit. Sed & idem anhelat, & cum stertore aures astantium feriente nonnunquam spiritum ducit; quo quidem symptomate semper laborare deprehenditur (maximè si carnosior sit) quoties morbus in acutorum partes transit. Porro tussiculâ levi, eâque siccâ, & nonnunquam suffocativâ, sæpius urgetur: Siccâ quidem tussi ob acrimoniam humorum ramulos asperæ arteriæ valdè sensiles continuò vellicantem; suffocativâ autem propter bronchia pulmonum serosis humoribus in ea depluentibus, neque exitum invenientibus, gravissimè onusta. Quinetiam quia nervosi generis debilitatem maximam habent, atque mollietie temperiei summâ ac delicatulâ sunt donati, ideò vim tussiendo molestissimam ferre nequeunt, atque agitationi pectoris violentæ, quasi suffocati, & nigricantes facie, ferè succumbunt. Sin coagulationes præfatae ex ventriculo in intestina (quod sæpissimè fit) mox descendant, nunc tormina ventris, nunc dejectiones alvi viridescentes, nunc verò diarrheas violentas producant. Dum verò in ventre inferiore agitur tragædia, aut torminum dolor ingens febrim acutam accendit, quæ minùs peritè tractata plerisque infantibus vitam eripere solet; aut dolor aliquantùm mitior, & curationi qualicunque imperitæ fortè cedens, in tumorem abdominis duriusculum sæpè desinit, qui in nonnullis aut rachitidi, aut scrophulis producendis commodè inservit. Gelatina quædam tremula (proxima lumbricis generandis materia) nunc albidior,

bidior, nunc fusci aut flavescentis coloris, nunc viridi juncta, nonnunquam spontè, sed sæpiùs à rectâ medicamentorum operatione, unâ cum fæcibus excernitur. Fricant interim infantes sæpiissimè suas nares, quod non modò præsentibus lumbricis contingit (quemadmodum mulieres vulgò credunt) verùm & in unaquâque Febre, quæ ab humorum corruptelâ exoritur; acrimonia enim humorum fursùm lata sensiles narium membranas, tum in acutis, tum in chronicis affectibus plerisque, tamque in adultis quàm junioribus, vellicare aut pungere solet. Tormina ventris memorata vigilias, inquietudines, querimonias, aut ejulatus quosdam noctes diesque efficere solent, quibus quoquo modo compescendis nutrix toties quoties mammas lactenti admovet, quò induciæ quædam molesto suo officio aliquantisper interponi possint. Cæterùm si nutricula rerum domesticarum penuriâ etiam laboret, atque idcirco infantem furdo aeri ejulantem subindè derelinquere cogatur, vel si ea mercedi soli inhians (ut sæpe numero fit) nullâ commiseratione versùs plorantem teneatur, ille herniâ intestinali, aut omentali, ad plures sæpè annos perseverante vulgò detineretur. Porro lac & cibus omnis (durantibus sc. torminibus) minùs rectè concoquitur, magisque acescit & coagulatur; febricula sensim exoritur, sitis intenditur, artus omnes flaccidi fiunt, collum non sustinet capitis onus, atque tenellus fit quotidie magis magisque debilis. Utque finis illorum ægritudini tandem fiat, Motus Convulsivi, aut membro-

rum

rum subsultus debilissimo superveniunt: Et cum nervi nullam ulteriorem vim musculis cordis commovendis, & sanguini per arterias (circulationis lege) protrudendo relictam habeant, albedines oculorum ad Cœlos (proprium innocentiae nullatenus violatae domicilium) naturâ fursûm feruntur, atque infans brevem vitæ curriculum immaturè conficit, antequam recta ratio edocuerit, quàm sit reverà miserum in rerum naturâ diutiùs versari.

Si Dentitionis sit tempus, quo malè valent, plerisque symptomatum prædictorum cruciari solent, atque insuper aphthæ, ulcera oris caliditatis ferè igneæ (crusta quasi inalbescent) quæ ante dentitionem ab ortu primo sæpè adveniunt, & nonnunquam seriùs, sed quæ hoc potissimum tempore prædominium habent, os totum adeò interdum exulcerabunt, ut nec mammas quantumlibet dilectas, neque cochleare pulticulâ repletum queat sine molestiâ admittere os ipsorum tenerrimum, & quaquaversus exulceratum.

Addam, ore Infantum aphthis multum fauciato, sæpè accidere, ut neque vagitum aliquot diebus emittere, neque lacrymam ex oculis destillare possint, quamvis oris teneritudine summâ, & calore intenso, nec non aliis febrim concomitantibus malis, miserè excrucientur. Atque idcirco iis rem benè augurari soleo, cum ex mutis in clamorosos illi ver-

rentur, cùmque sub exitum morbi fletu & plan-
gore tota domus compleatur.

Pueri natu paulò majores febrilibus sympto-
matis tentati, de capite affecto plerumque
conqueruntur, cujusmodi dolorem rariùs idiò-
pathicum, sed utplurimùm sympatheticum esse,
nimirùm ex ventriculi & inferiorum partium
dyscrasiâ pendentem, verisimile quidem
videtur.

Quòd ùniversa hæc, & consimilia sympto-
mata immediatè proveniant ab alimenti nimia
coagulatione, aut incrassatione, eâque longè
majori, quàm quæ infantum naturæ quomodo-
cunque convenit, quorum ductus omnes flui-
di necessariò debent esse; quòdque istius-
modi coagulatio aut cuiuspiam aciditatis gradui
jugiter se debeat, aut saltem exindè proficiscat-
ur multò sæpiùs quàm ab aliâ quâvis causâ,
luculenter constabit, siquæ sensibus ipsis, aut
demùm curationi (quæ acidum obtundentibus,
& coagulationes solventibus optimè instituitur)
fides certò adhiberi possit.

Frequentes vomitiones gelatinæ tenacis, aut
pituitæ cujusdam viscidæ & coagulatae, ejus-
demque nonnunquam viridis, cùm vehemen-
tiùs ægrotent; halitusque eorum sæpenumerò
acidum redolens, sunt res sensibus admodùm
manifestæ.

Quòd

Quòd viridis facum color, acido bili admixto, se prorsus debeat, observationi sensibili illorum, qui experiri amant colorum in viridem mutationes, aceto & spiritibus acidis perficiendas, evidenter apparebit. Præterea odor dejectionum viridium, nunquam non curatricibus acidus appellatus, idem dilucidè demonstrat.

Torminum dolor immanis in ventre inferiore, unaque pallor faciei insignis, humorum acidorum prædominium apertè confirmant. Porro quodocunque diris cruciatibus pueruli torquentur, utut sanguineo prius, & florido corporis temperamento fuerint donati, tamen tum temporis summè impallescent, nisi quòd genarum rubore, eoque in pallidum facile ac citò redeunte, subindè soleant perfundi.

Hic obiter annotabo, quòd honorem (siquis sit) novæ hypotheseos inveniendæ nullatenus ambiam, neque si hypothesein aut excogitaverim, aut quoquo modo stabiliverim, mei esse ducam, omnimoda argumenta, invitâ quidem naturâ (ut moris est) cogere, ut dictæ hypotheseos veritati fidem faciant. Res siquidem primaria artis medicæ, & quæ generis humani salutis unicè inservit, in tali morborum dignotione versatur, qualis experientiâ & curatione ipsâ tum fundatur, tum corroboratur. Reliqua enim quæcunque *ὑποθέσεων* explicatio, quantumvis docta & subtilis habeatur, sophistam

stam acutum, aut philosophum improprie sic dictum, aut ingenium promptum non raro ostentare potest; sed medicum revera peritum, atque arte sua praestantem, haudquam denunciabit. Etenim omnes istae perbellae speculationes, & animis juniorum lascivientibus (perinde ac poetici volatus) semper admirabiles, saepe nusquam existunt, nisi in ipsa Inventoris phantasia; atque ab iis etiam, qui praxi medica minus omnium feliciter valent, haud raro solent excogitari. Atverò ideæ morborum solidæ ac veræ nunquam rectè ediscuntur, nec earundem veritas nisi in ipsa Praxi aut dijudicatur, aut comprobatur.

Scio quam obnoxia subtilibus omnium animadversoribus videatur hæc notio acidi à nobis existimati in omnibus puerorum affectibus insignioribus prædominium habere. Neque tamen disceptabo, nimius in hac re, an singulæ aciditatis notæ, quasunque homines nasutuli, altercationibus gaudentes, aut negotiis vacui possunt comminisci, acido illi, quod in ventriculo puerorum dominari affir-
mo, ad unguem quadrent. Votis meis abundè sufficiet (ut in perpoliendâ notione minus perfectè laborem) si ita fælix fuerim, ut Curationis methodum efficaciorē, ac certiorē eā quæ hætenus passim obtinuit (quod lubens quidem relinquo iis, qui veritatem dictorum experiri volunt, determinandum) tandem indig-
gitare valeam.

Nihilominus

Nihilominus non præteribo quæ medicorum omnium facile princeps, *Hippocrates*, de causis morborum paulò fusiùs explicat in libro de veteri medicinâ: Ut scilicet planè evincat, morbos universos non primis, at secundis qualitatibus originem suam debere. Verba igitur ejus sic se habent: Οὐ γὰρ τὸ ζεῖν, ἢ τὸ ὑγρὸν, ἢ τὸ ψυχρὸν, &c. Non sicco, neque humido, neque calido, neque frigido, neque horum quoquam hominem lædi existimârunt (nempè veterum medicorum præclarissimi) neque horum aliquo ei opus esse. Sed quod in unoquoque potentius esset, & suprà naturam humanam, adeò ut ab eâ superari non possit, id lædere censuerant, & tollere conati sunt. Est autem valentissimum inter dulcia dulcissimum, inter amara amarissimum, inter acida acidissimum, & quod in re quâque summum est. Hæc enim in homine inesse, eique nocere videbant. In homine namque inest & amarum, & salsum, & dulce, & acidum, & acerbum, & insipidum, aliaque infinita, quæ pro copiâ & viribus varias habent facultates. Et hæc quidem mixtione, & mutuâ inter se contemperatone, neque cernantur, neque quenquam molestiâ afficiunt. At ubi horum quidpiam secretum fuerit, & per se extiterit, tunc & conspicuum sit, & hominem molestiâ afficit. Quin & ex cibis qui minimè nobis conveniunt, & qui in corpus ingesti hominem lædunt, horum unusquisque aut amarus est & minimè temperatus, aut salsum, aut acidus, aut alio aliquo modo intemperatus & vehemens, ideoque perarbat-

onem

onem in corpore efficiunt. Et postea, οὐ γὰρ τὸ θερμὸν ἐστὶ τὴν μεγάλην δύναμιν ἔχον, &c. Neque enim est calidum, quod magnam vim habet, sed ipsum quatenus acerbum, & insipidum, aliaque de quibus dixi. Rursus, οὐ διὰ τὸ θερμὸν ἀπλῶς. Non propter calidum simpliciter homines febricitant, neque ipsum solum affectionis causa est, sed est & amarum & calidum idem, & calidum ac acidum, & salsum ac calidum, & alia infinita; ac rursus frigidum aliis facultatibus conjunctum, &c.

Ex his, & quamplurimis ejusmodi aliis in libro prædicto fusiùs explicatis, liquidum est, nostrum divinum senem, sapientiâ medicâ omnibus aliis prælucentem, pro certo determinasse, secundas illas qualitates, nimirum aciditatem, amaritudinem, falsedinem, & consimiles, symptomatis caloris aut frigoris conjunctas, esse ut causas morborum principes & efficientes, præcipuè considerandas. Et proinde addere nullus dubitabo, quòd naturaliter sequatur, Curationem ipsam non tam ad calorem frigidum extinguendum, quàm ad aciditatem obtundendam, quemadmodum & amarum alterandum, salsum contemperandum, crassos humores incidendos, tenues & nimis fluxos compactiores reddendos, asperos leniendos, ac denique obstructos corporis ductus aperiendos atque infarctu liberandos, imprimis dirigi oportere.

Verùm antequam Curationem ipsam aggrediar, operæ pretium videbitur prognostica quædam, ut usu laudabili comparatum est, præmittere.

Prognosis,

Prognosis autem, prout mihi videtur, potiùs pendet ab ipsâ Curationis methodo rectâ vel secùs factâ, ut & à nutriculæ moribus, aut obsequio, an scilicet sibi nimium placeat, *solaque sapiat* (quæ, proh dolor! mœsta est consideratio) an verò morigera sit, &, quæ in mandatis habet, fideliter exequatur, quàm ab infantum ac puerorum ægritudinibus sæpè ipsis. Leviores enim ex se sunt puerulorum febriculæ, neque tam exardet, aut efflagrat eorum calor febrilis, quàm suo modo paulùm intendi rectius dicatur; nisi cùm ars inepta cardiacis igneis & spirituosis nitens, auspiciis admodùm sinistris, in auxilium advocetur.

Corpulenti & obesi infantes, pituitâ diffuentes, verticis regionem mollem (pulpæ adinstar tremulæ) & apertam quam dicunt, anglicè *an open mould*, ab anteriori ad posteriorem cranii futuram persæpè excurrentem, diutiùs retinentes, rachitidi, tussi convulsivæ, aphthis difficulter cedentibus, ac tandem scrophulis, maximè sunt obnoxii.

Macilenti & strigosi sunt omnium tenerri-
mi, acri calore, pro ratione ætatulæ, ad-
runtur, & in febres pessimi moris, hoc est illis
quadantemùs inflammatorias, & nervoso generi
adversas, sunt utplurimùm proclives.

Pueri ex matribus hystericis, teneris, mor-
bos, fructus horarios aut acetaria (tempore
gestationis) continuo devorantibus, aut acida
& acerba quaecunque tunc temporis percupi-
entibus, aut ex iis quæ sunt ventricolæ, ac
mera abdominis mancipia, aut denique in
quibus appetitus insigniter depravati, cujus-
cunque fuerint generis, regnare solent, hisce
inquam parentibus orti, è gravi aliquo morbo
difficilius convalescunt.

Quicumque alvo sunt laxiore præditi, melius
se habent, quàm qui astricti.

Tempestas verna, atque æstiva, febribus
illorum citò propulsandis maximè omnium
favent, minùs verò tempus autumnale aut
hyemale.

A medio mensis Julii ad medium ferè Sep-
tembrem tormina infantibus epidemica (utpotè
quorum vires æstus tempestatis annuus tunc
penitus exhaurire solet) adeò quotannis incre-
brescunt, ut plures tenelli unico tunc mense,
quàm tribus vel quatuor aliis mensibus, vulgò
extinguantur.

Convulsiones & tormina diuturnis & per-
tinacibus vigiliis stipata, res in extremum
deductas esse discrimen luculenter ostendunt.

Convulsiones, aut saltem membrorum subsultus, tenellos hâc vel illâ ægritudine aliquamdiu debilitatos, aut regimine calidiori paulò plùs incensos, coronidis loco, ad finem miseriarum, quibus excruciatì sunt, ut plurimum perducunt.

Quod ad *Infantilium affectuum Curationem* attinet, nullus (quod scio) omnium Autorum, qui de hisce rebus, quemadmodùm & de aliis universis ad curandos morbos spectantibus volumina solenniter evulgârunt, eam satis indagâsse nobis quidem videtur. Meritulè morbos multiplices accuratè describere, causas ornatè recensere, signa tam diagnostica quam prognostica pro more tradere neutiquam neglexêre. Semitam diu tritam alter ab altero similibus vestigiis pressit; atque ut plurimum posteri, quæ à prioribus acceperunt, absque nimio examine sunt facillè amplexi. Paucissimi quidem fuerunt qui *Indicationes Curativas* alias quàm vulgares stabilire sunt ausi, qui observationes ex naturâ infantum genuinè deducendas, magis quàm fictitias atque artificio singulari concinnatas, scripto prodiderunt.

De *affectibus Infantum*, optimè omnium, quos mihi perlegisse contigit, tractatum edidit *Sylvius de le Boe* qui *acidum* esse veram ac generalem eorum causam strenuè sustinuit, sed qui partim ob vehementem suum ardorem

rem ergà chymicas quasdam præparationes maximè volatiles, atque eo nomine calidiores, & partim ob Opiatorum continuum ferè usum, vel in tractatione minimorum Infantum (ut *Doctoris Opiati* nomine non immeritò distingueretur) quod in theoriâ doctissimè, simul ac verissimè, magnâ ex parte stabiliverat, in praxi planè labefactabat, si non funditùs dirueret.

Siquid igitur fundamenti stabilis ad *Infantes* curandos jacere desideremus, teneritudinem eorum, atque imbecillitatem naturalem præ oculis habere imprimis oportet. Eligenda etiam nobis ejusmodi medicamenta, quæ tenerrimis maximè conveniunt. Etenim quomitiora ac tutiora sunt remedia quæ adhibemus, eò certius ex animi sententiâ succedet eventus. Et profectò medicamentorum nobilium ac generosorum (uti vulgo dici solent) usus nunquam aptius quam in tractandis *Infantibus* latâ medicinæ provinciâ exulare potest. Quorsum enim inserviunt ignium intensissimorum dies noctesque deflagratio, ad vires mineralium extrahendas, ubi alteratio quælibet facilè peragitur? Quænam obsecro harmonia naturalis excogitari possit inter duritiem metallorum ferè impenetrabilem, & quasi ceream temperamenti infantilis molliem? Quonam pacto appetitus admodum debilis, qui panatellæ aut ipsius lactis victum tenuissimum ægrè admodum digerit, medicamentorum naturæ tenellæ incongruorum, ac inflammabilium

vini

vim causticam possit sustinere? Quemadmodum alimentum ipsorum simplicissimum, ita & medicamenta iis vulgò exhibenda debent esse simplicia, à naturali suo statu parùm recedentia, atque artificii nimis operosi ut plurimum expertia.

Quandoquidem humorum *aciditas* causa extat primaria omnium affectuum quibus tenera ætas excruciiari solet, totum curationis artificium in acido expugnando unicè versatur. Sane nebulae quamplurimæ oculis tyronum obduri possunt, quò minùs veritas sedulo indagatori patefiat. Cæterùm si quod verum est candidè pronunciare fas sit, neque operam & oleum perdere efflagitemus, quæ ad acidum expugnandum rectà tendunt, sola curationem promovent; quæcunque verò eò non spectant, tenera infantum corpuscula magis, vel minùs, saltem laceffunt.

Verùm *acidi* subjugatio *duabus* solummodò *Intentionibus* innititur. Nempè primò, ut *aciditas præparetur*, atque reddatur idonea, quò meliùs è corpore eliminetur. Secundò, ut acidum sic ritè præparatum evacuationibus debitis *expurgetur*. Altera sine alterà scòpum viæ attinget; sed vis ambarum, alterius alteri opitulantis, affectus eorum acutos citò ac tutò amovebit, modò tempestivè adhibeatur; atque vel diatheses morbosas chronicas dictas haud parùm contemperabit.

Teneræ ætatulæ *Purgatio*, durante scilicet morborum acutorum vigore, primâ facie discriminis plena, & suprà vires esse apparebit. Atqui emolumenti certitudo ex methodo jam describendâ pro periculo faciendo apologiam optimam dabit.

Purgatio quidem, ipsorum *adultorum* febribus continuis laborantium eandem periculi simul ac audaciæ speciem inexpertis præ se tulit. Veruntamen eventus ejusdem auspiciatus, nuperis medicorum aliquot imprimis peritorum experimentis plurimum comprobatus est. Primus autem nostratium cathartæ beneficia *vel in ipsis febribus* evulgavit incomparabilis ille febrium omnis generis debellator, & practicus insignissimus Dominus D. Sydenham, qui in *schedulâ* suâ *monitoriâ* paucis abhinc annis typis mandatâ *methodum* suam deditâ operâ exposuit, ad Epidemicam illam Febrim propulsandam, quæ tum temporis grassabatur. Atque ita porro exinde promeritus est, quod nobis videtur, ut nullum unquam sæculum (quamdiu medicinæ ars florebit) ejus nomen conticescat: nempè qui pariter diaphoreticorum tam apud nostrates quàm exteros usum nimis vulgarem in pluribus locis operum suorum reprehensione acri sæpè perstrinxit. Neque siluit vir clarissimus in operibus suis jampridem editis, nimirum in *Peripneumoniâ Nothâ* (morbo apud nos non ità raro) curandâ, ut & in aliis affectibus, eximium Catharticorum usum antea inculcaverat; atque

in

in *postscripto* operibus ejus universis pridem superaddito *febris hyemalis* nuncupatæ curam in *purgando* unice posuerat. Tantus scilicet viri ferè septuagenarii, ac valetudine maximè infirmâ laborantis ardor in bonum publicum indignè tulit fato jam in procinctu stante impediri, quò minùs *Observationes* suas circâ hanc materiam omnibus numeris absolutas in *Aurêâ illâ Schedulâ* tandem redderet.

Quòd verò *catharsis* (quanquam inter Arcana medica haud numeretur, atque mirabilibus Chymix vix quicquam debeat) sit omnium auxiliorum, quotquot ferâx hominum curiosorum inventio unquam excogitavit, reverà primum, inducor quidem ut credam, ob hanc potissimùm rationem: nempe quia firmam corporis valetudinem vix quisquam obtinet, aut illâsam vel paulisper conservare potest, qui alvum non habet de die in diem *catharsi naturali* mediocriter solutam: quæ quidem *catharsis naturalis* preindè est necessaria ad vitam sustentandam, & salutem corporis conservandam, ac cibus & potus noster quotidianus ad ipsum corporis nutrimentum. Neque enim ratio vivendi magis requirit, ut pars cibi melior & succulentior per venas lacteas transmittatur, ad debitum nutrimentum corpori præbendum, quàm quòd pars ejus crassior & deterior (quæ nimis diu retenta halitus noxios, & quasi venenatos, fursùm emittit) naturâ aut arte per sentinam corporis expellatur. Et profectò eam gloriam sibi ipsi *purgatio* jure acquisivit, ut, ex

usu vulgato, nomine *Medicinæ* amplissimo sola omnium insigniretur.

Septennio elapso ante primam hujus opusculi editionem mos mihi fuit in *febris puerorum*, nec non *infantum* vel minimorum, secundum methodum jam laudatam, *catharsin* adhibere; licet id in adultis negligerem: & quantum res ex animi sententiâ successit nequeo facile narrare.

Quamobrem cum primum *Schedulam* præfatam attentè perlegissem, eâdem animi lætitiâ perfundebar, ac si insignem aliquem favorem à Numine Divino me recepisse contigisset. Itaque facillimè tunc adductus fui ad sæliciter experiendam methodum illam cathartica in adultis, qui ex eâdem in juniorum febribus successus optatos sæpius fueram expertus.

Sed notandum quòd symptomata febrilia tunc temporis caput potissimum impeterent, & ventriculum immunem ac ferè intactum relinquerent, quòdque natura febris illius Epidemiæ adultorum catharsi magis faveret, quàm in succedenti febre contigit, in quâ nausea & vomituritio ventriculum maximè perturbari, & pro cathartici emetica fore necessaria protinùs indicarent. Et Medicum illum præclarissimum equidem commonefaciebam, de manifestâ alteratione Constitutionis tamdiu prædominantis. Sed vires senilis corporis ita fractas & immixtas tunc fuisse idem agnoscebat, ut nullum
amplius

ampliùs iudicium de morbis popularibus ferre, neque ad visendos ægrotantes ædibus suis egredi in posterum valeret.

Adjiciam quòd Febris Epidemica, quæ anno præterito ac præsentì ubivis grassata est, atque tot familias tam ruri quam oppidis degentes nuper corripuit, quæ Caput præ aliis corporis partibus adoritur; & quæ remissionibus & paroxysmis incendii febrilis insignibus, citrà frigus aut rigorem manifestum, durante ejus statu, sæpè conspicua est; evacuationibus repetitis (ut nobis videtur) certiùs, tutiùs, & citiùs cedit, quàm aut Cortici Peruviano (scilicet spretis, vel posthabitis illius usui evacuationibus) aut aliis quibuscumque methodis, siue Cardiacis constent, siue Diaphoreticis medicamentis.

Prima autem indicatio in curandis infantum febribus est, *Acidum* ritè præparare, quò meliùs id eliminetur. Atque acida debere præparari, antequam possint cum *Evisceria* expurgari, facile constabit, si naturam Acidi paulùm expendamus: nempe si incrassandi & coagulandi vim, quâ idem pollet; si generalem obstructions pariendi causam ex isto parente quàm sæpissimè oriundam; si naturalem omnium liquorum, exceptis tamen spirituosus, in Acidum putredinem; si molestiam illam pertinacem, quâ medici solent torqueri in iis curandis, quorum corpora acido humore multùm scatent; sed & præ aliis argumentis si tormina consideremus,

quæ purgationes sine corporis præparatione debitâ exhibitas, in habitu in acidum vergente comitari solent.

Scio quòd vox illa, *Humorum Præparatio*, apud autores complures legi possit. Atque finis propositus fuit, ut catharsis tandem aliquando secutura eò fæliciores eventum haberet. Nempe crassos humores attenuare contendebant, fervidos temperare, obstructas vias aperire, vel per poros cutis diaphoreticis eosdem impellere. Verùm ut plurimum huic fini nescio quos syrnpos, aquas simplices destillatas, atque ejusmodi nugamenta adhibuerunt, quæ præparationi sive alterationi designatæ nihil prorsus contulère. Interim tempus, quod morbo acuto subjugando apprimè necessarium fuit, otiosè quidem, imò pessimè absumebatur.

Hæc verò qualis qualis *præparatio* ortum suum, ut opinor, duxit à trito illo, verùm non satis intellecto *Hippocratis* aphorismo §. 1. n. 22. *cocta, non cruda, sunt medicanda*. Atque hujus magni canonis in alienos à re sensus frequentem contorsionem fuisse causam haud minimam equidem existimo, cur medici tot celeberrimi multis retrò sæculis ne hilum ferè somniarunt de purgationis beneficio in febribus continuis. Nempe cum febrium primi insultus (& maxime postquam ægrotantes lectulo calidiori fuerint aliquandiu incarcerati) cruditatis signa evidentia sæpissimè exhibeant, medici astantes utut in praxi aliàs egregiè versati, statim ad sudorifica

sudorifica, tanquam unicum asylum plerumque confugiunt; ad catharticos autem mentionem non minùs ipsi quàm ineptæ nutrices magnoperè exhorrescunt.

Nec me præterit, autores aliquot de catharsi in febribus, sicut & de aliis ferè omnibus, disputationes prolixas instituisse; sed si rem ipsam paucis complecti liceat, potiùs ad implendam paginam, ad animum lectoris occupandum, atque ad doctrinæ copiam ostendendam, quàm ad veritatem ipsam sive illustrandam, sive determinandam verbosè collimabunt. Magnum hujusce ævi ornamentum & lumen, *Sydenhamius*, insolitâ animi fortitudine ac ingenio non vulgari præditus, hanc rem de quâ alii planè verba dederunt, tum ratione multiplici comprobavit, tum factis, hoc est, praxi ipsâ plenius absolvit.

Præparatio humorum crudorum in febribus usitata, per alexipharmaca ac sudorifica, magis ad humores crudiores reddendos, quàm ad coctionem veram introducendam spectat. Profectò ista immaturam potiùs ad mortem præparant, dum cruditates ex imis corporis partibus sursum ad Caput impellendo, Phrenitides, Convulsiones atque ejusmodi deploranda Symptomata certo certius arcessunt.

In principiis febrium (sive sint essentielles, sive symptomaticæ) siquidem præ Coctionis lentâ expectatione evacuationes necessarias in-

craftinum produceremus, tempus illud opportunum sæpè irrevocabile celeri pede præterlabitur. Tempus illud, quo fundamentum omne curationis secuturæ illicò jaciendum fuit, quo demùm vires constant, quo ferè solo evacuationes emolumento esse possunt, sub cardiaco-
rum insulsâ administratione, vel chymicorum febrifugorum fallaci experimento, paulatim fugit, atque æger nuperrime athleticus, furibundus nunc denique redditus, miserrimè perit. Adhæc affirmo, non obstante hominum cæco præjudicio, evacuationes opportunè celebratas urinam, quæ cruda apparuit, ad coctionem exoptatam, atque unâ ægrotantem ad incolumitatis propiorem conspectum citiùs ac certiùs ducere, quàm quodlibet aliud, quantumcunque illud fuerit, quod nobis innotescit, humani ingenii tentamen.

Præparatio igitur de quâ nunc agitur, nequâquàm est obtinenda *sudorificis* propriè dictis, hoc est, corpus excalfacientibus, quæ nullo nomine teneris Infantibus aut puerulis profunt sed multifariam lædere deprehenduntur. Quandoquidem res prorsus temperatæ aciditatem prædominantem securè absorbebunt, ebullitionem paulatim lenient, atque anodyna potentia acuta sunt evasura. Talia sunt: oculi & chelæ cancrorum, testæ ostreorum, concharum, os sepia, cortices ovorum, creta, corallia, corallina, margaritæ, mater perlarum, lapis Bezoar uterque, c. c. ustum, ebur ustum, os e corde cervi, rasura c. c. unicornu, bolus Armena, terra sigillata, lapis hæmatites,

hæmatites, &c. Inter composita, *pulvis è chelis* 69. *compositus*, *lapis è Goà*, *species confectiois de Hyacintho*, facile primas obtinent.

Quænam verò Testacea, aut acidum absorbentia in usum præ aliis sint adducenda, aut quænam illorum in diversis ægritudinibus magis sint proficua, non ita facile est exponere. Alii enim Medici docti & præclari Bezoardica & Margaritas cum reliquâ lapidum pretiosorum suppellectili, nempe suas Dominarum sententiis conjungentes magnificiunt, & ad fydera tollunt. Quippè quæ magno constant pretio, longèque adducuntur, Dominarum suffragiis sunt semper præstantissima. Alii contrà non minùs docti quidem, sed sanioris fortè judicii pro vulgaribus & vilioribus absorbentibus decertant, & pretiosa ista existimant sæpè potiùs præscribi in quæstum pharmacopolarum, quàm in salutem ægrotantium. Ego verò, qui vires & facultates diversarum Aquarum Mineralium purgantium, quod genus magnum numerum passim habemus, vix gustu, aut destillatione, aut alio aliquo Curiosorum criterio, satis posse inter se distingui haud parùm suspicor, & qui conceptis ægrotantium innocuis facile nonnunquam faveo, rem liberam relinquens, utrùm his Aquis Mineralibus catharticis, an illis uti velint; ego, inquam, nunquam hætenùs observare potui insignem & notabilem aliquem discrepantiam inter usum lapidum maximè pretiosorum, & magis vilium, nisi quòd adducar ut credam, Divini Numinis immensam bonitatem & be-

& beneficentiam, vulgò impertiri vires magis excellentes, tum lapidibus, tum herbis notis, vilibus, & vulgaribus; quàm longè advectis, raris, & magno pretio emptis. Nequè etiam mihi persuadere unquam potui, Principes & Magnates sua corpora meliùs tutari ab inclementiâ aeris, & à fuscipiendo frigore, in hisce regionibus tempestatum vicissitudini obnoxiiis, vestimenta sericea, splendida, & auro atque purpurâ fulgentia gerentes, quàm solet populus vulgaris, is, inquam, qui nec rei familiaris egestate premitur, nec abundantiam nimiam superbit; qui vestibus haud sumptuosis, sed usui, cœlo, regioni, & conditioni adaptatis amat amiciri. Rursus nunquam ego credidi, quòd Vini abundantia, sit Gallicum, sit Tuscanum, sit ipsum Falernum; neque quod dapes opiparæ, & coquorum exquisita inventa, salutis corpusculorum nostrorum tuendæ magis conducant, quàm aquæ simplicis aut cerevisiæ tenuis potus, atque edulia vulgaria, modò illa sint salubria, & in suo genere bona.

Sin inter Testacea plura, ejusdem ferè naturæ, aliud præ aliis anteponere liceat, ego Testas Ostreorum vulgares, aut in littore marino repertas, & quæ longam insolationem tulerunt, radiis Solis benignis & vivifico calore in usum maturatæ, seu præparatæ, fortassè longè meliùs quàm igne Chymico, & in cæruleum quandam aut flavescentem colorem mutatæ, multis encomiis laudarem. Et siquid unquam fuerit admirabile in Pulvere illo Sympathetico, de quo

quo tanta apud vulgus jactantur, sed de cujus veritate nil habeo quod affirmem, id ferè totum longæ insolationi Vitrioli, & radiis Solis beneficiis videtur attribuendum. Quæ verò speciatim de miris virtutibus Pulveris istius à nostrati *Digbæo*, viro urbano, ingenioso, sed nonnunquam nimis credulo, in medium proferuntur, vix credere eis possum, non magis quàm quæ in mirabilibus *Cassandrae*, *Cleopatrae*, *Magni Cyri*, & consimilium figmentorum relationibus traduntur. Qualia quidem scripta juniorum animos, & maximè muliercularum à perlegendis utilibus dogmatis, aut historiis veris, incantamenti instar, nimis seducunt.

At verò tametsi vilioribus & vulgaribus edulcorantibus multum tribuo, eademque aliis sumptuosis sæpè antepono, nolim Medicos doctos & peritos, qui Margaritas & Bezoar magnificiunt, & quantivis pretii æstimant, tanquam subdolos & fraudulentos deceptores censorio supercilio criminari. Certè judicium tam de medicamentis, quàm de aliis rebus Medicis, dogmaticum ferre, arduum est & audacissimum; ut veniam petere vicissimque dare, magis decorum videatur, quàm de ambiguis nimis confidenter judicium ferre, ac si cuipiam *Apollo Pythius* fortè afflasset. Nam alii eodem jure & authoritate meam sententiam de medicamentorum vi & efficaciam convellere aut increpare possunt, quo ego alienas sententias excutio. Siquidem facile est cerebroso cuipiam, aut moroso, universas herbas, quotquot sunt quæ in
Sylvâ

Sylvâ Medicâ ubertim nascuntur, *erraticas* appellare, & sarculo anili digniores, quàm docti Herbarii diligentia; attamen mihi semper fuit clarius & evidentius scientiæ ac literaturæ signum, summa modestia, & in rebus obscuris consilii verecunda postulatio, quàm aliena Lynceis oculis intueri, dum ipsi interim sint domi Talpæ, & cæcutientes.

Porro *Magisteria* lapidum pretiosorum apud multos amplissimis præconiis celebrata, nullis ego laudibus efferre possum. Certè nativas quæcunque sunt vires alienis commutârunt. Quæ potenter absorbere Acidum apta nata prius fuerunt, Acido-dulcia jam reddita, arti planè debent, quod ad idem minus valeant.

Nullam mentionem consultò feci *salium volatilium*, sive sint *oleosa*, sive *spirituosa*; non *bezoardici mineralis*, *lunaris*, aut *solaris*; non *spiritus salis Armoniaci*, non *cornu cervi*: quorum tamen spirituum usus haud prorsus improbandus est vel tenellis: nempe quia acidum absorbendi facultate excellunt; verum eos summâ cum cautione in tenellis usurpandos esse, propter calorem non exiguum eosdem concomitantem, adverti velim. Ideoque nec elogiis his sunt prædicanda *salia lixivialia*, neque *aquæ cardiacæ* calidiores, quales *aqua pæoniæ composita*, *epidemia*, *cælestis*, *mirabilis*, *cinnamomi fortis*, & similes qualescunque, nisi hæ minimâ quantitate aliis temperatioribus adeò diluantur, ut vis earum calefaciens, saporì ferè insensibilis fiat.

Etenim

Etenim quæ corpus valdè calefaciunt, quocunque nomine honorifico ea nobilitentur, ceu pretium aliquod inestimabile præ se ferant, ceu salutem pænè immortalem fronte durâ promittant, corpuscula puerorum, & multò magis infantum, facilè colliquabunt, naturalem omnem calorem vel sensim depopulabuntur, vel in febrilem tandem vertent; ac denique tenerrimæ ipsorum ætatulæ non magis conveniunt, quàm lacticia & panatellæ stomachum aratoris oblatrantem possunt compescere. Quibus ductus rationibus *Galenus* usum *Theriacæ* ipsius, utut ritè præparatæ, quam tanquam unam ferè omnium *Panaceam* amplissimis laudibus in cælum usque sustulerat, pueris tamen sanctè interdixit.

Quòd prædicti pulveres temperati Acidum absorbere soleant, est res ità vulgò nota, ut probatione nullâ indigeat. Quòd verò *Anodynorum* ea sint tutissima, nec non certa & indubitata in torminibus puerorum, luculentissimè apparebit, si dosi multum liberaliori quàm vulgari, hoc est, sufficienti ad finem propositum exhibeamus. Adhæc, audacter eloquor, prædictos pulveres copiosè exhibitos Tormina eorum quæcunque, & inquietudines undecunque natas, nisi ob partium principalium insignius aliquod vitium nihil spei ex medicinis qualibuscunque sit reliquum, eadem certitudine compescere, quâ certi esse possumus *Rhabarbari* vires purgativas demùm futuras.

Si in violentâ aliquâ Inflammatione aut turgescentiâ humorum, tantummodò sex uncias sanguinis adulto detraheremus, cum viginti ad minimum fuerint necessariae, non est quòd venæsectionem tanquam minùs propriam curationi inculpemus, sed parcior illius remedii potentissimi usus est unicè incusandus. Similiter si pulverum prædictorum uncia una aut altera fuerit requisita ad ægritudines Infantum quibuscum corripuntur demulcendas, quid magni ex drachmæ unius aut alterius (eodem temporis spatio quo uncia fuit necessaria) usu parco ac imperfecto, liceat expectare? Medicamentorum exquisita notitia est exigua, nè dicam minima, pars boni & periti medici. Usus medicamentorum rectus ad intentiones medicas integrè satisfaciendas, adaptatio tùm generis, tùm quantitatis medicamentorum particulari ægrotantis temperiei, idque à morbi præsentis perspectâ penitus naturâ; dignotio temperamenti accurata, & potissimum in adultis an sit sanguineum, an verò melancholicum; an scilicet febris sanguinem maximè exagitaverit, an verò spiritus ex tumultu deficient, & vires fuerint enervatæ: denique diætæ recta institutio, sunt omnia longè excelsioris momenti ad medicum optimum stabiliendum, quàm præscriptorum medicinalium apparatus, undecunque collectus fuerit, numerosissimus. Sin illud minùs verum fuerit, pharmacopola receptorum doctissimus Doctorem eruditissimum in re medicâ facile superabit, ipsum pharmacopæum servulus

vulus garrulus confestim æquiparabit; nec non nutricula, aut locutuleiæ & compotrices fæminæ libris receptorum hæreditariorum turgidis jamdiu locupletatæ, palmam tùm à medico quamtumvis docto, tùm pharmacopæo in præscriptionibus medicis utcunque versato, fortè fortunâ reportabunt.

Verùm ut institutum prosequar, *infanti aniculo febricitanti*, aut *torminibus* (ut plerumque fit) *excruciato*, hujusmodi præscriptionibus succurrere soleo.

℞ Pulv. è chel. 69. comp. margar. pp. ā. 3j. M. F. pulvis in vi. p. æ. dividendus.

Vel ℞. Bezoard. Orient. Margar. pp. ocul. 69. pp. ā. 3ß. specier. confect. de hyacin. ʒj. f. pulvis similiter dividendus.

Vel ℞. Testar. ostreor. pp. ʒiij. flor. sulph. 3j. Sal. prunell. ʒij. M. F. pulvis in xij. chartas distribuendus.

Vel ℞. Pulv. è chel. 69. simpl. 3j. ocul. 69. pp. ʒij. cochinell. gr. vi. M. F. pulvis tenuissimus in vi. chartulas dirimendus. Sumat unam quamprimùm, repetatur (si res urgeat) bihorio post, ac deinceps quartâ quâque horâ, nisi somnus intercedat, per duos primos dies. Exhibeantur verò Pulveres, in cochleari Julapii sequentis, superbibendo cochleare alterum.

℞. Aq.

℞. Aq. lact. alexit. ℥iv. ceras. nigr. ℥ij. pæon. comp. epidem. ā. ℥ij. Sacch. perlat. ℥ss. M. F. Julap.

Vel ℞. Aq. puleg. lact. alexit. ā. ℥iiij. Syr. caryoph. ℥j. M.

Vel ℞. Amygd. dulc. excort. n. x. contund. in mortar. marmor. sensim affundendo aq. hord. aut. aq. lact. alexit. ℥ss. colatur. adde aq. cinnam. ten. ℥vi. Sacch. albiss. ℥ss. M. F. Emul-fio.

Nonnunquam Julapio Perlato (omissis aliis) uti soleo, vas diligenter agitari monens, antequam effundatur.

℞. Aq. ceras. nigr. ℥iv. meliss. ℥ij. epidem ℥iiij. margar. pp. ℥j. Sacch. albiss. ℥iiij. M. F. Julap. Perlatum; de quo capiat cochlearia tria, ut prius.

Sin molestâ tussi opprimatur infans, capiat subindè de hoc Julapio mediocri cochleare, interrim pulveres superscriptos parcius assumens.

℞. Aq. puleg. ℥iiij. Syrup. de althæ. ℥ij. de bals. Tol. ℥j. M. F. Julap. Bolus Armena sæpè aliis propriè admiscetur, utpotè catarrhos in pulmones depluentes potentissimè sistens. *Succus Pulegii*, in quo calefacto solvitur saccharum candidum, paucis remediis cedit. *Oleum amygdalarum*

dalarum dulcium Saccharo dulcatum etiam optimè conducit. Item *Sulphur vivum*, aut *flores sulphuris* (mirâ exiccandi, penetrandi, imò & compactos humores in quâcunque corporis parte discutiendi, facultate præditi) acidum absorbentibus additi, in habitu phlegmatico, maximè sunt ex usu. Neque enim *Sulphur* planè noxiam aut deleteriam facultatem obtinet (prout *Crato*, aliique egregii nonnulli viri immeritò quidem crediderunt) sed potius vi alexipharmacâ, expulsoiâ, & corruptelæ humorum oppositâ, maximè valet.

Repetitio *Pulverum* prædictorum rarior, aut frequentior, non est exquisitè definienda, nisi pro ratione symptomatum, quatenus aut mitiora sunt, aut graviora. Id solummodò repetam, tormina omnia, inquietudines, & vigilias Infantum, Testaceis tempestivè exhibitis æquè certò demulceri, ac dolores aut vigilias adultorum ipsis Narcoticis ad tempus tolli.

Hic autem, qui vel *Praxin Medicam* mediocriter delibayerit, objiciat, ejusmodi *Pulverum* exhibitionem nihil Novi præ se ferre. Cui duntaxat refero, ineptum quidem, insipidum, parvissimum eorum usum, atque nulli omninò intentioni ritè satisfacturum, diu nimisque fuisse pluribus, notum: atverò neque tam repetitam, neque tam magnam eorundem dosin, neque subsequenter purgandi necessitatem fuisse hætenus literis consignatam. Nota est fabella (quàm & quicumque volet ad rem hanc nostram transferat)

transferat) de lepidio quodam, qui cum astantes gloriose provocasset, ut ovum alterutri extremo immobile collocarent, neque quisquam eorum, varia tentans, mysterium penetrare valeret, ipse utrumlibet ovi extremum mediocriter frangens, admirationem omnem derepente tollebat, & simul risum commovebat. Id quippe cognitum spectatoribus jam fuit facillimum.

Tertio die à quo sum advocatus, nisi *variola*, *morbilli*, aut *febris scarlatina*, caput attollant, purgandum esse præcipio, nempe *infantem unius anni*, in hunc ferè modum:

℞. Syr. de cichor. cum rheo ʒij. rhabarb. el. pulv. gr. xv. aut rhei el. fenn. opt. ā. ʒss. aq. lact. alexit. ʒij. cinnam. ten. gut. xxx. F. Mistura.

Vel ℞. Syr. violar. ʒij. pulv. diasen. gr. xv. M.

Vel ℞. Pulv. Comit. Warvicens. in nuperrimâ editione Pharmacopœiæ Londin. descripti; alijs pulv. Cornachin. gr. vi. vel viij. Sumat in cochleari aq. ceras. nigr. sacchari tantillo edulcorata.

Vel ℞. Amygd. dulc. excort. n. ij. contund. in mortar. marmor. sensim affundendo aq. hord. aut. aq. alicujus simpl. ʒjss. colat. dissol. mann. opt. ʒiij. vel ʒss. M. F. Emulsio solutiva.

℞. Elect.

R: Elect. lenit. ʒij. vel iij. solve in aq. lact.
alex. ʒj. addendo sennæ pulv. gr. viij. x. vel
xij.

In symptomatis ἀνίπνοῦ, ex summâ humorum
putredine oriundis, sæpè ex usu est *Æthiopem*
Mineralem inferiùs descriptum à granis vi. ad gr.
xv. aut Mercurii dulc. grana aliquot, admixta in
mortario vitreo, cum florum sulphuris tantun-
dem, in syrupi alicujus grati cochleari parvo,
nocte catharsin præcedente, exhibere.

Notandum verò, Mercurium dulcem ter aut
quater, quemadmodum vulgò fit, sublimatum,
rarissimè infantibus sine periculò posse exhiberi;
imò neque eundem plurimis mulierculis vespèrâ
catharsin præcedenti tutò adhiberi: siquidem is
tumultus inexpectatos tam fursùm quàm deor-
sùm latos sæpè nocte commovet, adeò ut proinde
catharsis manè insequenti destinata necessariò
procrastinetur. Quid, quòd Salivatio nonnun-
quam ex unicâ illius dosi derepentè oborta me-
dicum prudentem ab ejus usu in tenerioribus
detertere debeat? Cæterùm Mercurius idem
dulcis, sexies ad minimum, aut etiam novies,
aut duodecies sublimatus, tam teneris infanti-
bus, quàm mulieribus molliculis, in multis occa-
sionibus, sine discriminis metu, quanquam haud
adeò frequentèr ac *Æthiops Mineralis*, exhiberi
potest. Veruntamen & hic Mercurius tam
dulcis redditus, totiesque sublimatus, alvum
sæpè lubricam facit, blandè quidem movendo,
E 2 ferme

fermè sine molestiâ, sine torminibus, ac sine vomitu. De hæc Mercurii repetitâ sublimatione, aut dulcoratione, cum æstate elapsâ verba fuerint facta, inter consultandum de puero nobili febre periculosâ tunc ruri languescente, *D. Boise*, medicus Cantuariensis peritissimus, & summâ cum laude, tum successu, apud Cantuarienses medicinam faciens, mihi pro certo affirmabat, se centies uti conjiciebat pueros febricitantes stupore quodam insolito, aut Comate perculsos, (symptomate sanè febrili discriminis maximè pleno) Mercurium dulcem sexies sublimatum iis exhibendo liberâsse. Quippe à lumbricis, aut materiâ verminosâ delitescente, functiones mentis tantoperè perturbante, febres puerorum Comatosas usitatò gigni existimabat. Quæ quidem annotare placuit, tum in honorem viri medendi arte instructissimi, tum ut hæc cognita aliis multis usui forsan non exiguo esse possint.

Si infans ægrotus ad tres vel quatuor annos jam assurrexerit, vel si Dentitionis negotium sit maximâ ex parte absolutum, & præsertim si lumbricorum aut putredinis humorum gravioris aliquamdiu contractæ sit suspicio aliqua notabilis, Bolus ex istiusmodi præparationibus apprimè conveniet, atque potest confici, cum mivâ cydoniorum, vel cum cortice citri condito, per fetaceum trajecto, & in cochleari Julapii solutus.

Ejusmodi

Ejusmodi Boli illis haud parùm conducunt, quorum alvus est fermè constipata, & medicamentis difficiliùs solvitur, utpotè præparantes, quò catharsis manè insequenti instituenda faciliorem ac meliorem protinùs edat effectum.

Nonnunquam etiam regioni umbilicali *emplastrum* sequens, aut consimile, adhibendum impèro.

℞. Aloes Succotr. ʒj. aut specier. hier. pier. ʒj. fol. fabin. summit. centaur. min. rutæ pulverat. a ʒj. terebin. Ven. qs. f. empl. cujus margini illinatur paulum Emplastri adhæsi, quò meliùs parti adhæreat. Interdum colocynth. ʒj. addere licet.

Nullum omnium medicamentorum purgantium novi magis accommodum ætati puerili, magisque ex se innocuum notissimo, atque usitatissimo *Rhabbarbo*, quod febrium tenellorum materiam blandè admodùm, & tutò subtrahit, quod ventriculum, imò & totum corpus vitiosis humoribus prægravatum, tum leniter expurgat, tum strenuè corroborat, quodque eo nomine infantibus, pueris, prægnantibus, senibus, & ex morbo aliquo jam imbecillis, maximè quidem convenit. Titulum *Hieræ Rhabbarum* profectò æquiùs meretur, mirè collaudatà apud veteres, nec non à recentioribus etiamnum celebratà, & in pilulis pænè omnibus

officinalibus locum primum, sive basin, tenenti *Aloe*, quæ ob amarorem suum insignem non exiguam laudem in provectionibus quandoque meretur, verum ob acrimoniam, corrosionem, & calorem quem corpori summum impertit, aliquam subit, nec immerito, infamiae labem.

Ab operatione lenitivi alicujus purgantis, pulvis prioribus consimilis est vesperi injungendus, & postea repetendi sunt ter vel quater in die, temporibus opportunis, pro duabus aliis nyctemeris; & rursùm tertio die iteranda est purgatio; cujus quantitas tunc regulanda est pro ratione operationis prioris.

His rite peractis, plerumque cessant graviora omnia symptomata, vel saltem multum leniuntur; adeò ut proinde in vado jam res sit, quæ in extremo discrimine paulò antè fuerat.

Pueris aliquantum provectionibus eadem methodus (sub quacunque formâ perficiatur) humores primum præparandi, dein expurgandi, tutissimo usui esse potest, proportionem alterutrius medicamenti, secundum ætates, diligenter observatâ.

Notandum est, quòd prima catharsis quam pueris febricitantibus adhibemus, sit non tantum è lenitivis, verum etiam dosis illorum plerumque sit mitior, quàm aliàs fieri debet; quòdque nocte primam catharsin præcedenti enema mitissimum è lactis vaccini unciiis quatuor saccharo edulcorati,

edulcorati, & falis tantillo addito in alvo astricta, sit nonnunquam injiciendum.

Insuper ad vim primæ illius purgationis accelerandam, atque defectum medicamenti cathartici (siquis tunc sit) supplendum, *crystallorum tartari* scrupulus unus, in cochlearibus aliquot jusculi avenacei tenuioris, aut similis, solutus, tutissimè atque efficacissimè exhiberi potest.

Verùm imprimis cavendum, *crystallos tartari* sinceros, & ritè præparatos, in usum vocari, non autem adulterinos istos, & vulgò venales, quorum pretium ferè idem est, ac *tartari* ipsius *crudi*.

Si Infantem carnosum, obesum, aut temperamento humidissimo atque in acidum degeneri constantem, ægrotatio aliqua difficilis (idque tempore hyemali potissimum) corripiat, ut putredo acetosa duabus purgationibus in hunc modum exhibitis nequeat in totum superari, tunc in eadem methodo ad vicem unam aut alteram adhuc persistere oportet, donec ægritudo omnis penitus evanescat: nisi quòd diei unius aut alterius intervallum præfatis diebus, in quibus pulveres acidum alterantes erant exhibendi, debeat superaddi.

Nec incommodi quicquam observare unquam potui ex toties repetitis purgationibus in intem-

perie contumacissimâ, sed vires prius enervatæ gradatim redintegrari sunt semper visæ.

Id solummodò cavendum in puerulis purgandis, quòd nulla unquam occasio, quæcunque ea sit, viribus fortiozem catharsin iis adhiberi postulet.

Quamobrem hîc præterire non possum quæ maximus rei medicæ magister, *Hippocrates*, in libro *de Medicamentis Purgantibus* scitè, sed minùs rectè intellecta, edisserit: *Quicumque igitur à febris fortibus corripuntur, his medicamenta purgatoria dare non oportet, donec remiserit febris. Sin minùs, saltem non intrà quatuordecim dies. Carnes enim ipsorum, & ventres, quùm calidi sint, medicamentum assumunt, & nihil depurgantur, & febris maior fit, & color evertitur, & morbi regii speciem præ se ferunt. Commotà enim bile, & non purgatà, non sorberè vult æger, neque bibere, sed omnia abominatur, & plerùmque perit. At si hac die superstes maneat, & unà cum purgatione remittat febris, sanus fit. Quapropter in febribus vehementibus medicamenta purgatoria exhibere non oportet. Verùm si alicui opus fuerit, infusum per clysterem adhibere potes, quotiescunque volueris. Hoc enim minoris periculi est.*

In his verbis Magistri nostri observandum est. I. Illum verba facere de febribus adultorum, quæ fortes, vehementes, atque ardentissimæ esse solent, non verò intelligenda esse de febribus

febris infantilibus aut puerilibus, cujusmodi sunt naturâ mites, & minùs ardere aptæ.

2. *Medicamenta purgantia* fui temporis fuisse vehementia, fortissima, nec non dicta deleteria, ut *elaterium*, *colocynthida*, *helleborum*, & similia; nostrorum verò lenitivorum pleraque mitissima, imò maximè temperata, si non quædam actu frigida, fuisse illius sæculi sapientibus adeò incognita, ut *antipodes* ut *novum orbem*, ut denique *artem typographicam*. 3. *Hippocratem* loqui de febribus in naturali suo statu, & sibimet permissis, sicut & descriptiones ejus Morborum Epidemicorum verissimè atque accuratissimè sese habent; non verò de febribus intelligi illum fas est, quatenùs ars futurorum sæculorum, & maximè præsentis hujus sæculi, (utcunque invidis præsentia malè audire solent) provectior quidem & maturior (quod posterì gratâ memoriâ, nî plurimùm fallor, recolent, & facilè confitebuntur) tandem didicit, eas ad purgandum ritè præparare, earumque truculentiam debitâ adulatorum venæsectione, die catharsin præcedenti, habitâ, multùm temperare, aut etiam perdomare. 4. Notandum est, *Hippocratem* hîc docere, quòd si Febre detentus medicamentum catharticum sumat, atque illius diei periculum fortè effugiat, idem statim, id est, eâdem ipsâ die in sanitatem incolumis redeat. Quod verum quidem esse, & pueros febricitantes eâdem ipsâ die, ab operatione primæ catharseos absolutâ, symptomata febrilia universa, (id autem imprimis tempore verno aut æstivo) statim excussisse ipse sæpiùs vidi.

His

His itaque præmissis dico, *Hippocratem* rectè sentire, de Purgantium medicamentorum deploratis effectibus, prout *Pharmaca* sui sæculi fortissima in *Febris Ardentibus* imperitè, nempe *Venæsectione* haud præmissâ, exhibebantur. Atverò si in Adultis, & præsertim Sanguineis, aut Athletico temperamento donatis, die purgationem præcedenti, sanguis haud parcâ manu detrahatur, atque Lenitiva nostra proximâ exhibeantur; aut si Juniorum corpora Testaceis, & ejusmodi acidum contemperantibus Præparentur, quò meliùs causa Febris primaria radicitùs expurgetur, via ad sanitatem celerior, imò securior sterni videtur, quàm Cardiacis aut Diaphoreticis quibuscunque fieri potest.

Videtur autem mihi (ut id obiter dicam) ea esse vera & principalis ratio, cur *Catharsis* apud Medicos benè doctos in Acutis Morbis hætenùs ità malè audiverit: nempe quia iidem *plaustrum equis*, ut aiunt, præponere solerent, hoc est, Catharsin Venæsectioni præmitterent, aut saltem posthabitâ sectione venæ, ubi apprimè necessaria fuerit, Catharticum solum, idque è fortioribus, temerè propinarent.

Quod ad *Venæsectionem Puerorum* attinet, quamvis materiæ Febrilis in Pulmones metathesis insignior, & *Tusses Convulsivæ*, eam in minimis Infantibus quandoque exigant, tamen apertè constat, eam non esse medicinam illorum naturæ consentaneam, neque magis huic tenerrimæ,

tenerrimæ, quàm decrepitæ ætati accommodam. Et proindè minimè necessarium duco ejus auxilium postulare in quibuscunque Infantum affectibus, nisi in Tussibus Convulsivis, aut ubi Febrim subitò exortam Tussis importuna concomitari solet: nisi & in Contusionibus gravioribus, quæ nonnunquam contingunt; nisi denique nonnunquam in Convulsionum intervallis. Etenim rarò aut nunquam Infantes, victu tenuiori & minimè lauto nutrirî soliti, verâ Plethorâ, utcunque fuerint floridi, laborare sunt habendi. Humiditas iis inest, quâ diffluere omnes solent, atque ejusdem Humidi in Acidum præternaturalis ac facilis conversio, est omnium illis ægritudinum causa. Neque credere fas est, sanguinem venis eductum posse Humidum temperamentum, idque præsertim in Acidum jam degenerans, propriè corrigere.

Sunt qui pertinaci Contradicendi cupiditate ducti, omnimodum mittendi sanguinis usum, vel in Adultis, incusant aut reformidant. Nimirum hi sunt *Helmontii* illius nunquam iracundi, & rationi medicandi veteri semper amicissimi, sequaces discipuli; *Arcanorum* tantorum fortunati hæredes, ut nec ars medica, neque Respublica eorundem Notitiâ unquam fuerit digna. Nimirum & hi sunt qui *Chymia* cujusdam non vulgaris, Medicis omnibus peritis planè incognitæ (quæ non nisi mirandos effectus producere solet) *Adeptos* & *Philosophos* per ignem sese venditant. Rursum hi sunt qui
vius

viis tritis, publicis, & quantumlibet Regiis, incedere dedignantur, sed qui tramitibus devii & insolitis aberrare semper gaudent. Tenebris illi reconditis, & quasi Metaphysicis vagantes, lumina scientiarum clara prorsus contemnunt. Sublimia quædam inania aeriæque speculantes, frequenter cespitant; & denique Panacæas nescio quas impossibiles frustra quærunt, thesaurisque Adeptorum imaginariis (quippe Mercurio vota sua omnia clanculum facientes) diutinè inhiant; tandemque bonis omnibus exuti (quæ in fumos abierant) aut mente capiuntur, Helleborumque requirunt, aut qui Cræso ditiores esse paulò antè somniaverant, ex inopiâ famelici pereunt.

Testacea omnia validè exiccant, eâque de causâ affectibus ab humiditate nimia pendentibus, sicut & naturis eâdem abundantibus, propriè conveniunt. Puerorum autem temperies humidissima est, eò quòd omnium mollissima. Quin & leviusculâ astrictione sunt eadem prædita, quæ ustione deperditur, quanquam ustio calorem, imò & acrimoniam non exiguam impertit, quod in calce vivâ, ut & in Chymicis quamplurimis medicamentis, manifestò apparet. Cæterum & Aciditatem potentissimè obtundunt, quæ humiditatis aqueæ putredinem perindè sequitur, ac ignem calor. Porro *Testacea* nullam calefactionem teneris corpusculis præbent, quâ potissimum consideratione ductus eorum usum omnibus aliis medicamentis in Puerulis curandis longè antepono.

Sed

Sed est & aliud, propter quod hujusmodi *Testacea* in pueris tractandis prædico. Venter eorum fermento quodam voraci, nè dicam infatiabili, imbuitur, cui tantisper compefcendo liquida sola minùs valent. Siquidem aut obtundi debet butyro orificio ventriculi superiori diu innatante, aut panatellis, vel fartis farinaceis, haud ità confestim ventriculo depulsis, nutriri discupit. Atque pueros ægrotañtes non semel observavi vix alià ex causà languescere, quàm quòd eos nutrices *victu tenuiori ac nimis liquido* reficere solerent. Quapropter *Testacea* multis nominibus puerorum naturæ sunt idonea, neque impressionem sive alterationem quam in ventriculi regione faciunt, ità celeriter, ac liquida medicamina quæcunque, deperdunt.

Ut nihil dicam de *avibus* quamplurimis *Pica*, sive appetitu depravato (quod pullariis notum) debilitatis, quæ arenâ cibo inspersâ, atque unâ deglutitâ, citò convalescere solent.

Testaceorum nomine, non solùm propriè dicta intelligi, sed & *corallia*, *cretam*, *corallinam*, *bezoar* utrumque, & similia, eâdem ferè facultate acidum absorbendi conspicua, & naturis affinia, licet pleraque stirpis prorsus alienæ designari volo.

Hujusmodi medicamenta quidem diu in usu medico fuerunt, verùm usus eorum rectus, & naturæ

naturæ puerili maximè accommodus, aut nullatenus innotuit, aut opem ferè nullam hactenus tulit. Perminuta enim illorum dosis planè effecit, ut ad alia minùs tuta, imò naturæ puerorum contraria & noxia, dico *opiata*, quilibet ferè medicorum, in vigiliis & doloribus compescendis, jamdiu transiret.

Atque hîc me non fugit scommâ quoddam super hâc re à medico celeberrimo in me olim missum. Nempè cùm ad subveniendum Puero Nobili, maximarum facultatum hæredi, curæ meæ demandari solito, & febre periculosissimâ tum languescenti, meo monito accerferetur, atque ille *narcotici* exhibitionem statim proponens, me ejusdém usui maximè reluctantem inopinatò offenderet: *tu inquit, more exoleto, non hodierno, si ita sit animus, medicinam facere videris*; cui ego: neque, ut mos incescit, pueris medicinam quidem aut facio, aut unquam me facturum credo. Cùm enim ex prædictorum usu, non minùs certus sim, imò longè certior (nî plurimùm fallor) & saltem tutior, in Torminibus compescendis, vigiliis sublevandis, doloribus quibuscunque leniendis, & denique in diarrhœis sistendis, ac est quilibet alius, quantumlibet *narcotica* vulgò æstimantur, cum maximo vitæ discrimine, per id genus medicamenta.

Nullus, quod scio, *opiatorum* insanus admirator eorum usum in *debilibus*, imò *debilissimis* naturis studiosè defendit; quamlibet complures
tâm

tàm in his quàm in robustis nimis addicti illis fuerint. Nempè Proverbium illud animo tenaci fortè complectentes, *Mortuos obmutescere*; neque etiam prorsus immemores, quàm gratus sit ægrotis semper somnus, & quàm acceptabilis omnibus assidentibus & curatricibus sit curarum remissio, & cessatio molestiarum. Etenim quis medicus Narcoticis nimis indulgens, quantumlibet morbum clavo trabali figat, & curationem procrastinet, quantumvis idem crumenam emungat, non sit ægrotis dolore excruciatæ æquè benignè acceptus, ac magnatibus imprudentibus blandus adulator? verumenimverò cum pulsus juniorum sit debilissimus, temperies naturâ tenerrima, & vires sint admodum infirmæ, neutiquam mihi constat, quorsum incertis & periculosis medicamentis, quando tutiora, imò tutissima sint æquè in promptu, puerulo ægrotanti subvenire contenderemus.

Adjiciam & illud, quòd ex quo tempore mihi innotuit *Testaceorum*, atque ejusmodi, vis prorsus *Anodyna*, imò *Infantibus Soporifera*, dummodò dosi ad finem attinendum requisitâ tùm exhibeantur, tùm reperantur, vix quæpiam eorum ægritudo, quantumvis dolorifica, minimam *narcoticorum* propriè dictorum delibationem nisi rarissimè postulare visa est.

Ut autem in nullis Infantum affectibus (dempto Vomitu pertinaci, de quo inferiùs agendum est) pharmacia *opiatice* est probanda, ita neque in iisdem *medicamentorum calefacientium*

tium (quantumlibet nomine *cardiaco*, aut *salutifero* vulgò inscribantur) usum, saltem copiosorem, laudare unquam possum. *Cardiaci* nomen astutè, & singulari quodam artificio inventum fuit, ad mulierculas omnes blandè demulcendas, ad facilem captum rusticorum, sæpè à medicis peritis longè habitantium, atque à bonis in viciniâ matronis medicinam eleemosynariam cum laude facientibus *Cardiaca* ad omnes morbos reportantium, & denique ad ignorantes universos summâ oblectatione nunquam non perfundendos. Quis enim ex plebe, *Cardiaco* propinato, malum aliquod adventurum poterit suspicari? Et tamen res est aliquantum dubia nonnullis emunctæ naris medicis, *an* illorum qui citrà violentiam diem obierunt, *plures ex Morbis aut Cardiacis reverà interierint*. Quicquid enim morbi symptomata exasperare solet, quicquid sitim auget, linguam aridam facit, aut quoquo modo febrilem flammam intendit, naturis omnium tenerrimis, & vires illatæ injuriæ pænè nullas opponentibus minimè quidem convenit. Et profectò diversa nocumenta, nè dicam exitialia, ex regimine puerorum calidiori iterùm atque iterùm suprâ adverti, cum ex usu temperatorum prædictorum, quotiescunque is fuerit, nempè dum sæviunt symptomata, nè unum quidem incommodum observare unquam licuerit.

Hic objiciet aliquis, ex durâ, & pænè faxeâ medicamentorum prædictorum substantiâ, *obstructiones* necessario progigni, quòdque

res ejusmodi indolem puerorum tenerrimam, & vias omnes illorum minimas, propter partium exiguitatem, procliviores obstructionibus necessario reddere debeant.

Cui dubitationi quò melius satisfaciamus, considerandum est, *parentem obstructionum* solennem & legitimum esse *Acidam intemperiem*, quam sæpè contrahere solent *infantes*, ex ipsa aeris frigiditate, atque ex temperamenti solâ teneritudine, utut victu tenuissimo, ac limpidissimo utantur. Ideò & quæcunque *Acidam intemperiem* corrigunt, contemperant, aut obtundunt, & coagulationes solvere apta nata sunt (quod imprimis ejusmodi res faciunt, & sine caloris tantilli additamento) obstructionibus submovendis, & reliquæ symptomatum catervæ, ex hac ansâ pendentium, citò devincendæ maximè sunt idoneæ.

Sunt qui intemperiem corporis Alcalinam docent, febrium omnium causam esse universam, quòdque Acida febricitantibus indiscriminatim exhibita miros successus habeant, sive viri sint robusti, sive mulieres delicatulæ, sive pueri sint tenerrimi, qui febre aliquâ corripiantur. Sed doctrina ista, si modò commentum, quæstus potius, aut novitatis semper popularis quàm veritatis causâ excogitatum, sit doctrina perperam vocanda, tam experientiam vulgarem in parvulis, senescentibus, sæminisque potissimum, quàm veterum omnium medicorum sententiam impugnat; qui acida uterò & uterinis affecti-

bus esse maximè adversa, uno ore pronunciant; quique uno consensu statuunt, acida noxium corpori succum præbere, pabulumque morbis progignendis idoneum suggerere, viscerumque parenchyma vellicare, utpotè quæ non modò margaritas, sed & metalla vi suâ corrosivâ dissolvunt; item ea nervis sensoriis maximè obesse, flatus copiosos exuscitare, capitisque dolores inferre. Quinetiam nimius Acidorum usus tantò magis apud nos pertimescendus, quantò felicissima Anglorum regio præ cæteris forsân omnibus, affectibus melancholicis, aciditate exuperanti jamjam laborantibus, videtur infestari.

Alii fortassè crimini dabunt, quòd abdita, & in scholis medicorum jamdiu celebrata de *Crisibus* doctrina interim negligatur, quòdque *dierum criticorum computatio* veteribus ad unguem instituta, & ab iis, qui res minùs intelligibiles maximè admirantur, etiamnùm prædicata, in oblivionem nobis abeat. Subjicio igitur, cùm *Crisis* sit repentina mutatio in morbo facta, vel ad salutem, vel ad mortem, eam, quatenus summâ deligentiâ observare licuit, ab ipsâ curationis methodo (idque maximè in tenellis, de quibus hîc res agitur) in totum pendere, atque à solertiâ artis vel imperitiâ aut accelerari, aut produci. Etenim cùm Evacuationibus generalibus tempestivè adhibitis curatio principaliter innitatur, cruditates febrim committentes citiùs, quàm aliàs fieri solet, concoquuntur, pars materiæ morbificæ statim eliminatur, & reliqua viribus impar

medi

medicamentis deinceps administratis facilius cedit. Atverò cum *diaphoreticis*, & *cardiacis* dictis exagitari soleant humores, aut in majorem confusionem spiritus quotidie subvertantur, atque res permittatur solis *Enematis*, quæ ultra crassa intestina integris viribus nunquam transgrediuntur, uti *Concoctio*, ita *Crisis* ipsa, jure merito post nimiooperè doctam & solennem medicamentorum quamplurimum pompam serò, imò tardissimè est expectanda.

Ut verò finiam, *Crisis* nihil aliud quidem videtur, quàm ultimum naturæ conamen reliquis omnibus viribus materiam morbificam per locos convenientes tandem evacuare. Idque apud nos sæpissimè contingit per *Sudores*, nimirum ob præposterum regiminis calidioris usum. Fit etiam sæpè per *hæmorrhagiam*, per *alvi fluxum*, per *vomitum*, & nonnunquam per *urinas*. Quæ omnia concludere efficiunt, quòd Natura ipsa, Medicorum optimus & sapientissimus, nullam aliam Febres judicandi rationem, nisi quæ debitis *Evacuationibus* perficitur, aut vult unquam moliri aut attentare.

Multa nuperis hisce temporibus variè sunt conscripta, atque argumentis disceptata, de insigni *Præcipitantium* usu in medicinâ, quasi omnes ægitudines quibuscum homines conflictantur facillimè abigerentur, si *Præcipitantis proprii* & *specifici* cuique morbo maxime accommodi dignotionem exquisitam nos haberemus. Notandum est autem, nos impræ-

sentiarum agere de *affectibus puerorum acutis* & febrilibus, qui vitæ illorum derepentè interminantur; non verò de *Chronicis*, qui medicanti longas dant inducias, atque novas rerum facultates curiosè experiri tutiùs permittunt. Rursùm *Præcipitatio* est separatio particularum crassiorum, quæ vi solventis acidi in liquore aliquo claro imperceptibiles suspendebantur, ast ope acidum infringentis, vinculis jam solutæ, ad fundum depelluntur. Porro *Crudititas*, quæ in febribus apparere solet, nobis quidem videtur esse prædominantis acidi genuinus effectus: *Cœctio* verò acidi multum infracti, atque naturæ vincentis signum. Et proindè *Catharsis* arte sollicitata cruditates fursùm priùs latas versùs fundum corporis deorsùm impellit, & videtur præ omnibus aliis medicamentis propriè *Præcipitare*, quò eadem per alvum vel urinas tandem exonerentur. Quinetiam quodcunque aliud medicamento genus (tametsi speculationibus unicè dediti longè aliter sentiunt) *Præcipitandi* rationem aliquam habet, vix aliam ob causam, nisi quatenùs quodammodò *Catharticum* est, illum effectum unquam producit. Neque enim *Præcipitatio* in corpore diversiformi, atque totidem succis & humoribus, tot ductibus & anfractibus constanti, eadem aut celeritate aut certitudine transigi posse intelligenda est, quàm *Præstigiator Chymicus* instillationibus varii generis in suos liquores, vel colorum mutationes planè admirabiles molitur, vel præcipitationes dictas *Magisteria* quantociùs conficit.

Quan-

Quandoquidem igitur *febris* partes vitales, & maximè superiores, intentare solet, neque experimentis incertis aut periculosis moram aliquam relinquit, prudentis medici certè erit, quâ potest efficaci methodo, materiam febrilem non modò levioribus aut fictitiis *Præcipitantibus* demulcere, quin & veris & genuinis, hoc est, *evacuationibus* opportunis, quamprimùm fieri potest, radicitus extirpare.

Cùm verò per plurimos medicos famæ celebritate admodùm conspicuos, jamdiu, imò etiamnum, serpsit consuetudo fugam omnium ferè febrium *sudorificis* maturandi, non abs re erit hîc pauca quædam eò spectantia nunc subnectere.

Ut primùm quempiam *febre Epidemicâ* correptum vident, de *Malignitate* nescio quâ protinùs somniant, atque *alexipharmacis* & *diaphoreticis* haud parùm calidis *Malignitatem* illam propulsare indefinenter contendunt. Interim *febris* ex suâ naturâ sæpius mitis, nec mali omninò moris, ex ipsâ methodo *verè Maligna* (si quæcunque alia) solet effici. Etenim cùm serum sanguini per venas & arterias transferendo debitum *sudorificis* importunis ita penitus exhauriatur, nil mirum est crassiores sanguinis partes in motu suo interrumpi ac quodammodo stagnare; *Pulsus* exindè debilitari, atque inæqualem, undosum, tremulum, formicantem, aut intermittentem reddi; *Uri-*

nas insuper eâdem de causâ paucissimas esse, aut cruditatis summæ indicia exhibere; ac denique notas *Malignitatis* primarias, nimirum *petechias*, *maculas purpureas*, & quandoque *stigmata pestilentialia*, (varios *Gangrænæ* fientis aut facti gradus) sese ostendere solere. Nempè habitus corporis humido multo priùs perfusus, & benigno calore constans, sub regimine calidiore statim exarescit, adurit, atque æstu acerrimo prorsus torretur: ut proindè neque lymphæ irrigandis continuò partibus destinatæ copia sufficiens restet, neque sanguis crassior jam redditus, & passim stagnationi idoneus, per vasa circuituoni perenni ad vitam sustentandam necessariæ inservientia amplius fluere aut satis celeriter movere possit.

Illis autem qui *malignitatis* notione ducti, utpotè nomine funestos medicaminum inflammabilium effectus tutissimè celante, calefacientia diaphoretica in curationem omnium ferè febrium solent adhibere, propono considerandam communem *Turcarum* praxin, à mercatoribus fide dignis mihi concreditam, indoctam quidem, sed verè rationalem, quinimò naturalem, in curandâ ipsâ peste, *malignarum* omnium *febrium* facile princepe, per *succum limonum* in omne jusculum liberalius instillatum, per frusta *limonum* saccharata ore frequenter masticata, & per potum apud eos vulgatissimum, dictum *Sherbet*, (qui est aqua melle, vel saccharo, dulcata) hoc est, per ipsum regimen frigidissimum: utpotè quibus *Mithridatium*,
Iberiaca

Theriaca Andromachi, radix serpentariae Virginiana, & cætera nostrorum remedia calidissima, alexipharmaca nuncupata, bonis auspiciis sunt planè incognita, aut in nullo numero saltem habentur. Neque igitur mirum est, pestem (cujus terror nostratium animos fulguris adinstar longè latèque percutit) *apud illos nonnunquam minorem hominum stragem facere solere, quàm mitem aliàs febrem iis in regionibus in quibus grassatur Doctrina.*

Verùm præ aliis argumentis attentius secum cogitent nostrates, quòd Febres nostræ facillimè vertantur in Inflammatorias, & sæpe partem aliquam corporis, ut pleuram, fauces, pulmones, musculos, articulos, cutim &c. peculiariter afficiant; quòdque Inflammationum nostrarum origo utplurimum fundetur in plethorâ, & repletionem nimiam. Quæ enim gens per orbem terrarum tantos pecudum greges, tot armenta avidè vorat? quæ gens omnium esculentorum copiâ & abundantiam magis gaudet, & quænam genium minùs defraudat? Itaque ubi luxur & repletio sunt vulgò morborum causæ, & febrile incendium tam frequenter suscitant, quæ medicamenta ignes igni addunt, qualicunque notioni vel hypothese illa satisfaciunt, sanè summâ cum cautelâ exhiberi debent.

Quòd verò omnis Febris Continua, quantumvis mitis & regularis, nec non Febris ipsa intermittens, Veneno spiritus inquinanti aut pessundanti ortum suum semper debeat, licet

Clarissimus *Mortonus* id strenuè sustineat & rationibus multiplicibus philosophicè disputet, ut aut Alexipharmacis calidissimis liberalius exhibendis, aut Antidoto Peruviano ansa opportunior præbeatur; tamen sententiæ viri tam eruditi, & medicâ scientiâ instructissimi nequeo suffragari. Etenim cum medicum probum deceat præ oculis semper habere, tam quid nocimenti & mali, quàm quid boni & commodi, ex hoc vel illo medicamento possit contingere; cumque res sit magis tremenda & extimescenda ægrotum nostram opem implorantem lædere, (ut proinde plus fuerit detrimenti à Medico quàm à Morbo) quàm in dubiis casibus admodum cautè agere, diatam solummodò instituere, & videri fato permittere; cum denique tutius & longè optabilius sit medico, *nil conscire sibi*, & innocentia clypeo muniri, quàm stragem hominum qualemcunque, licet inopinatam, facere, & tela huc illuc jaculari, ex quibus nonnulli è medio fortè tollantur; certè Hypothesin omnem periculofam, argumentis quantumlibet doctis stabilitam, prudentiæ erit evitare. Neque demùm ego intelligo, cur ratio formalis morborum acutorum melius explicetur per Venena, præstigiarum ritu, corpus humanum nunc subito invadentiâ, nunc derepentè relinquentia, quàm per occultas veterum qualitates, jamdù in hoc sæculo scientissimo in ludibrium versas.

Argumentum est infidum, & vel puero dignum, quo medici nonnulli, ad partes *malignitatis* tuendas, uti solent, quòd scilicet *febrium* quarundam natura rectè statuatur *maligna*, quoniam eædem sunt sæpè *contagiosæ*. Nam si *contagium* necessariò indicaret aut probaret existentiam *malignitatis*, consequeretur *scabiem* ipsam morborum *malignorum* numero fore accensendam. In quo tamen morbo nec vires concidunt, neque appetitus prostermitur, nec pulsus, aut urina quicquam à sanissimis discrepant; ac denique in quo functiones tum animales, tum naturales constant, & rectè fiunt. Certè *contagio* aliquo non carent morbi, quotquot insignem *inflammationem* in se habent: ut *pestis* ipsa, de quâ jam loquor, ut *variolæ*, ut *morbilli*, ut *tussis infantum convulsiva*, & cæteri id genus morbi, qui inflammationi intensissimæ originem suam debent.

Quod ad *Sudorifica* in febrientibus attinet, haud inficiàs eo, *sudores* sive naturales, sive arte sollicitatos, in primis febrium insultibus (cùm pori cutis incipiant occludi, cùmque sensibilis aut insensibilis perspiratio corporis plurimùm impediatur) nonnunquam maximi e re fore. *Sudorifica* autem, quæ in usu esse debent, sint *temperata*, non ea quæ incendium internum promovent. Neque sint tam *sicca*, & pharmaceutica, neque etiam tam spirituosæ, qualia flammam flammæ admovent, quàm *liquida* & culinaria, quæ copiam materiæ sudoribus proliciendis supplere possunt, quæque
ob

ob calefactionem suam externam, non ob calorem suum ingenitum sudores provocant.

Rem unam adhuc notatu non indignam, nec à scopo nostro prorsus alienam, nolo præmittere. Ea nimirum *Febris*, quæ anno præterito grassata est, & cujus historiam nunc breviter tradam, *Malignæ* etiam nomen, apud medicos quosdam diaphoreticorum usu gaudentes, fortè asciscebatur.

A mediâ parte mensis *Maii* anni 1688. per aliquot septimanas, *Febricula* quædam (quâ ægrotantes de leviusculis doloribus singulos eorum artus per vices tentantibus, de dolore etiam capitis frontem imprimis corripiente, atque de vertigine quâdam maximè conquerebantur) adeò epidemicè invalescebat, ut nullam similiter, quâcunque ex causâ, aut quâvis anni tempestate, hætenùs observaverim. Integræ familiæ quamplurimæ eâdem febre pariter corripiebantur, ut vix uni è multis procellam illam generalem effugere contigerit. Insultus autem hic febrilis ità Epidemicus ex varietate ipsius tempestatis anni tunc temporis pendere nobis planè videbatur, æstu aliquot dierum intensissimo in frigus derepentè mutato, perspiratione corporis sensibili tunc impeditâ, & poris qui apertissimi fuerant ex improvviso occlusis. Illud verò super hâc re advertam, nunquam tot homines simul ægrotâsse, nunquam pauciores fuisse, fato perfunctos. Eâ quidem febre laborantes, methodis tam congruis

gruis quàm absurdis, nimirùm venæsectione, catharsi, fudorificis, administrationibus omnibus muliebribus, culinaribus, aut medicinalibus, domi aliquantisper continendo, foràs in aerem prodeundo, equitandi exercitio aut alio quocunque, imò perturbatione omni & curâ paululùm vacando, ac denique nihil quicquam, aut quodlibet agendo, in universum ferè omnes convalescebant. Siquos autem mitissimo illo morbo malè mulctari acciderit, adolescentes fuerunt, & juvenes, fervidiori temperamento donati, atque fudorificis calidissimis ultrâ modum lacesciti. Quod in hâc re notandum restat, extimescendum est nobis, naturam hujus febris itâ mitem ac benignam, tam impropriis quàm salutaribus remediis facilè propulsatâ, effectus diros atque funestos posthæc fortè habituram : nempe optatum illum successum frustrâ expectantibus bonis illis mulieribus, & gregalibus medicastis, ex cardiacis suis & nescio quibus fudorificis (cùm alia tempestas anni curationi fuerit planè adversa, & febris quæpiam symptomatis admodùm truculentis stipatam sese ostenderit) quem tempore vernali, & captis quibuscunque plurimum favente, atque in febre omnium mitissimâ, priùs visi sunt experiri.

Priusquàm exempla aliquot curationum methodi nostræ beneficio peractarum libeat proponere, paucula quædam adjiciam, quæ symptomata infantum magis usitata respiciunt; quæcunque apud Autores vulgò invenienda sunt curiosis relinquens.

Inter

Inter omnes affectus, qui vitæ infantum interminantur, nullus tot gravia symptomata progenerare solet, quot *Dentitio Difficilis* & laboriosa. Aegritudo illa novem mensium, sive *prægnatio* (quæ *sexcentarum* & *innumerarum calamitatum* autor, æquè ac ipse uterus, perhiberi potest) genitrices non paucioribus periculis, quàm solum omnem *Dentitio* exponit. Etenim cum gingivæ tenellorum inflammationem talem sæpius subeant, qualem aliæ corporis adultorum partes (undè febres teneris impendent vehementissimæ) eò quod dentes ex alveolis in conspectum faciliè erumpere nequeant, minimè est demirandum eorum tenera corpuscula tot symptomatis febrilibus gravissimis eapropter jactari solere. Nimirum illinc iis tormina ventris, vigilie, inquietudines, profluvium alvi, aut ejusdem constipatio, dejectiones & vomitus virides, aphthæ, febres, convulsiones, & similia: quæ universa eidem ferè methodo (ratione ætatis, & symptomatum violentiæ habitâ) acidum primò contemperandi, ac deindè leniter expurgandi sæpius cedunt; nisi morbus chronicus in acutum transiens, sit valdè complicatus, atque altas adeò egerit radices in regione partium principalium, ut nullâ jam arte dimoveri queat; aut nisi missis fuerint ingenua mala, imò pessima, stamina vitæ.

Duplex est Dentitionis tempus, infantibus molestum: unum quo dens osse maxillari primum emergere nititur, & quo gingivæ pars extera & superior, absque aliquo ejusdem tumore, albedo quodam circulo circumscribi ut plurimum solet. Alterum est, quo dens mole jam auctior, & amplior factus, gingivam tumidam semper reddit, inflammationem insignem in eadem parit, atque eam percurrere omni vi conatur. In primo illo *Dentitionis* molimine, æquè ac in secundo, chirurgi gingivas infantum quâcunque ex occasione imperitè incidunt, quò scilicet dentes faciliùs erumpant; undè vulnus citrà necessitatem, & nullam plerumque opem ferens, teneris promiscuè infligitur, quàm secundum solummodò *Dentitionis* tempus (quod diligenter notandum est) eam plagam inferri propriè requirat.

Est & aliud circà hanc rem observatione non prorsus indignum. Nempè quòd *chirurgorum* nonnulli gingivam intumescentem aperire jussi, *phlebotomo* suo id facere consueverant: quod pluribus exitio fuit. Nam cùm incisio ejusmodi statim cicatricetur, neque foramen aliquod denti extrudendo aliquantisper permaneat, planè inefficax ea fit, atque alia remedia interim negliguntur. Curandum est igitur medico, ut instrumento magis commodo (sive sit *scalpellum* quo calami scriptorii vulgò conficiuntur, sive sit aliud, cujus dorsum in densitatem *novaculæ* æmulam assurgat) *incisio* semper fiat.

Hic

Hic verò observandum, quòd inflammatio tanta ex hac causâ tenellos nunquam corripit, ut frustra tentetur curatio nisi incipiat medicus per applicationem hirudinis unius aut alterius infra utramque aurem. Nam cum in ipsis tenellis necessario requiratur sanguinis detractio, si talis omittatur revulsio, medicamenta quantumvis propria & salubria sine eâ vix scopum destinatum attingent.

Præterea inter dentiendum os tantâ teneritudine sæpè affligitur, ut omne alimenti genus pertinaciter respuant. In hoc casu summopere cavendum, nè alimentum calidum, imò vix tepefactum, infantibus præbeatur. Nam calor oris & gingivarum ferè exurens, vix minimum caloris adventitii gradum fert sine molestia & dolore accedenti.

Quandoquidem *aphthæ* ab halitu acri incendi interni, teneram oris pelliculam (quemadmodum & alias corporis partes interiores) rodente aut vellicante proveniant, ; quæ illam acrimoniam potenter retundunt, atque etiam tollunt, ea sola nobis maximi sunt æstimanda. *Gargarismata* autem, topica, aut *Stomatitidis* *edipnæ* nullius hîc sunt usûs. Nequeant enim *Infantes* os suum quoquo modo colluere, nisi id inter ipsam deglutitionem quadantenus evenire existimetur. Quippè illicò deglutiunt, quicquid illis propinatur ad colluendum, aut hauriendum; imò illum ipsum humorem, qui *tussis*

vi ad fauces rejicitur, expuere nolunt (nisi invitos quandoque vomitus cogat) sed in ventriculum suum delabi constanter permittunt. Nec verò materia, ex quâ gargarismata conficiuntur, ita est nonnunquam innocua, ut tuto eorundem usus in tenellis locus relinquatur. Certum est, *aphtas* (quantumlibet lactationem, aut qualemunque comestionem impedire solent) *testa- teis*, & lenissimis cathartici dicto modo intercalatis protinùs recessuras esse; neque video, cur pluribus artificiis ad finem attinendum nimis doctè uteremur, cum pauciora medicamenta, & simpliciora, tam tutissimos quam præstantissimos effectus edere possint.

Ratio autem, quare oris superficies adeò *aphtis* producendis faveat, cum interim ceteræ corporis partes ulcusculis nullis afficiantur, hæc est: quoniam pellicula est eadem, quæ circumvestiens regionem oris per æsophagum in ventriculum ipsum continuâ serie ejusdem tunicæ exporrigitur ac descendit. Quamobrem halitus acres ex effervescentiâ corporis præternaturali circa hypochondria contingente, tanquam ex atheno, per oris spiraculum fursum feruntur, atque membranæ illius partis labem suam facillimè infigit. Ideoque gustus *linguæ* delicatulus sapes omnes promptissimè distinguit. Denique propter eandem rationem medici temperiem corporis prædominantem ex conspectu *linguæ* usitato valent dijudicare.

Diarrhæa Infantum ab orgasmo humorum in intestina delabentium, vel à turgescentiâ illic bilis cum acido prædominium habente semper profluens, neque astringentibus propriè dictis, neque *narcoticis* est cohibenda. *Astringentia* enim refluxum humorum acrium versùs partes nobiliores producere solent; quod humidissimo & fluidissimo temperamento præditos in discrimen vitæ manifestum conjicit. *Narcotica* quidem ferociam humorum turgescentium ad tempus consopiant, quò scilicet vi sæpè majori paulò post recrudescant. Adde, quòd vires puerulorum tenerrimæ, & à morbo jam multum fractæ ac enervatæ *opiatorum* energiam potentissimam raro sine maximo salutis discrimine sustinere valeant. Quæ verò acorem molestias omnes facessentem molliter demulcent, & tutius exhibentur, atque iis rectius conveniunt. Quamlibet enim in levioribus hujusmodi casibus (ubi *febris* abest) *Diascordii*, & similium, utroque medicamenti genere constantium, usus in malam partem non cessisse, quin potius emolumento alicui fuisse, nobis quidem videatur, tamen compertum est, ea in Febricitantibus infantulis periculo suo haud vacare; atque *cretam*, *corallia*, *Margaritas*, ac id genus alia ferocientes humores compescencia, citrà aliquam caloris novi accensionem, ut demùm *Rhabbarbo* expurgentur, symptomati huic perdomando optimè conducere, & suppetias saniores ferre.

Sed notandum est Narcoticorum mediocrem usum in Vomitu pertinaci, & præsertim in illo qui à Lacte vitioso pendet, non esse prorsus vituperandum, quantumlibet natura infantilis à Narcoticis penitus abhorreat. Nonnunquam enim symptoma tam grave, & maximè si torminibus diris ac diuturnis fuerit conjunctum, nequaquam est debellandum, nisi Laudani Liquidi guttis duabus, syrupo rosarum pallidarum, aut syrupo de eichorio cum rheo instillatis. Nam cum ventriculus adeò sit debilis ut nulla medicamenta, nè dicam alimenta, paullisper retinere queat, æquum videtur & necessarium, ut ad ea transgrediamur, quæ symptomati dent inducias, dum medicina leniter cathartica vires suas exerat, atque tum ventriculum, tum intestina humoribus pravis repleta liberet & exoneret.

Nec minùs in *Fluxu deorsum*, quàm *sursum* habito, sive *Vomitu*, eadem prodesse liquebit. Quamdiu enim in ventriculi regione potissimum regnat quæ est perturbatio, atque Aciditas in primis omnium viis potestatem suam maximè exerat, medicamenta quibus facultatibus pollent eas integras, & illibatas, ventriculo impertiunt. *Emetica*, ut *sal vitrioli*, *vinum benedictum*, *tartarum Emeticum*, &c. hîc præ aliis remediis palmam nonnullis præripere videntur; sed si ætatis tenerrimæ, & virium summæ imbecillitatis ratio in *emetici* propinandis locum aliquem promeatur, & si coagulationum facilis solutio, ac deindè subductio,

à rebus nullam naturæ vim injicientibus, nullum vitæ periculum secum ferentibus, satis efficaciter, imò longè tutius, atque ab *emeticis*, aut *narcoticis*, haberi possit, sanè prudentis medici erit ab istis omnibus abstinere, aut etiam in totum abhorrere.

Veruntamen si magna illuvies humorum serosorum ac noxiorum in ventriculo redundet, & tunicas ejus adeò obliniat, ut functiones naturales planè pervertat, atque tam alimenta quàm medicamenta sine nausæa & vomitu ventriculus nequeat paucisper retinere, possunt quandoque cum fructu & satis tutò ipsis anniculis, aut bimis infantibus exhiberi radices *Epipacuanæ* circiter grana quindecim. Quippè pulvis iste, blandè emeticus, nullam post se liquidorum aut potulentorum ingurgitationem necessariò postulat; & Emeticis modò dictis longè mitior est, & operatio tenellis multò securior; denique humores viscidos ventriculo impactos, frequentem cruditatem ac deindè fluxum causam, præ aliis omnibus Emeticis in sylvâ Medicâ reperiundis expedit, solvit, & paulatim exantlat.

Neque eadem testacea tantùm profunt in fluxu omni, verùm & in *Torminibus* infantum undecunque natis; in quibus non modò præstantes, sed & *specificas* (si quælibet alia) facultates habent. Non ego *corticem Peruvianum* (principem omnium hujus sæculi medicamentorum) *febris intercurrentibus* magis *Specificum*,
cum,

cum, non *Opium* (celebratum illud alterum remedium) *vigiliis* & *doloribus* pertinacibus compe-
scendis, quàm *testacea* illa prius memorata *Tor-*
minibus infantum specificè subvenire cenleo.
Quanquam enim inter innumera fere experi-
menta, in tantâ temperamentorum varietate,
paternis tot tralatitiis infirmitatibus contingen-
tia, fortè singulam hîc illîc instantiam contra
nos militantem, curiosus quispiam fortè fortunâ,
inquam, observare poterit; id tamen naturæ
summè depravatæ, non remedio in viribus suis
delinquenti, est omninò tribuendum. Neque
enim *corticem ipsum*, longè latèque pro *specifico*
deprædicatum, *asthmaticis* viris febre sive inter-
mittenti, sive aliquantum remittenti laboranti-
bus, ità certò convenire constat. Et nihilo-
minùs *Specificorum* omnium *Princeps* in id genus
morbis, & maximè in primo illorum genere,
jure merito nunc audit.

Quod ad *Convulsiones* spectat, aut insultus
illos sæpe minùs propriè dictos *epilepticos*,
tàm a viribus jam proximè attritis & exhanstis,
quàm ab acrimoniâ materiæ morbificæ propa-
ginem nervosam extimulante ut plurimum
pendentes, *testacea* nostra, & maximè si *casto-*
reum iis adjiciatur, magis eximiis imò & magis
innocuis facultatibus, vel in tanto affectu, vi-
gere deprehenduntur (ut eunque apud plures
hactenus pro quisquilis & rebus nullius mo-
menti sint æstimata) quàm aut *aquæ antepilep-*
ticæ, quæ teneros plurimum excalfaciunt, aut
Spiritus volatiles qualescunque, qui scintillarum
G 2 instar

instar in omnes corporis partes extemplo profiliunt, quique ex parvis initiis magnum incendium febrile sæpissimè faciunt. Nam cum tunica ventriculi interior tota sit nervea, atque tum alimentorum, tum medicamentorum facultatibus in penetralia corporis intimiora quantociùs transferendis sit idcirco accommodatior, cumq; spiritus illius partis, ut & cæterarum, incolæ jamjam irritentur, vellicentur, ac in motus inordinatos exagitentur, videtur nobis maximè necessarium, ut acrimoniàm illam nervos irritantem absorbentibus remediis, & tumultum spirituum planè compescentibus, imò somnum iis sine *Ναρκόσι*, conciliantibus, non verò rebus tumultum spirituum majorem excitantibus, & quæ calorem jam latè depopulantem augment, curatio potissimùm instituatur.

Porro in intervallis Convulsionum sanguinis modica detractio, sive ea sit per sectionem venæ, sive per hirudines aut retrò aures, aut brachio adhibitæ, sæpissimè est ex usu, & maximè conducit. Et postea testacea cathartica lenioribus intercalata prodesse possunt.

Atverò in ipsis Convulsionum paroxysmis phlebotomia infantes in summum periculum conjicit, cum tenera natura, convulsionibus jam lacescit, panèque succumbens, virium imbecillium ulteriorem simul diminutionem ex tantâ venarum depletionem vix ac nè vix ferat.

Neque

Næque vires Infantum tunc sunt æstimandæ ex Convulsionum vi et robore, sed ex intermissionum statu & conditione, & potissimum ex observatione virium ad potulenta & esculenta sive debiliū sive validarum.

In *Convulsionibus* quamplurima pro *specificis* vulgò habita (quorum nomina diu in omnium ore tritissima reticere placet) tam ab autoribus gravissimis quàm à practicis celeberrimis decantari solent. Veruntamen virtutes multorum (quantum observare licuit) nostram de se expectationem videntur vix explevisse; quanquam & in tanto affectu omnem movere lapidem laudabile quidem sit, neque cuiusquam industria in exquirendis appropriatis medicamentis est reprehendenda. In paroxysmis infantum convulsivis, utpotè à torminum prægredientium materiâ acri nervos omnes vellicanti jugiter obortis, ea quæ acidum obtundunt, contemperant, aut infringunt, idque sine corporis novo æstu aut calefactione, quæque aciditatem sic infractam atque aculeis orbatam per inferiora deducunt, inter alia comperientur vires non contemnendas, atque horrendo huic symptomati debellando nonnunquam pares continere.

Quin & hujusce dicti veritatem multum comprobata habui in puellâ annum vix unicum agente, filiâ cujusdam agricolæ, *Convulsionibus* quas unquam vidi gravissimis, vehementissimis, & frequentissimis correptâ, quæ per plures, dies ante meum adventum labia, oculos, artus, imò & totum corpus minimâ cum

intermissione exagitaverant. Fuit illa tunc temporis pallidissima, nec non horrido aspectu; alvus interim astricta, atque id quod parcissime deiciebatur colore fuit viridissimum. Alta tamen voce ejulabat, quantumlibet vires proflerni videbantur, ut viciniam commiseratione haud levi eadem afficeret. Durantibus verò hisce moribus convulsivis, ac torsionibus ventris, vix cochleare alimenti aliquamdiu assumpserat, cardiacis solummodo nescio quibus subinde enutrita. Huic miseræ infantulæ subveniebam, & curationem faceliter adhibebam nullis aliis medicamentis, nisi uncis aliquot *oculorum* 69. cum *crystallis tartari* admixtis. Simplicissimi illius Pulveris scrupulum unum aut amplius singulis horis in aquâ pulegii, aut consimili, statim deglutire cogeatur, à cujus repetita dosi somnus paulatim conciliabatur, ac paroxysmi convulsivi fuerunt plurimum imminuti. *Enema* è lacte saccharato, eodemque salito, semel atque iterum injiciendum esse curaveram; donec tandem *crystalli tartari* (tàm alvum leniter solvendi, quàm obstructas vias aperiendi facultate pollentes, modò quantitas eorum sufficiens introsumatur) viam sibi per inferiora patentem faciebant. His verò paucis, & hac nullâ remedium pompâ, infans ille deploratus è faucibus imminentis fati, insperatò quidem, sed perfectè evadebat. Cur autem, ut id obiter dicam, tenellos convulsionibus excruciatos, & simul vigiliis ac inquietudine quasi absumptos, vesicatoriis aut nuchæ, aut aliis partibus admo-
tis, ulterius ego torquerem, nequeo probè intelligere;

telligere; quandoquidem id genus medicamentum *comatosus* stupore excitandis, aut potius extorquendis, videatur esse propriè & peculiariter dicatum; cumque porro Epispastica vias urinarias vel adutorum tantâ acrimoniâ nonnunquam afficiant, ut ab iis cruciatus sævissimos cogantur aliquamdiu subire, fatendum est corpusculis tenerrimis illa minùs tutò posse convenire.

Quidni addam, quòd, ex quo methodo suprâ laudatâ in medendis Infantibus usus fuerim, plures eorum, sub primum meum ingressum *convulsionibus* correptos viderim, imò & nonnullos iis adeò jam graviter debilitatos, ut medicamentis qualibuscunque deglutiendis nullâ omninò vires ampliùs suppeterent; sed quòd vix meminerim quidem tenellorum quenquam convulsionibus tunc temporis prorsus *immunem*, post primum usum *pulverum* prædictorum, denudò correptum memet unquam vidisse.

Veruntamen fatendum est hujusmodi medicamenta nonnunquam minùs esse apta, ad cerebrum restituendum, tantis spirituum irritationibus affectum, tantis eorum nixibus aut orgasmis concussum. In gravioribus igitur paroxysmis convulsivis, Pulveris Antepileptici in capite de Epilepsiâ inferiùs descripti grana quindecim, aut scrupulus unus, aut alia antispasmodica, infantibus aliquoties propinari possunt. Ex quo, longioribus spasmodorum induciis comparatis, propria cathartica, aut etiam nonnunquam

Mercurii dulcis novies vel duodecies sublimati grana duodecim, satis tutò exhibentur, ad materiam morbificam è sedibus superioribus infrà deturbandam atque eliminandam. Imò verò perpendendum, an in verà Maniâ, sive in maximâ furentium spirituum rabie, quicquam medicamentorum æstus illos cerebri impetuosos melius compescat, aut incendium illud restinguat quàm frigus Mercurii suprâ descripti, aut Æthiopis Mineralis intensissimum. An autem Elleborus, de quo tanquam specifico in Maniâ perdomandâ tanta à veteribus medicis vulgò perhibentur, quandoquidem radix sit calida & sicca ordine tertio, maximâque corporis perturbatione operetur, sit huic morbo turbulento magis accommodatus, quàm impensè réfrigérantia, judicent si velint illi, penès quos miseri Maniaci diu vincti manent, ad arbitrium dominorum despoticorum sæpè incarcerati, & quorum libertatem præmaturam nonnunquam vix permittit hæredum rapacium quæstus, aut tutelæ illorum curatoria emolumentum.

Variolæ & Morbilli Infantum, plerumque illis mitis & tranquilla sanguinis effervescentia, sæpè non ita malè se habere solent, ubi nec Medicorum auxiliatrices manus expetuntur, neque curatricum sibi magnoperè placentium abundans peritia efflagitatur. Cùm verò effrænis sanguinis impetus medicam opem jure expostulet, *testacea* priùs recensita id ferè auxilii *infantibus*, quod *adultis narcotica*, præbere solent. Atverò spiritus volatiles, qui in usu sunt, aquæ cardiacæ,

cardiacæ, Mithridatium, Theriaca Andromachi, & cætera calidiora alexipharmaca, aut diaphoretica, sunt imprimis fugienda, quæ exanthematis præproperè expellendis, atque præcipiti eorum foràs extrusioni omni ope molientæ præcipuè destinantur; at quæ, loco virtutis cardiacæ aut expulsoariæ quam præ se ferunt *variolas* ex se benignas in periculosas multoties immutant; & *morbilorum* materiam, aliàs in superficiem corporis faciliè secedentem, irritant, perturbant, & introvertunt, dyspnæas lethales sæpè invitant, catarrhosque suffocativos excitant; ac denique sanguini leviter & modicè æstanti mox ulterius succendendo videntur maximè quidem inservire.

De *Variolarum* naturâ pensitanti mihi in mentem sæpè subiit admirari, quâ ratione regimen intense calidum in hoc morbo non modò apud ineptas nutrices, verùm & medicos aliàs satis doctos ita invalesceret; cùm hic morbus sit maximè *inflammatorius*; cùmque *suppuratoria* omnia medicamenta, propriè sic dicta, partibus corporis, sive uni, sive pluribus intumentibus, & in suppurationem proclivibus externè applicari solita, tum à medicis tum chirurgis, uno omnium consensu, sint & esse debeant facultatibus summè temperata: qualia sunt *radices althææ, & liliorum, folia malvæ, althææ, branca ursinæ, farina lini, fænugræci, tritici, butyrum, adeps, oleum, vitellum ovi, mucilagines, medulla, & similia*, quæ calore minimè excellent. Remedia enim calidiora sive interna, sive extrâ adhibita, sunt planè *discutiendi*, & rare-

rarefaciendi, & facultate prioribus quodammodo contrariâ prædita. Adde quòd hæc functiones naturæ *suppurationi* ita incumbentis reverà perturbent, & in confusionem præposteram necessario adigant. Quamobrem *testacea*, quæ sunt viribus admodum *temperata*, quæ *suppurantibus medicamentis* naturâ suâ benignâ ac miti proximè accedunt, quæ *putredini* corporis universali summopere resistunt, quæ denique functiones neque animales neque naturales interturbant, aut inordinatas reddere solent, pluribus certè nominibus *Variolarum curationi* symbolum conferunt.

Potui pluribus rem institutam defendere, atque adeò limites hujus opellæ in longinquum proferre. Sed lectorem nolo diutius detinere, ambagibus scholasticis nullam unquam determinationem aut subituris, aut promerentibus; & ad praxin medicam nihil quicquam attinentibus; nolo autorum inter se in æternum velle cantium citationibus gloriosis umbram eruditionis non vulgaris aucupari; ac denique nolo aliorum sententias subtiliter convellere, quòd in alienis hallucinationibus ipse triumphos agam, & quò meam qualem qualem opinionem quoquo modo propugnem. Etenim probè novi quàm reverà difficillimum sit, veritatem rerum penitus scrutari; novi illum ad veritatem cujusque rei proximè accedere, qui minùs aliis errasse deprehenditur. Utcunque enim homines ex quâlibet ansâ cristas suas in altum vulgò erigant, & *scientiæ consummatæ* speciem in hæc vel illâ disciplina

ciplinâ sibi facile assumant, mortalibus tamen haud concessum est ultra tenuitatis & fragilitatis naturales terminos progressus facere. Et profectò quantò quis aliis *scientiâ* est *superior*, tantò ut plurimum se gerit *submissior*. Videtur autem nobis quædam rerum mediocris comprehensio, atque pari scientiæ proportionè limitata, à supremo mundi gubernatore, omni sæculo partitim diffundi, ut scilicet neutrum alterius *ignorantiâ* nimiam meritò exprobraret. Sanè perdidimus nos, inter magnas rerum humanarum vicissitudines, quamplurima quæ in prioris alicujus sæculi præclaram memoriam & cesserunt, & semper vertent. Neque etiam desunt ipsimet nostro huic sæculo (quicquid invidi ringuntur) sua inventa laude admodum digna, quæ *artem medicam*, usquedum *Ars* erit, & magnoperè *nobilitabunt*, & à nostris sic excultam seræ posteritati sacram tradent.

Exempla aliquot *Infantum* methodo hâc nostrâ curatorum nunc tandem exhibebo; id autem non eo animo ut conamina nostra, qualiacunque ea sint, *aliis* omnibus peritioribus *methodis* anteferenda proponerentur. Quippè quid aliî judicio magis valentes possint, non est nostri determinare. Illud duntaxat agimus, ea quæ pro *vero*, aut saltem *verissimillimo*, ex nostrâ observatione, sunt comperta (eandem judicandi potestatem aliis facile relinquentes quam nos jure suscipimus) & quæ nonnullis è re fore haud veremur conjectari, in lucem emittere, & publici juris facere.

Ob-

Observatio. I.

I. **N**obilissimus Infans, *Filius* natu maximus Illustrissimi *Marchionis* (Viri minorum omnium in Republicâ maximorum summè capacis, quem nullæ rerum humanarum vicissitudines ab integritate singulari unquam transversum egerunt, ac denique ingenii celeritate quâdam incredibili donati) temperamento corporis valdè sanguineo & succulento præditus, sed cui nervi omninò infirmi fuerunt, *febre acutâ* plùs semel fuit correptus; *materia* autem *febrilis* in *Pulmones* illius potissimùm se semper transferebat. Interim *Dominus* dyspnæa graviter laborabat, & difficilis inter dormitandum anhelitus ejus astantibus clarè fuit auditus. *Pallor* faciem venustissimam obducebat, *sitis* maximè urgebat, & *calor* cutis intensus ac mordax, cum jactatione & inquietudine continuâ.

Sanguinem è brachio paulò liberaliùs primum detraxi, ac deindè ipsâ hâc *Methodo* quam descripsi semper auspiciatò sum usus, quâ *febris* cum omni symptomatum satellitio fuit facile profligata, & sanitas demum restituta.

Cæterùm primum tempus, quo illustrem hunc *Infantem* ac *Dòminum* ego invisebam, fuit, cùm jam quatuordecim menses esset natus, Junii die 14. Anno 1685. *Tussi* autem convulsivâ

suâ tunc temporis fuit maximè debilitatus, cum curæ nostræ committeretur; Clar. Domino Doctore *Short*, medico nemini secundo, in sociam operam sæliciter accersito. Venâ brachii dextri ex communi consilio statim apertâ, & sanguinis unciiis circiter quatuor detractis, equidem proponebam *margaritarum*, & similium aciditatem prædominantem conterperantium, usum solito copiosorem; *succi pulegii saccharo cando* edulcati cochleare interim bis vel ter in die simul præbendo, atque tertio quoque die alvum ejus *mannâ* blandè solvendam; cui quidem *methodo*, ut à me aliàs comprobata, ac simul tutissimæ, facilè annuebat vir candore singulari, & perspectâ morum probitate, non minùs quàm peritiâ artis, præstantissimus. Atque eo pacto *Nobilissimus* ille *Infans*, Augustissimæ post Regiam Familiæ proximùs à Patre tunc Hæres, qui ex judicio præclarissimi illius medici haud minùs *trium mensium spatio* liberandus videbatur, *decem circiter diebus* (ut non malè tùm temporis palàm augurabar) è gravissimo hoc morbo convalescebat.

Porro eundem *Nobilissimum Puerum*, jam quinque annos natum, exindè *febre continuâ* decumbentem; & primùm de *capite* ac *ventre* alternis vicibus quiritantem, sed mox immanissimis *torminibus* in regione *Ilii* intestini miserè excruciatum, (ut ad *Iliacam* quasi *Passionem* jam proximè accederent) cum pulsu debilissimo (fortunante Numine) ad sanitatem reducebam. Notandum autem, quòd cum hæc

febris acutissima & continua, in intermittentem & tutam denuò transmutaretur, cujus paroxysmus, nullo rigore aut frigore inter initia (ut fieri tolet) constans, sed tussiculâ siccâ aditum sibi pariter ac durationem faciens, semper à prandio singulis diebus recurrebat, corticis Peruviani vires experiri placuit. Verùm emolumentum exindè enatum erat fugax, & merè palliativum, donec stillæ aliquot sanguinis è naribus fluentis cum tussi vehementiùs urgente, & febre novas vires capeffente, me aliquamdiu prius reluctan- tem (eò quòd robur nativum ex hoc morbo jam plurimùm attereretur) è brachio sanguinis uncias ad minimum sex detrahère tandem co- gerent; atque die proximâ catharsin adhibere. Quibus igitur exactis, julapium corroborans, & reliquiis tussis abigendis præcipuè destinatum, illi jam valdè imbecillo ità protinùs conducebat, ut ad perfectissimam valetudinem quotidie propiùs accederet, & sanitas ex omni parte confirmata (quâ ab illo tempore jam integrâ fruitur) ei restitueretur.

Observatio.

Observatio. II.

1. **F**iliolam ejusdem *Celiffimi Marchionis, & Dominam*, undecim menses natam, habitu opimo & crasso præditam, *febre acutâ cum tussi ferè convulsivâ*, ineunte vere, sed & tempestate admodum frigidâ, nuper correptam, *methodo prius recensitâ* auspicatò tractabam, & paulò majore temporis spatio (nempè æquâ ratione tempestatis anni habitâ) ad integram sanitatem reducebam, nisi quòd sub finem *curationis* guttas aliquot *elixir Propriet. dulcis testaceis* exhibitis denuò adjici curaverim.

Observatio.

Observatio. III.

3. **U**Nicus Filius illustrissimi Comitis, (non modò antiquo *Natalium* splendore, verùm & universis *animi* dotibus egregiis ornatissimi) septendecim septimanas natus, torminibus ventris, *dejectionibus viridibus*, *aphthis*, *inquietudine* perpetuâ, nec non *subsultibus membrorum* crebrò recurrentibus, incipiente februario, laborabat. Aures, è quibus madidus quidam humor (pro more Infantum) copiosè effluere solebat, jam fuerunt pròrsus exarefactæ. Hujusmodi præscriptionibus obtinui, ut *Nobilissimus* ille *Infans* intrâ spacium sex dierum quàm rectissimè valeret.

R. Pulv. è chel. 69. comp. 3j. Margar. pp. ʒij, sal. prunell, ʒj. M. F. *pulvis* in viij. p. æ. dividendus. Sumat. unam statim, in cochleari *Fulapii* sequentis, superbibendo cochleare alterum.

R. Aq. lact. alexit. ʒiv. puleg. ʒij. pæon. comp. ʒiiij. sacch. perlat. ʒj. M. F. *Fulap.*

Postquam primis duâbus diebus *illustris infans* de *Pulveribus* prædictis quod præscriptum erat assumpserat aliquoties in die, ad Symptomata quibus detinebatur consopienda, & ex quibus reverà sunt consopita, exhibui diei
tertiæ

tertiæ aurorâ *syrupum solutivum* sequentem; quo alvus leniter subducebatur, atque res omnis in vado fuit constituta.

℞. Syr. de cichor. cum rheo, de rhamn. cathart. ā ʒj. rhei el. pulv. gr. xij. tinctur. croc. gtt. x. M.

Deinceps per duos alios dies in *pulveribus* illis exhibendis adhuc pergebam, ac rursùm tertio *catharsin* eandem instituebam. Quibus absolutis ægritudo omnis in totum evanuit, color faciei pallidus fuit in vividum immutatus, atque aures, uti prius, exudare protinùs cæperunt.

Observatio. IV.

4. **H**onoratissima ejusdem Illustrissimi Comitissæ Filiola, tres annos & dimidium quarti nata, *febre* lentâ exacerbationibus valdè irregularibus constanti corripiebatur, atque Illa de gravi *capitis* dolore maximè, & *ventris* nonnunquam, conquerebatur. Alimentum omne fastidio illi fuit, & somnolentiâ identidem premebatur, ut *variolarum* suspicio apud domesticos omnes fuerit oborta; subsultibus nervorum aliquoties inter dormiendum, nec non *tussiculâ siccâ*, nonnunquam tentabatur. Sequentia præscripsi.

H

℞. Aq.

℞. Aq. lact. alexit, ℥vj. epidem. ℥ss. margar. pp. ʒj. pulv. è chel. 69. simpl. ʒij. sacch. crystall. ℥ss. M. F. *Julap.* de quo capiat cochl. iij. quartâ quâque horâ, vase priùs diligenter agitato.

℞. Aloes. Succotr. ʒj. summit. centaur. min. fol. fabin. sicc. ā. ʒss. pic. Burgund. ʒj. tereb. *Ven.* qs. f. *Empl.* umbilicì regioni adhibendum.

Die proximâ persistebat in usu *Julapii*.

Epispasticum etiam modicum subtùs nucham fuit applicatum.

Enema è lact. saccharat. & salit. ℥vj. quoniam alvus non respondebat, injiciebatur.

℞. *Æthiop.* Mineral. calomel. ā. gr. vj. mivæ cydon. ʒij. f. *Bolus* serò exhibendus.

Sequenti die sumebat *Syrupum* hunc *Catharticum*:

℞. Syr. de rhamn. cathart. ʒij. pulv. *Comit. Warvicensis* gr. vj. rhei el. pulv. gr. xij. tinctur. croc. gtt. xx. aq. ceras. nigr. ʒj. M.

Crystall. tartar. ʒss. ad vim purgativam exacuendam in haustu feri possetici propinabatur.

Eâdem nocte quatuor cochlearia *Julapii* prædicti exhibebantur horâ somni.

Quartâ die & quintâ *mixtura* sequens cochleatim delingenda reliquis additamento fuit.

℞. Corallin. ʒij. fol. menth. sicc. pulv. ʒj. pulv. è chel. 69. simpl. ʒj. syr. de Balsam. *Tolut.* de althæâ ā ʒj. aq. aurant. ʒß. M.

Vesperâ sextum diem præcedente *Bolus* suprascriptus repetebatur; & manê insequenti *Syrupus Catharticus*; ex cujus vi & efficaciâ, sub meridiem, *Nobilissima Domina lumbricum* spithamæ longitudinis ventriculo evomuit. Quo factò, ab ægritudine omnimodâ promptissimè liberabatur.

Observatio. V.

5. **H**onoratissima, & unica *Filia* Serenissimi Principis ac Ducis, vix unum mensem adhuc nata, *nauseâ* ac *vomituritione* fuit male affecta, nec non *sedibus viridibus*, ac proinde *torminibus* cruciata. *Pulvere perlato* ad gr. viij. vel ʒss. in cochleari aquæ menthæ, bis vel ter in die propinato, *tormina* ventris facile propulsabam; atque *Rhabarbaro* à gr. vj. ad ʒss. in tantillo *Syrupi de cichorio cum Rheo* materiam morbificam blandissimè subducebam; ex quibus color dejectionum viridis in meliorem immutatus, ac, *torsionibus* statim sublatis, dies noctesque fuerunt quietis plenæ. *Nausea* pariter ac *vomitus*, ventriculo jam emendato, protinus cessabant.

Observatio VI.

6. **F**ilia unica eximii Domini, & Parlamen-
ti Senatoris, atque ex amplissimâ &
floquentissimâ familiâ in Comitatu *Surriæ* ori-
undi, sex menses nata, *febre insolitâ*, ac mali-
moris, qualem *malignam* nuncupare amant, ali-
quamdiu fuerat correpta. *Dejectiones* ejus *vi-
rides* fuerunt, color faciei pallidissimus, nec
non plumbeo proximus. *Aphthæ* oris lactati-
onem omnem prorsus impediabant; & *sympto-
mata* quædam *inuisitata* maximum vitæ discrimen unâ intentabant. Mentum suum, quan-
tùm potuit, fursùm attollebat, & caput retror-
sùm dies noctesque deflectebat, adeò ut ego
abscessum aliquem circâ fauces hærentem, aut
strangulationem repentinam, statim ac advoca-
tus, proindè suspicarer. Huic alterum è *pul-
veribus* præmemoratis ad gr. xv. quâlibet vice
exhiberi jussi, secundùm methodum superiùs
descriptam. Atverò toties quoties propinaba-
tur, ex improvîso contigit *Ebullitio* talis, qualem
in nullo infante tam perceptibilem observare
adhuc licuit. Omnia enim deinceps in
tumultum enormem conversa sunt, atque res in
extremo discrimine perindè versari videbatur,
ac si *suffocatio* totalis eam statim confectura
esset. *Ebullitionem* verò usitatam inter *Acidum*
& *Alcali*, sub primam illorum in vase admix-
tionem, planè referebat. Porro effervescentiâ

hâc finitâ, illa *Sudore* multo protinûs difflebat. Neque tamen post plures *pulverum* doses, & subsequentem lenissimam *catharsin*, aut symptoma illud tantillûm minui, aut cætera in melius mutari videbantur. Itaque *Mercurii dulcis* & *florum sulphuris* ā gr. iv. in tantillo syrupi caryphyllorum, tandem vesperi exhibebam; & manè insequenti, ad summam humorum corruptelam five corrigendam, five averruncandam, eadem repetebam. Ex secundâ autem illorum dosi matutinâ, non ita diu post exhibitionem, magnam humorum putridorum & fætidissimorum sanguine striatorum copiam, colores iridis multiformes æmulantium, illa evomit; ex quo statim convalescere incæpit, & *pulveres illi*, à quibus paulò antè ita abhorrebat, tunc iterûm propinati *optimè* quidem *conducebant*, nullâ jam ebullitione inter eorum usum ampliùs comparente. Exindè etiam plorare, ac intentâ voce vagire incæpit. Item *tussis* perexiguam molestiam creans, tûm fuit exorta, tûm facilè propulsata. *Aphthæ* quantocyûs recedebant, *febris* protinûs evanescebat, color vividus vultui restitutus, atque infantula hæc universis pro *deploratâ* meritò habita pristinum vigorem omni ex parte citò recuperabat.

Observatio. VII.

7. **F**ilius unicus *præfetti* navis onerariæ ad *Indias Orientales* navigare solitæ, octo dies tantummodò natus, tempore hyemali, *torminibus, dejectionibus viridescentibus*, atque *inquietudine* continuâ laborabat. Adde, quòd *apht hæ*, adinstar *crustæ albæ*, labia interna, imò & totum os adeò jam obducebant, ut mammis nutricis os suum tenerrimum admoveere, aut minimùm lactere haud valeret. In hunc igitur modum præscripsi.

℞. Margar. pp. ʒij. pulv. è chel. 69. simpl. ʒj. M. F. *pulvis* in viij. *chartulas* dividendus. Sumat unam ter in die, temporibus opportunis, in cochleari *julapii* sequentis.

℞. Aq. lact. alexit ʒij. puleg. ʒj. sacch. perlat. ʒij. M.

Die primâ, ac deinceps, *tormina* sunt consopita, & somnus placidus conciliabatur.

Tertiâ die sumebat *syrupum solutivum* sequentem :

℞. Syr. de cichor. cum rheo ʒij. pulv. rhabarb. gr. vj. aq. rosar. gtt. xxx. M.

Eâdem vespërâ *pulverum* prædictorum alter propinabatur.

Die quartâ lactere incipit, *aphtis* jam evanescentibus; atque sedes fuerunt omnis viriditatis expertes. Veruntamen eâdem die, & quintâ, in usu priori *pulverum* perseveravit.

Sextâ *syrupum solutivum* cum Rhabarb. pulv. ʒss. loco gr. vj. fumebat. Quibus demùm exactis, perfectè convaluit.

Observatio VIII.

8. **F***ilia* Theologi, liberali eruditione eximiè perpoliti, decem circiter menses nata, *profluvio alvi* violentissimo, inter *Deytiendum*, corripiebatur, ut ex dejectionibus continuis (quæ virides fuerunt, nec pauciores quadragintâ aut quinquagintâ, spatio viginti quatuor horarum) sicut parentes mihi retulerunt, ferè exanimis foret, & ab omnibus habita pro deploratâ. Exhibebam ei *pulverum* descriptorum (inter quos in sistendis *Diarrhæis Cretam* primas obtinere, & vel *Coralliis* præstare, conjectari soleo) scrupulum quartâ ad minimum quâque horâ, sed & sæpiùs inter initia, donec fluxus admodùm remitteret, ferocia bilis sedaretur, somnus unâ conciliaretur, & vires aliquantùm redintegratæ fuerint. Tertio die præparatos jam humores è corpore exigebam *Rhabarbaro* illo nunquam satis laudando,

dando, quòd tàm partium jam imbecillarum robur firmat, quàm impuritates blandissimè tollit & expurgat. Perseveravi in eisdem ter vel quater in die exhibendis, donec tertia dies rursùm rediret, quâ *catharsin* eandem repetebam. His finitis perfectè convalescebat.

Hic porrò adjiciam. Quemadmodum *Rhabbaro*, inter *purgantia infantibus* sive febre sive aliàs affectis accommodata, palmam faciliè adjudicem; ita vix aliud reperire est ex naturâ suâ insalubrius, aut periculosius, in tenellorum *febris*, decantatâ illâ *Aloe*, quæ febricitantibus (quantumlibet *præparatio* ejus *Sacra* indigitetur) perniciosissima tamen extat, tùm propter intensum suum *calorem*, tùm propter *corrosionem* suam insignem tenerrimæ indoli maximè adversam. Atque hujusce rei veritatem potui, si libuerit, confirmare, historiâ memorabili *Nobilissimi Infantis* vix quadriennis, febre lentâ correpti, & binorum dierum spatio ad eas incitas redacti, per usum potissimùm *Hieræ Picræ*, in vehiculo, uti mos est, calido infusæ, ut labes viscerum indè subito enata, quam *Autopsia Anatomica* postmodùm demonstrabat, omnem fidem longè superaverit. Verùm fileo, memor quemadmodùm *de mortuis*, ita & *QUO AD VIVENTES*, nil nisi *benè*, & honorificè dicendum.

Observatio.

Observatio. IX.

9. **F**ilia Generosi, quadriennis, ætate anni 1687, laborabat *FEBRE* omnium vehementissimâ, quas in tenerâ hâc ætate unquam vidi; habitus corporis fuit admodum macilentus, sitis adfuit inexplebilis, calor cutis ultra illos annos acer adeò & mordax, ut tangentis manus incendium ejus internum vix sine molestiâ sustinere posset. *Parotides* interim dolore excruciabant, nec non mediocriter intumebant; genæ rubore summo ut plurimum perfundebantur; atque illa anxietate & inquietudine continuâ languescebat. Eam sic ægrotantem vesperi primum invisebam. Cui illicò propinabam ex *pulveribus* prædictis, & redditis parùm expulsiis, semidrachmam, paulò post repetendam, in cochleari aqua *Pulegii*. Manè insequenti eadem sunt iterata; sed bihorio post haustulum matutinum, sanguis è naribus copiosè fluebat, atque tota frons livida & turgidula erat, cum rubore insigni hic illic intersperso, tanquam si omni ex parte recens verberata frons ejus videretur. Sub tempus sinistrum *macula* planè *coccinea*, magnitudinis duorum plùs digitorum, eademque rotunda se exhibebat. Quibus spectatis neutiquam deterritus, imò rem benè ominans, in *pluribus acidum contemperantibus*, sed iis jam minùs expulsiis propinandis per illum diem permanebam,

nebam. Proximâ autem, hoc est, die tertiâ ex quo adveni, tametsi *febris*, *calor*, & *sitis*, æquè intensa atque priùs tunc manerent, tamen *pulverem purgantem*, cujus operationi promovendæ opem non exiguam conferebant *crystalli tartari*, exhibere nullus verebar; undè quinquies aut sexies dejecisse eam contigit. Denique *eâdem ipsâ die* *febris* illa in totum profligata est, *sitis* vesperi nulla, & *calor cutis*, tanquam sanissimæ, jam fuit tactui maximè temperatus, ut proinde sub noctem pusilla integræ valetudinis conscia parentibus suis latè exclamaret: *Quàm rectissimè nunc ego valeo.*

Observatio. X.

10. **F**ilia Generosi, annum unum nata, habitu opimo aut præpingui, mense Novembri, propter *difficilem dentitionem* gravissimè *febricitabat*; *sitis* illi inexplibilis fuit, vultusque pallidissimus, nisi quòd & nonnihil viriditatis pallori conjungeretur. Quotiescunque os mammæ lactatura admovebat, *tussi* statim exortâ à lactatione desistere toties cogebatur; quo symptomate equidem admonitus, uvam tumidam ac inflammata fuisse conjiciebam. Os prætereà *aphthis* valdè exulcerata est, quod firmè occlusum vix unquam aperire voluit, nisi naribus quandoque compressis, ad spiritum ducendum, & simul medicamentum sumendum, nonnunquam impelleretur. Sedes
ejus

ejus viridissimæ, atque acidum redolentes, cum jactatione frequenti, *torminibus ventris* eam excruciaci ostendebant. Inter dormitandum anhelatio astantium aures clarè pertingebat. Prætereà nè tantillùm vagire tunc potuit, donec excurrente septimanâ, & ex remediis ipsissimâ hâc methodo, quam descripsi, administratis multùm retusâ ægritudine, clamor infantibus usitatus præsentium aures tandem demulceret. A *secundâ catharsi* singula symptomata manifestò remittebant; & à tertiâ celebratâ, color vultui floridus cum candore nitidissimo sensim rediebat, os sanum fuit, oculi redditì vivaces, atque valetudinem confirmatam deinceps obtinebat.

Adjiciam & *Chronici affectûs* exemplum non vulgare, quod nec ab instituto multùm alienum, nec ipsum fortasse erit prorsùs inutile.

Observatio.

Observatio. XI.

II. **P**uer quidam tredecim annos natus, *atrophîa*, uti apparuit, *verminosâ* adeò emaciatus fuit, ut ipsissimo sceleto, quàm Pueroviuenti similior videretur. Facies fuit cadaverosa, aut *Hippocratica* dicta, oculi concavi, nares acutæ, ossa pellibus tantummodò circumtectâ. Ex morbo fatuus, & rationis omninò expers fuit; de alterâ parte conclavis in alteram, ope artuum strigosorum, vix reperere ut limax potuit: omnes ejus excretiones, sive per urinam, sive per sedem, fuerunt interdium in braccas, noctu in lectum, involuntariè emissæ. Huic indies exhibebam *Æthiopis Mineralis*, quem in usu habeo, grana viginti quinque, aut semidrachmam, manè & vesperi, corpus interim blandissimè laxando quartâ quâque die. Complures illinc *lumbricos* per alvum excrevit, atque deinceps *εὐχοῖ* & *εὐσαρχῶ* paulò post evasit.

Præparationem autem *Æthiopis* nostri *Mineralis*, utpotè apud nullum autorem, quod scio, legendam, & usui multiplici, ut opinor, futuram, describere non gravabor.

℞. *Hydrarg.* p. ij. *Flor. sulph.* p. j. Agitentur in mortario vitreo, donec omnes globuli Mercuriales penitus evanescant, & massa redigatur

tur in pulverem fuscum tenuissimum, qui paululum conservatus maximè nigrescit.

Vulgaris modus *Æthiopem Mineralem* conficiendi est, *Mercur. crud. & flor. sulph.* à. p. æ. incorporando, & deflagrando, donec genus quoddam *capitis mortui*, finitâ combustione, in formâ *pulveris* mediam admistæ massæ partem retinentis restet; cuius facultates genuinæ annon exustione illâ plurimum deleantur, an verò etiamnum, & quantum vigeant, nondum ita constat, ut quid certi statui possit: quemadmodum & de plurimis præparationibus aliis Igne exortis idem sit dicendum.

Præparationem hanc cæteris *Mercurialibus* ut plurimum anteferre soleo, tum quia qualicunque quantitate, & quotiescunque exhibita *salivationem* nunquam excitat, quæ tenerrimis naturis neque convenire potest, neque inexpectata citrà horrorem astantium summum unquam conspicitur; tum quia *simplici ac naturali modo* perficitur, absque aliquo auxilio *Artis* nimiooperè Curiosæ, quæ *medicamenta* nullo loco numerare solet, nisi *ignium* luculentorum torturæ ea prius commiserit, quò scilicet *puriora* & à sordibus nescio quibus ingenitis *defæcatiora* illinc fiant, cum tamen ex *optimo* statu, & naturalibus eximiis facultatibus pollenti in *deteriorem*, minùs tutum, ac prorsus novum eadem non rarò transmutentur. Sic autem indomita *Mercurii volatilitas*, cui quidem *figenda* tot laboribus & tantâ contentione *Chymici* diu

diu sudârunt, minimo *mortarii* & *pistilli* negotio facillimè subigitur.

Potui quamplurima alia *Curationum* exempla enumerare, si diutius eâdem in re immorando molestias lectori facefferem.

Potui & in memoriam revocare, atque meritò comprobare, consuetudinem illam veterem, semperque optimam, morbos plerosque tum Infantiles tum Pueriles facillè præveniendi, medicamentis notis & salutaribus, corruptelæ humorum resistentibus, & singulo ferè mense exhiberi solitis. Quippè cum indoles puerorum tenerima impressionibus omnibus externis, pariter ac internis tam obnoxia sit, cumque indigestiones aut cruditates in teneris tam facillè prædominium obtineant, prudentis medici erit, diatheses illas morbosas ita per *Ῥήγασιν* corrigere & emendare, quæ nequeunt in temperie tam molli ac imbecillâ in totum tolli.

Potui & pluribus disceptare, an tutius sit *Infantes* recens natos *nutricum conductitiarum* eustodiæ, uti mos incessit, temerè committere, ut scilicet Parentes, postquam infans ex nutricum errore aut ineuriâ animam innocentem jam efflaverit, illum tunc maximè periclitari tandem intelligant; an verò ab ortu primo potius ablaçtandi fuerint; an Matres ipsæ nutricis partes jure agere deberent; aut denique annon nutricula, ubi talis requiritur, sit domi maternæ alenda, & sub Parentum

oeco

oeconomiâ sit à mariti confortio diligenter cohibenda.

Verùm jam tempestivum est *Objectionem* diluere, tam medicorum quorundam in praxi egregiè versatorum, quàm aliorum qui *materiae medicae*, quâ patet, recens investigandæ operam diligenter dederunt: Nempè culpabunt *methodum nostram* simplicem, & minùs ornatam esse, tam ex rebus vulgò notis constantem, quàm *varietate illâ Præscriptionum* medico docto apprimè necessariâ, atque apud Autores sæpè exuperanti, plurimùm destitutam. Imò & crimini dabunt, me *præparaciones Chymicas* apud autores plerosque omnes in operibus jamdiu celebratas, aut penitùs ignorâsse, aut saltem immeritò posthabuisse.

Hi igitur meminerint, *Medicum esse Naturæ* tantummodò *ministrum*, & *quærens viarum iatris* Querantur verò iidem nos nudos esse natos, *Naturam paucis contentam*, quòdque *Artis* sit *Naturam* quoad possit æmulari, vel potius *adumbrare*. Sciant etiam illum, *qui nimis longas, vel qui nimis multas remediorum formulas præscribit, aut ex Ignorantiâ peccare, aut Dolo malo*.

Quod verò ad *Chymiam* attinet, malim ego eam sat probè callere, quàm promissis Chymicis inanibus et gloriosis fidem nimis credulam adhibere. Nihil dicam, quòd apud Clarissimum *Lemerium*, *Hermeticae artis*, ut & hujus sæculi

sæculi (quoad rem *Chymicam*) decus & ornamentum, aliquamdiu fuerim *Parisiis* convivator, nec non contubernalis. Sin ars medica *methodis curativis genuinis* minùs antehac fuisset destituta, cum *Chymica* primum in medicinâ locum præ aliis non ita pridem ambirent, *præparationibus Chymicis*, nî multum fallor, ea minùs postmodum exuberâisset. Quorsum enim ad res ignotas, incertas, imò & periculosissimas, quorsum vel ad *Asyla Ignorantiæ* confugerent medici, nisi rerum diu notarum, & à pluribus expertarum, suspicio aliqua notabilis meritò fuisset oborta? Certè *umbram*, amissâ *Substantiâ*, non ita avidè captaverant, nisi lux *umbræ* illius tremula incantamento quodam oculos fortè perstrinxisset. Nolim verò *Chymiam* intrâ *Pharmacopæiæ* limites circumscriptam temerè vilipendere, quemadmodum & nullis limitibus medicis conclusam nolim alios inconsultò magnificere.

Cæterum illi, qui medicamenta nullâ arte nisi Spagyricâ, nullâ ratione nisi igne posse rectè præparari, attento animo expendant, quòd Vina omnia Medicata, & Tincturæ plurimæ, sine ignis auxilio optimè conficiantur; atque sic ventriculo sint magis grata & accepta, sic corpori universo sint magis benefica. Et profectò ignis Spagyricus sæpenumerò partes rerum crassiores, noxias, sæculentas, & impuras, unâ cum puris & salutaribus videtur cogere & impellere, ut ex promiscuâ illâ particularum ~~adversantium~~ conjunctione fastidium & nausea,

I

ægritudo

ægritudo & perturbatio facile in ventriculo oriantur. Cujus rei veritatem non solummodò frequenter in Vinis Medicatis nunc cum igne, nunc sine igne confectis observavi, sed maximè in Elixiri Proprietatis Dulci conficiendo, quod à multis annis semper domi comparavi, ut egenis aliisque gratis donarem. Nunquam verò memini, ullam ex quamplurimis mulieribus, quibus illud medicamentum, longâ semper ac frigida infusione præparatum, toties præscripti, & quæ vulgaribus ejusdem præparationibus sæpè offendeantur, conquestam esse de remedii noxâ aut fastidio, nisi quòd nonnunquam paulisper calidum id videretur. An verò vulgares ejus præparationes magis peccent in festinando haud satis lentè, an in electione Myrrhæ aliorumque minùs convenienti, an in spiritu nimis igneo perperam in usum recepto, an denique in omnibus illis respectibus simul sumptis, considerationem aliqualem fortassè meretur. Spiritus enim vini, aliorumque multorum recentè destillati, quatenùs empyreumate tunc plurimum saturati, ventriculo nocent, & partes vitales lædunt, cùm interim aliquandiu conservati, ignem suum infensum fermè deponant, naturæ magis benigni & innoxii, & gustui magis grati semper reddantur.

Adhæc notatu dignum est, maximos rerum Chymicarum fautores, & rationi medendi veteri præservidos hostes (ut nihil dicam de ciniflonibus istis, & circumforaneis operatoribus, qui omnia medicamenta adukerinis corrumpunt, & fumos
tan-

tantummodò *vendant*) in summâ rerum inopiâ,
 paucissimis exceptis, vitam plerumque agere;
 tametsi credulis, imperitis, & avaris *aureos*
montes (quod aiunt) *polliceri* haud vereantur.
 Quanquam autem verum sit, divitias ac facul-
 tates viris sapientibus, peritis, & in unâquâque
 arte optimè versatis, juxtâ meritum suum haud
 semper concedi, tamen verisimillimum id esse
 duco, quòd extrema illorum inopia ita passim
 obvia, *medicamentorum* aut *ARCANORUM*
 suorum celeberrimorum *noxæ*, quinimò sum-
 mæ perniciiei, originem suam debeat: quòd-
 que pars eorundem non exigua sit salutis generis
 humani (propter *Ignis* exitialem sive *partici-*
pationem sive *incorporationem*) saltem inidonea,
 si non maximè adversa. Etenim si hominibus
 magnâ ex parte è re forent, aut vires eorum
 dictis vulgò congruerent, etsi hunc vel illum
Alchymistam locupletare non valerent, tamen
 sedulos ejusdem *artis* cultores in pecuniis cor-
 radendis (quemadmodum plerosque omnes ar-
 tifices industriam adhibentes, & utilitatem ali-
 quam publicam præ se ferentes, quæstus, undè
 vivant, mediocris concomitari non desinit)
 haud ita frequenter frustrarentur. Si *Filio meo*
charissimo consilium darem, quid illi facto opus
 fuerit ad magnam vim auri, aut saltem
 sufficientem comparandam; me quidem autore,
 spectatâ morum probitate sese ornaret, nullis
 fraudibus quenquam ludificaret, neque con-
 fingendis mendaciis quòquo modo operant
 daret, quodcunque vitæ genus, aut quam-
 cunque negotiandi rationem, ad rem fa-
 mi-

familiarem augendam, ex instituto ille prosequeretur. Nec minùs eidem inculcarem, eam esse rationem omnium facillimam, ut egestate miserâ prematur (quantumlibet veteratoribus nonnullis imposturæ suæ ad tempus aliquod prosperè contingant) alios perfidè circumvenire, falsa pro veris narrare, atque scelesti impostoris, aut hominis nequam partes ullas agere.

Sed ut ad *Chymica* redeam, quantumlibet *opera naturæ* apud quosdam evilescant, & *Natura* ipsa, apud *Epicurum*, ceu iners incusetur, nunquam ego possum non existimare, *naturæ opera*, iis quæ solertiâ *artis* comparantur, longissimè quidem præstare, imò cum *Galeno* eadem omni laude esse majora & excelsiora. Quamobrem rectissimè *divinus* noster *senex*. Ἡ ἰατρικὴ μάλιστα κατὰ φύσιν ἐστίν

Sed hîc nequeo sine animadversione aliquâ præterire, quòd usus in Praxi hodiernus & creberrimus Corticis Peruviani, Chalybeatorum, Mercurialium, & Narcoticorum, pariter ac medicamentorum Spagyricorum, Materiam illam Medicam quam *Natura* ipsa benignè suppeditavit, & quæ in *Dioscoride*, *Galeno*, aliisque veteribus tam fusè exhibetur, jam exilio quodam mulctâsse videatur. Nimirum horum paucorum usus multiplex facilè addiscitur, & memoriæ mandatur. Neque vires animi his retinendis enervantur, neque robur corporis laboribus immensis exhauritur. Porro hæc brevissima studia otium permittunt hilaritati, recreationibus, compotationibus, & amicis debitum. Adeò ut libri veterum panè omnes, qui industriam requirunt ut probè noscantur

cantur, & qui molestias graves lectori creant, planè evilescent, aut nauseam pariant. Verum enimverò quantumlibet sordescant, & gustui neotericorum ingrati sint veteres sive Principes, sive minores Medicinæ Duces, vincet certè, & in sæcula triumphabit. Veterum Medicorum gloria sempiterna, Veritasque doctis semper amica, tam in Medicâ, quàm Scientiis aliis. Post omnes enim inventiones Artis & solertiae, post tot abscondita in medium nostris temporibus prolata, post tot in Anatomia mira phaenomena ope Microscopii patefacta, & ingenii curiosorum radiis illustrata, post tot Bezoardica, Benedicta, Polychresta, Specifica, & Mirabilia Chymistarum inventa, denique post tot nova medicamenta, eaque minimè contemnenda, ex Indiis advecta, Materia profectò illa ipsa Medica, quæ in *Dioscoride* & *Matthiolo* uberrimè reperi-
tur, & ex prædiviti Naturæ penu summâ industriâ coacervatur, Medicis probis, peritis, & doctis, tanquam thesaurus medicinæ maximè pretiosus, in deliciis & existimatione nunquam non habebitur. Et quanquam juniores fortè multi aliis viis gaudeant aliquandiu aberrare, certè pauci seniles medici, qui ex alienis periculis aut naufragiis sapientes & cauti sunt facti, observationi & experientiæ plurimorum sæculorum commenta nova & figmenta tandem præferent. Ut verò illi rei Herbariæ summî Magistri in usum medicum commodius perdu-
cantur, en liber diu extitit *Justi Molleri* Germani, dictus Fasciculus remediorum ex *Dioscoride* & *Matthiolo*, *Basileæ* excusus, in quo omnia illorum remedia sub capitibus ordini morborum con-

gruis clarè exhibentur, & quo libro rarò contigit videre utiliore, & medicis magis necessarium. Atque in hujus defectu, notandum est, supplementum commodum præponi *Matthioli* Commentariis, continens *Simplicium medicamentorum facultates secundum locos ex Dioscoride*.

Hæc verò de Materiâ Medicâ qualitercunque præstanti dicta, & ex autoribus sive veteribus sive recentioribus depromptâ, sunt intelligenda eâ lege, ut acre judicium Medici periti requiratur in seligendis & usui adaptandis simplicibus certis, notis, & salubribus, atque in dubiis ac incertis, obsoletis, & insalubribus repudiandis; eâ etiam lege, ut methodus medendi, præceptaque Medica usum medicamentorum ad sanitatem sive tuendam sive comparandam dirigant; ut denique evacuationum universalium recta & requisita administratio Simplicium selectissimorum usum præcedat, aut comitetur. Etenim quid Herbare quantumvis magnum in manibus anûs imperitæ? quid Instrumenta affabrè, ac singulari artificio confecta, sine artificis exercitati scientiâ & dexteritate? quid denique Bibliotheca instructissima, & ornaticissima, in custodiâ indocti, ignari, aut insipientis?

Veniam dabit æquus lector, si in hac re paulò nimius ego videar. Nam modi quidam & consuetudines diversiformes, nunc fortè meliores, nunc deteriores, in medendo pariter ac in vestibus, oriuntur atque transeunt; & vulgus

vulgus medicorum promissis novorum ductorum nimis facile fidem tribuit, donec Experientia fidelis Magistra, tutiores ad Veritatem vias tandem demonstret. Atverò nullum sæculorum præteritorum mihi videtur fuisse Novitatum magis cupidum quam nostrum hoc doctum & curiosum, quòd multis nuper inventis, & nonnullis admodum utilibus superbiens, atque Microscopiorum & Telescopiorum veteribus incognitorum adminiculis confidens, nihil nunc in sublimibus cælis, neque in terræ pentalibus, notitiam suam effugere posse facile arbitratur.

Verùm nè Ingeniosi sibi nimium assumant, proponam illis considerata duo visibilia, obvia, & tamen mirabilia Phænomena, quibus siquis acumine subtili pollens lumen aliquod clarum afferre poterit, illum ego habebò Philosophum *Aristotele* magis admirabilem, aut in Arte Medicâ ipso *Hippocrate* sapientiorum & peritiorum.

Et primùm obsecro, ut dilucidè explicet fluxum illum stupendum, & constantem, atque refluxum maris; quæ causâ naturalis totum Oceanum in tantos ac tam regulares motus adigat, & impellat; quæ causâ, præter Summi Numinis præpotentiam, tantas undarum moles omni terrâ excelsiores, ut constat navigantibus in mari tumido ac procelloso, accumulet, & certis tamen finibus, ac si solidæ fuerint illæ moles, circumscribit; quænam causâ tam rapidos maris æstus in statis novi- & pleni-luniis commovet, limitibus tamen alvei sui propriis

conclusos, & tam raris terræ inundationibus conjunctos. Secundò interrogo, an certò illi constet, utrùm stellæ illæ infinitæ, quarum numerus tantus oculis sat conspicuus, numerum multò majorem Telescopia patefaciunt, & quarum Stellarum quæ primæ Magnitudinis reputantur, hoc globo Terræ majores existimantur centenis octo vicibus; utrùm, inquam, stellæ totidem pariter atque Planetæ rapidissimo cursu diurno (si sit oculis fidendum) circumvolvuntur Terræ; an Terra ipsa, illud exiguum punctum, comparatè ad cælos (cujus ambitus à Gassendo calculatur constare milliaribus *Italicis* 26255, & semidiameter milliaribus 4177.) diurno motu circà suum axem continuò rotetur, ordine rerum terrestrium nullatenùs interim immutato? Explicet etiam quomodo tantum terrestris Globi pondus sine columnis suffulciatur, & in medio Aeris Fluidi fixum & firmum permaneat, sive mobilis sit hæc Tellus, sive immobilis.

Adhæc distantia Cæli stellarum Fixarum à Terrâ diligenter ponderetur, quæ terrenarum semidiametrorum 19000 vulgò æstimatur, quò Philosophus noster de hac re faciliùs sententiam ferat.

Rursum quæro, an certò illi constet, Stellas visibiles tantâ esse distantia diffitas à Terrâ, quantum supponunt, aut conjiciunt, aut demonstrant Mathematici; an atmosphæra, quâ terra undique quasi circumvestitur, non efficiat, ut objecta

objecta longe diffita magnitudine suâ decreſcant, & juxtâ longitudinem intervalli diminui videantur; an denique æther illud puriſſimum, vaporibusque immune, quod ſuprà atmophæram in cælos protenditur, Stellarum diſtantium omninò minuat magnitudinem veram? Certè lux valdè obſcura oculis atque intellectui humanis elucet, cùm circà res Cæleſtes, & ſupra captum, ſpeculationes noſtræ verſentur. Nimirum de naturâ terreſtrium non niſi perquam exiguam cognitionem, de cæleſtibus planè nullam habemus, niſi quam Numen Cæleſte, ex immenſo ſuo Omniſcientiæ theſauro, nobis patefacere dignetur. Quid ſi inſtantiam ſingularem caliginis noſtræ ſuper naturam cæleſtium adjiciam? Omnes neoterici Curioſi opinari conſentiunt, Solem eſſe corpus igneum aut ignem cæleſtem; & tamen, quò propius Soli accedunt excelsa montium cacumina, aut planities montium magnæ, reflexionibus radiorum Solarium recipiendis æquè accommodæ, ac planities convallium inferiores (quales planities montanas inſignes juxtâ Armeniam peregrinatores nobis deſcribunt) eò magis (quod contrarium naturæ ignis quo nos calefacimus) nivibus geluque montes tegi, utcunq; in Climate prætervido ponantur; quò verò longius ab igne Solari tellus alicubi recedit, eò magis locos incaleſcere. Faſtuoſè igitur, ſi lubeat, intumeſcant homunciones, cum ſublîmibus ſuis notitiis, quibus planè impoſſibile eſt efficere, ut aut doctrinæ copiâ, aut ubertate orationis;

orationis, aut philosophiæ sapientiâ, cæcus aliquis natus, consuetudine hominum quantumlibet familiari utens, certam claramque lucis ipsius, aut colorum, quos oculis suis nunquam usurpavit, comprehendere possit.

Adhæc, si stellæ illæ infinitæ, in superioribus cælis Fixæ, tantâ magnitudine donentur, quantâ Mathematici demonstrant illas constare, equidem porrò supponerem, pace Theologorum, neque forte citrà rationem aliquam conjicerem, si minùs nequeat caligo humana id demonstrare, lucidas illas regiones stellares esse posse spirituum cælestium proprias ac peculiare sedes; easque fore corporum cælestium propria domicilia, cum corpora mortalia ac pereuntia in cælestia & perennia fuerint transmutata.

Consecutivâ pariter ratione etiam supponerem, si contemplatio permittatur circà res obscuras ac conjecturales procul versari, orbis illos Planetarum magnos, stellis superioribus subjectos, aut Æther illud amplum, quo priùs errabant Planetæ, post conflagrationem postremam esse posse spirituum malorum, dirisque devotorum hominum, receptacula tenebrosa; tenebris inquam, plusquam Cimmeriis, plusquam Ægyptiacis semper obscurata: cum lumen Solis, unâ cum mundo inferiori pereuntis, fuerit prorsus extinctum; cum Planetæ omnes ulteriori splendore radiorum Solarium fuerint spoliati; & cum velum aliquod densum inter lucidas Beatorum regiones, tenebrasque

brasque maledictorum, fuerit obductum; aut denique cum omnia inferiora in tenebras primas, quæ ante mundum hunc conditum Chaos tegebant, tandem redierint.

Insuper supponerem, aut saltem benè sperarem, tot mundos amplissimos Stellares minime quidem desertos, incolis Beatorum infinitis esse, aut in futurum fore plenos; neque tali incolarum fælicissimorum penuriâ illos laborare, qualem vulgò suggerit iniqua nostra aliorum à nobis dissentientium, quantumlibet bonorum censura, & adversa Zelotarum rigidorum iracundia nimis velle non rarò videtur. Quanto autem splendore (Deus bone!) cælestes illæ regiones irradiantur, cum Moïsis à Sacro Monte descendens (postquam lippitudine quâdam oculorum gloriam Majestatis Supremæ fuerat intuitus) vultus effulgens, nisi velotectus, à populo spectari haudquaquam possit! cum Sancti Stephani cælos patefactos vividâ fide prospicientis facies adeò resplenderet, ut ipsis inimicis suis Angelica quidem videretur!

Et si tantum fulgorem vel mortalium vultus cælestem lucem paululùm aspicientes participare videantur, quantis exultationibus, quantis illuminationibus animæ immortales tandem perfundentur, cum instar Solis resplenduerint, & cum nullâ nocte interpositâ, nullo splendoris casu, summarum illustrationum fruitione æternum fuerint donatæ!

Certe

Certè orbes illi insignes, splendidi & sublimes, tam quos oculis intuemur, aut quos telescopiis perlustramus, quàm qui per immensum illud æther nullis cogitandi terminis circumscribendum, quaquaversus expanduntur, sunt Magnificentia Infinita permanentia monumenta, quæ rerum caelestium contemplatores in altam Numinis admirationem necessario ducunt, sursumque rapere interdum debent. Quin & minimi quidem animalculi, aut reptilis despicabilis fabrica, tantâ elegantia ac artificio composita, ut & plerorumque aliorum naturæ operum nobis propinquorum, atque idcirco sæpenumerò spectorum, & vulgò minùs ad-versatorum, constructio exquisita, diligenti examine perscrutata, admirationem haud exiguan Supremæ Potestatis meritò promovebit.

Quinetiam si enodandis & illustrandis phænomenis aliquantùm obscuris otium detur, explicet quis denuò, ex quo fonte, & à quo principio primum profluat motus sanguinis circulatorius, cujus prima demonstratio nostrati præclarissimo Harveio meritò tribuenda est, & dicat cui primo motori naturali originem suam debeat. Vidi enim attonitus, similiter ac multi alii, ipsis oculis, (& fortè majori admiratione commotus, quàm si septem illa mundi Miracula perlustrare contigisset,) sanguinem animalium torrente quodam ferri per arterias ad extrema, eodemque celeri cursu per venas ab extremis reduci; sed planè inscius sum, an à corde, an à cerebro primus sanguinis impetus fit petendus; nec
non

non ignarus sum, an Animæ nostræ sive solium, sive sedes, in parte aliquâ corporis principali collocetur, an non sit *totum animæ distributum in toto* & *totum in quâlibet parte*, secundum summum Philosophorum. Certè nimis manifestum est tenui nostræ rerum naturalium comprehensioni, Maximum & Potentissimum Naturæ Dominum (quem mortalium sapientissimus nequit unquam cultu & honore satis amplo prosequi, animo satis humili ac demisso venerari) ità noctem & caliginem rationibus rerum naturalium undique offudisse, ut ratiocinationes pleræque nostræ, aut hallucinationes potius, viris prudentiâ aliis prælucentibus, citius risum quodammodò moveant, quàm Admirationem aliquam mereantur.

Deus Optimus Maximus, à quo tanquam fonte æternùm inexhausto omnia bona ac fausta continuò descendunt, & à *cujus gratiâ* & *benedictione* *fælix medicæ artis successus*, præ aliis quibuscunque, jugiter pendet, his, quæ sincero animo fideliter scripsi, pro Bonitate suâ immensâ favere dignetur, quò in Publici commodum, privato semper anteferendum, cedant.

Liber Secundus.

OBSERVATIONES

DE

Morbis aliquot gravioribus

COMPLECTENS.

MOrborum gravissimorum paucas aliquot curationes, quæ fortè Lectori haud displicebunt, aut quæ non planè inutiles erunt, adjicere lubet. Quòd si paucæ sint, quas recenseo, observationes, sanè minus erit temporis dispendium, neque Lector diu bonas horas malè collocabit. Convivium Medicum, multiplicium Observationum apparatus instructum, quod voracem heluonum literatorum appetitum plenius saturare potest, liberum sit aliis copiosius exhibere, scilicet quibus aut otium placet tam laudabile, aut immensi adsunt scientiarum thesauri, aut quibus denique aliis tam facile sit morbos quoslibet averruncare, quàm muscæ interficere, vel fabulas narrare. Tequitati nostræ in præsentia sufficit

sufficit frugalis & Philosophicus apparatus. Neque etiam prorsus contemnenda est mensa sobria & perparca, eaque Mèdicis potissimum, qui in omni re solent modum aliis imponere, regulasque sanitatis conservandæ rigidas ac temperatas ferè tradunt. Nec facilè ferre possum, ut è memoriâ meâ id unquam elabatur, quod inter colloquendum cum doctissimo è nostris Medico ab ejus ore aliquando excidit. Nempè illum, qui de republicâ Medicâ optimè meruerat, & qui plurimorum morborum curationes scriptis suis eruditè fusiùs docuerat, equidem semel seriòque percontabam, quamobrem ille de morbis Capitis nihil unquam in lucem emisisset, qui de tot aliis morbis tam fæliciter, & cum plausu universo priùs scripserat: respondit vir integerrimus, *id proptereà factum fuisse, quoniam illos morbos curare non potuit.*

Idcirco an Ars Medica Conjecturalis, ut aiunt, & quodammodò incerta sit, & in omnia sæcula semper fuerit; an ita constitutum sit generi humano, misero, infirmo, improbo & scelesto, à Supremo rerum omnium & Sapientissimo Rectore, ut pænas debitas, morborum diversorum & quandoque incurabilium castigatione, mortales persolvant; an humanum sit, & pænè necessarium, plùs minùsve errare; an denique veritati rerum naturalium, & maxime medicarum, densæ tenebræ semper obducantur; sapientum judicio & determinationi relinquendum arbitror. Sin perfectæ & consummatæ ægritudinum curationes quæ nunquam

fru-

frustrabuntur, rarò innotescant, & tantummodò desiderentur, tanta est hominum ægrotantium, tanta circumstantiarum diversitas, tanta ejusdem hominis in disparibus ætatibus dissimilitudo; saltem voluntatem, & studium aliis benefaciendi, candidus et sciens lector æqui bonique consulat.

Observatio I.

De Epilepsiâ.

PUella formosa, undecim annorum, sanguineique temperamenti, Epilepticis paroxysmis gravissimis, & maximè diuturnis affecta, Decembris decimo octavo, anni 1701. consilium meum postulabat. A sex mensibus proximè elapsis duos paroxysmos vehementes quotidie sustinuerat, quorum uterque illam per duas vel tres horas ita convellebat, ut viris aliquot robustis plerumque opus esset manus pedesque Epilepticæ puellæ vi detinere, nè sibi novæ mala ex verberibus & contusionibus tunc temporis accerferet. Præter illos majores, & regulares paroxysmos, alios indies leviores, facilèque fugaces frequenter habuit; quotiescunque scilicet aut sternutare illam contigerit, aut quoties casus aliquis repentinus, terrore fortè injecto, illam faceret expavescere. Paroxysmus verò hujusmodi fuit: cadebat primò quasi exanimis in terram, aut lectum, undè morbus vulgò

nuncupatur Caducus, & postquam motus expers paulisper manserat, artus huc illuc magnâ vi & molimine contorquebat, ut manibus sibi alas impingere possit. Caput sæpè in spasmodicis deorsum flectebat, & tanto rursus robore retrorundebat, ac si occiput cuiuspiam illidere, & confringere moliretur. Oculi torvi undiquaque volvebantur; & spuma ex ore tandem profluebat. Triste denique fuit, horrendumque spectaculum. Morbus meritò Sacer dicitur, sive ob magnitudinem suam, quandoquidem magna apud veteres Sacra dici consuevère, sive ob difficillimam ejus curationem, qui non humanâ ope, sed solummodò divinâ, credebatur posse tolli. Huic virgunculæ à primâ morbi invasione, etsi nonnunquam sternutaret, tamen nares fuerunt semper siccæ, meatusque earum occlusi, & nullis recrementis squalentes, adeò ut nullus omninò mucus, durante ægritudine, è Capitis aut Cerebri glandulis extillans per ista emunctoria abstergeretur. Similiter volæ manûs incendio interno exarescebant ab initio primo paroxysmorum, neque unquam ex perspiratione salubri humidæ sunt repertæ.

Post quamplurima medicamenta ruri successu nullo, incassumque administrata, præscripsi ei pulveres insequentes, quorum unum sumebat bis in die, in cochleari Julapii Cephalici, superbibendo ejusdem, quâque vice, cochlearia tria.

℞. Lumbric. terrestr. pp. ʒj. cranii human. pp. ʒij. cardamom. min. ʒij. M. F. Pulvis tenuissimus in chartas xij. distribuendus.

℞. Aq.

R. Aq. ceras nigr. fl. tiliæ ā lb. β. pæon.
comp. ʒij. tinct. castor. ʒij. syrup. pæon.
comp. ʒij. M.

Sed quia tantam pulveris nauseabundi quantitatem ventriculus fastidiebat, paulò post singulas doses, Elixir Proprietatis dulcis guttas triginta, sacchari tantillo instillatas, insuper mox deglutiebat. Pro delicatioribus nausea, & gustus medicamenti ingratus potest immutari, aut palliari, olei nucis moschatae Chymicæ guttis aliquot saccharo commistis, pulverique priori additis, aut ambrâ griseâ saccharo admistâ; an verò remedium idcirco præstantius, an fuerit deterius, haud certò nobis constat.

Secundo die quo pulveres illos sumebat, paroxysmi ex binis in singulum quolibet diè reducebantur.

Quarto circiter die cæpit multum incallescere, & febrili quâdam effervescentiâ corripì; quâmobrem sanguinis uncias septem è cephalicâ dextri lateris detrahi imperavi; undè vehemens ille fervor protinùs propulsabatur: nec non paroxysmi epileptici intrâ septimanam à primo pulverum haustu penitus evanescebant. Calor autem febrilis modò descriptus, murationem humorum impurorum in ventriculis cerebri anterioribus, aut in syncipite vicino, ad futuram expulsionem, ut videbatur, designabat. Nam sub finem primæ septimanæ duo phænomena memorabilia, eaque saluberrima, se ostendebant.

debant. Primò Nasi meatus, sive ductus excretorii, per quos tanta mucii copia sæpè in sanis vulgò transmittitur, & qui tam diu tamque densè occludebantur, sub finem primæ illius septimanæ ita pandebantur, ut circiter selibra mucii, aut purulentia cum sanguine striata è naso profluens emungeretur, tanquam si abscessus aliquis in cerebro ruptus viam sibi expediisset. Secundò volæ manûs tamdiu torridæ & arefactæ, madore miti & salubri perfusæ tactui sentiebantur. Quò protinùs factum, ut sternutatio in posterum contingens nullas ampliùs molestias, nullas caduci morbi accessiones progigneret. Exindè omnis intumescencia vultûs, quæ diligenter conspicienti priùs animadversa est, omninò disparuit, neque terror ex quâcunque levi causâ ampliùs pavidam percellibat. Consului, ut hæc puella aliquamdiu persisteret in repetendis ejusmodi pulveribus, illosque postea iteraret tribus diebus ante aliquot novi & plenilunia; ut & Fontanellas sub utroque crure aperiri curaret, & nulli omninò paroxysmi Epileptici ab illo tempore hætenùs redierunt.

Observatio II.

De Paralyfi.

UXor tribuni militum, ferè quadragenaria, sub initium Martii, anno 1693. (cùm gelu admodùm intenso tellus rigeret, & cùm primùm mandata Regia acciperem, ut Majestati suæ ad imperandas Fæderatas in Belgio copias proficiscenti servirem) Paralyfi in omnibus artubus, tam superioribus quàm infimis, corripiebatur. Né digitum quidem utriusque brachii ad se sustentandum flectere potuit, atque in lecto supina recubabat, motu omni membrorum destituta. At verò Caput, tanquam arx, & propugnaculum inexpugnabile, urbe reliquâ captâ, & ab hostilibus morbi copiis occupatâ, sui juris & ab omnibus functionum læsionibus liberum permanebat; adeò ut valeret Domina clarè permulta proloqui. Veruntamen in tanto ac tam immani affectu, an Lingua Muliebris, proptereà quòd ab omni mendacio enarrando, aut confingendo per totam vitam, tantam immunitatem & privilegium præ aliis corporis partibus meritò consequeretur, ut neque silentio ingrato, neque titubationi ineptæ damnaretur, cùm torpor languidus reliqua omnia membra prehendisset, nunquam ego exploravi, aut anxie perquisivi.

Paralyfis hæc fuit universalis, & panè Apoplectica, omnibus illis nervis, qui è vertebri-

medullæ spinalis prodeunt, & per truncum artusque corporis disseminantur, debitâ suâ tensione relaxatis; illisque solummodò nervorum conjugationibus à malo immunibus, qui à medullâ oblongatâ originem ducentes Capitis functionibus inserviunt. Rarissimè quidem hoc genus Paralyseos contingit, quàm Hemiplegiæ, & partium peculiarium alterutrius lateris impotentia paralytica frequentius obveniant.

Huic Dominae imbecillæ ita paucis hujusmodi medicamentis suppetias tuli, Numine Divino favente, ut illa paucos post dies digitis suis inter cibandum modicè uteretur, & decimâ die ab ingressu meo primo eam ancillâ leviter sustentatam cubiculo obambulare viderim, priusquam id temporis in Belgium transfretarem.

R. Terebin. è Chio ℥iij. solve in vitello ovi recentis immiscendo syrup. de stæchade ℥j. aq. lact alexit. ℥iiij. M. F. Potio.

R. Castor. opt. gr. xv. conf. flor. salviae ℥ij. syrupi pæon. comp. q. f. F. Bolus.

Sumebat illa haustum illum terebinthinatum quatuor matutinis insequentibus, ac deinde, nè ventriculus nimiam nauseam contraheret, alternis aliquot matutinis temporibus; Bolum verò singulis noctibus.

Notandum verò post haustus illos aliquoties propinatos, Dominam ægotantem affirmasse, flatum

flatum quendam dolorificum, morbi proculdubio causam proximam, quicquid de humore nervis irriguo vulgò determinatur, à superioribus spinæ vertebriis magis magisque deorsum impelli, tanquam si fuisse quodam (ut loqui amant) flatus videretur detrudi; & sensim, prout flatus ille spinâ descendebat, haustu terebinthinato repetito semper inferius depulsus, toties remisisse Paralyfin, & vires ejus fuisse magis magisque redintegratas. Notandum etiam Terebinthinam pro miris facultatibus flatus discutiendi, quibus pollet (in quâcunque corporis parte flatus fortè includantur, & subtili ac penetranti suâ vi introitum in vias humoribus impervias facilius quàm regressum suum faciant) inter celeberrima medicamenta Carminativa annumerari oportere. Dedi nonnunquam Terebinthinæ Venetæ 3vj. vel 3j. (& tantam ejus quantitatem veteres vulgò adhibebant) in haustu similiter dissolutam, non modò in Paralyticis, verùm & in Arthriticis & Rheumaticis affectibus, cum optimo successu; sed in hoc postremo morbo venæsectio bis vel ter repetita ejus usui debet anteire.

Propter hanc Terebinthinæ vim carminativam, idcirco etiam Balsamum Sulphuris terebinthinatum tanti, in Paralyfi medendâ, meritò æstimatur, ut Medici in Nosocomiis id plurimi faciant; quanquam guttarum ejusdem Balsami duodecim exigua, & perminuta vulgò dosis est plerumque causa, quòd auxilium solummodò exiguum & imbecillum ferat. Sed & spiritus

terebinthinæ, ex quo conficitur Balsamum, brevi ac fugaci facultate præditus, atque è ventriculo in intestina citissimè transiens, tantam aut tam diuturnam impressionem nerveæ ventriculi tunicæ, & consecutione quâdam cæteris corporis nervis è spinâ oriundis nequit efficere, quantam tenax, permanens, & balsamica ipsius Terebinthinæ facultas potentiùs & efficacius potest. Atqui non est tam facile exponere, quàm verum est affirmare, flatus in corpore pervagantes esse immediatam & proximam causam tum dolorum multiplicium, qui miseros excruciant, tum hujus morbi quasi anodynus & insensibilis, stupore potiùs quàm dolore noti & insigniti. Theoria flatuum per corpus volitantium, nobis adeò abdita & incognita videtur, ut ventorum turbulentorum natura, (cùm in aere nonnunquam fragore magno tonitribusque bella quædam gerant,) est ardua quidem & difficilis speculationi Philosophorum. Sanè quantascunque procellas, & fluctuum jactationes ab imo mari usque ad cælos venti interdum suscitant, quantos tremores & terræmotus venti in penetralibus terræ conclusi solent nonnunquam excitare, tanta aut istiusmodi tormina, cruciatus, & convulsiones, flatus in corpore humano geniti, & conclusi cient.

Observatio III.

De Diabete.

Mercator opulentissimus, annos septuaginta septem natus, mense Decembri, anni 1701. per quinque dies integros, suppressione urinæ totali laborabat, ut nè guttam quidem, durante illo tempore, extillaret.

Die mensis septimo, post varia medicamenta & evacuationes universales, à me, alioque Medico inclyto priùs frustrà adhibita, Cataplasma sequens umbilico ægrotantis tandem applicari jussimus,

℞. Sapon. nigr. 3vj. croc. opt. 3ß, sal
succin. gr. xv. M. F. Catapl.

Proximo die fontes urinarii, obstaculis per-
ruptis, aperiebantur, & diluvium quoddam
urinæ exundans succedebat, adeò ut illà ves-
perâ Cataplasma protinùs submoveri mandarem,
& pro sene venerando anxius timerem, nè
morbus priori contrarius, nempè *Diabetes* com-
pareret,

Die nono nullus dubitandi locus relictus est;
etenim signa *Diabetis* pathognomonica se osten-
debant. Lotium sine modo, & ferè sine in-
termiſſione

termiffione continuò reddebat, Sitisque fuit in-
explebilis, tanquam fi Dipsade venenatâ fuiffet
morfus. Sed potûs copia quantacunque lotio
non refponfit, neque quifquam fic affectus à
potu aut mictione fe tantillùm inhiberi patitur.
Fuerunt qui urinæ illius dulcedinem melleam
gustare dignabantur. Ipfe de morbi genio &
dignotione, fine urinæ gultu, fatis perfuadebar.
Sed hîc commodè occurrit excreta gultandi
occafio idonea, fi adelfet *Xenocratis* difcipulus,
aut fi *Xenocrates*, famofus olim Medicus, in
viviſ eſſet, qui nulla medicamenta ægrotis ex-
hibebat, niſi ex urinarum & ſtercorum ſordido
immundoque tribu fuerint deprompta. Iſte
omnium ægrotantium, ut fertur, urinas & fæ-
diſſimas fæces præguſtabat (aut præguſtare
ſaltem merebatur) quò meliùs de morbiſ ſen-
tentiam ferret, & quò certiùs iudicaret, quorum
animalium excrementa ex domeltico ſuo ſter-
quilinio, aut promptuario pharmaceutico, ſeli-
geret & propinaret.

Ægrotans Dominus fuerat priùs carnoſi &
valde ſucculenti, quanquam ſenex, tempera-
menti; ſed carniũ & mufculorum omnium
velox fuit colliquatio ab hoc morbo. Die
menſis decimo quinto, ex obefo macilentus,
ex corpulento pænè ſtrigoſus factus. Nam
omnes corporis ſucci per canales urinarioſ
tunc maximè patuloſ torrente quodam proflue-
bant. Cùm liberi & nepoteſ omneſ numeroſæ
ſuæ familiæ cum amicis & conſanguineis, con-
clamato agro valedicturi, id temporis conve-
nirent;

nirent; post varia medicamenta confortantia, post theriacalia, aliaque incassum adhibita, in mentem mihi venit hoc urinæ profluvium immodicum fuisse quandam veluti Diarrhæam aut fluxum meatuum urinariorum, sicut aliud illud Diarrhææ genus est intestinorum proprium, per alvum eodem impetu derivatum, & carnium omnium colliquationem eandem producens.

In deplorato hoc casu senis ornatissimi, experiri placuit Rhabbarbari polychresti, innocui, & senili ætati quemadmodum infantili maxime congrui & accommodi, vires egregias, an in profluvio renali illud æquè conduceret, ac in fluore intestinali solet. Etenim morbus uterque non videbatur multum absimilis, quandoquidem sola fuerit locorum affectorum discrepantia, & *Diarrhæa sit quasi Diabetes alvi, Diabetes renum Diarrhæa.*

Sic itaque præscripsi, Medico altero haud refragante :

℞. Rhei el. incis. ʒ℥. fantal. alb. citrin. ʒ
3j. cardamom. minor. ʒ℥. M. Infundantur
lento igne, in vase clauso, in vin. Canarin.
opt. ℥j.

Sumpsit ægrotus hujus Vini colati cochlearia sex, horâ sextâ matutinâ insequenti, die Decembris decimo sexto, atque tantundem repetebat horâ decimâ antemeridianâ. Quis verò hujus Vini Medicati fuerit effectus! certè seni tam miserè languescenti, etsi ante illum diem

diem continuus urinæ effluxus tanquam rivuli cujusdam, per vias urinarias fuisset, tamen ab illo meridie usque ad decimam vespertinam, Diabetes penitus sistebatur, nullum mingendi desiderium eatenus habuit, sitire protinus desuit, & eodem haustu tribus vel quatuor matutinis iterato, è gravissimo hoc morbo perfectè convaluit.

De aquis mineralibus *Bristolienfibus*, quantum in hoc morbo prosint, & quantam existimationem meritò sint assecutæ, jam vulgo, & idiotis innotescit. Sed & aquæ illæ celeberrimæ in pluribus aliis languoribus, ac debilitatibus, præterquam illis renum, famam & existimationem optimè merentur, valetudinem infirmam insigniter roborant, & Sitim in Diabete exortam præ aliis omnibus celerrimè extinguunt. Atverò mihi videntur aquæ universæ minerales juvenili & constanti ætati, magis quam senili, & potissimum decrepitæ accommodari. Quippe vinum Burdegalense, aut consimile, Senum fluoribus potentiùs & aptiùs, quàm aquæ quælibet medicamentosæ, proculdubio medebitur.

Observatio. IV.

De raro exemplo Vulneris Pulmonum.

Capitaneus quidam ferè quadragenarius, incolà *Westmonasteriensis*, in monomachiâ, sive pugnâ singulari, quam cominùs habuit, sub initium Februarii, anni præteriti, fuit pectore transfixus, & grave vulnus subter mammam dextram accepit. Sic verò Honor, salute longè charior, in culmine suo acuto & supremo resplendebat, sic Dignitas conservata cum purpurâ nobilissimâ tincta. Quippe Philosophos tantummodò decet injurias aspernari, & credant Philosophi, si ita placet, *spretas injurias exolescere*; sed res militaris contrarias tradit regulas, sciuntque viri manu prompti, quàm pulchrum sit de quâvis offensiunculâ acriter digladiari, & quantum præstat in aereo ac campestri honoris cubili quàm plumeo & vulgari occidere. Nam *Cælo tegitur qui non habet urnam.*

Duorum Chirurgorum peritissimorum curæ, vulnere percussus sese committebat, qui vulnus acceptum sat citò, si non præmaturè, consolidabant. Nam paulò post, cùm omnia in tranquillo viderentur, procella quædam improvise exorta est, & abscessu in pectore rupto magnam puris copiam cum sanguine siriatham evomebat.

Post

Post septem septimanas à vulnere primùm inflicto equidem accersitus, illum lecto incarceratum deprehendi, quanquam pulsus fortis & regularis fuit, vox clara, & vultus instar sanorum conspiciebatur. Illicò quæsi, cur lecto interdium non exurgeret, qui neque febre, neque vulnere videbatur coactus in lecto procumbere? respondit, neque vires deesse, neque voluntatem ad surgendum, sed quotiescunque se erigeret in lecto, aut ad vestiendum, aut comedendum, paroxysmus tussendi pertinax ac diuturnus statim oriebatur, cujus violentiam & molestiam vix tolerare potuit; periculum tamen paroxysmi sese extemplò erigens, coràm me fecit, & gravissima deindè accessio tussendi contingebat, circiter horam quâque vice solita permanere. Durante tussis paroxysmo, integram pituitæ & purulentæ cujusdam libram paulatim exantlabat; idque, ut aiebat, toties quoties paroxysmum subiit. Porro striæ aliquot sanguinis exiguæ, à violentiâ tussis, inter excreationes pituitæ miscebantur; atque dolor in parte vulneratâ nonnunquam sentiebatur.

His visis, equidem arbitrabar, inferiorem Pulmonum lobum Diaphragmati adhæsisse, ex ichore aliquo vulneris residuo, aut sanguine incrassato, aut mucosâ pituitâ agglutinativâ vim acquirentibus, nimirum à præproprio aut immodico Narcoticorum & Astringentium usu. Quamdiu enim supinus decumbebat in lecto, à molestiis omnibus liber, & perturbationis expers permansit æger, nullo pondere premebantur

bantur pulmones, sed quamprimùm se erigeret in lecto, pulmo pristino motu libero privatus, & deorsum ductus, onere præternaturali opprimebatur. Hanc connectionem partium inusitatam, abscessus prædictus viscositate suâ posse gignere videbatur, & attenuantia medicamenta Narcoticis contraria indicare.

Et cum neque Balsamica, neque Pectoralia, neque etiam Spirituosa, quicquam conducere tollendæ causæ citò observarem, & cum tantam illuviem pituitæ viderem tussi exantlatam, Diætam Exiccantem hujusmodi præscripsi, cum Prognostico, siquid illi spei ex medicamentis quibuscunque affulgere possit, ex hoc potu, temporis progressu, indubitatè expectaret:

℞. Rasur. lign. Guaiac. ℥ss. sarsapar. incis. ℥iiij. Chin. nodos. incis. ℥ij. fantal. alb. citrin. ā. ℥ss. infund. in aq. font. ℔. xij. per xv. horas. Deindè coq. in vase dupl. lento igne, ad tertiæ partis consumptionem; addendo inter coquendum passul. major. incis. ℥iiij. & sub finem coctionis glycyrrh. ras. ℥ij. Coletur, & depuretur per subsidentiam. Bibat ℔ij, vel paulò amplius quotidie.

Eventus fuit, quòd paucos post dies lecto exurgere valeret, tussi immunis; & intrà duas septimanas, sanitati perfectè restitutus horto obambulare. Veruntamen persistebat paulisper, meo monitu, in usu potus Diætetici, nè recidivam aliquam pateretur.

Observatio

Observatio V.

De Lumbricis Variolas progignentibus.

Filius natu maximus Ornatissimæ Viduæ, undecim annos natus, in Junio, æstatis penultimæ, Variolis laborabat. Cùm primum illum inviserem, febris fuit peracuta, pulsus celer & vermiculans, ventriculus nausæ affectus, anhelitus Difficilis; de nullo tamen dolore rogatus querebatur, quoniam caput stupore ingenti fuit detentum, usque adeò ut pænè elinguis esset, & astantes nullos cognosceret. Pustulæ rubræ paucæ erumpere in facie incipiebant. Sed post operationem Emetici illius mitis, ac tutissimi, nempe radicis Epicacuarinæ, omnia in melius versa; proximo manè multum remittebat febris, anhelatio sublata, & gravibus omnibus symptomatis solutus est; adeò ut variolæ protinus mites, satisque distinctæ, sine discrimine procederent.

Die duodecimo à primo morbi insultu, febre secundariâ prorsus immunis fuit, & extra discrimen omnè videbatur constitui; adeò ut parentem admonerem, me ante dies alios quatuor elapsos non ampliùs rediturum, nisi inexpectatum aliquod symptoma ante tempus destinatum præsentiam meam requireret. Sepositis igitur,

aut

ut intermissis medicamentis, jussi, ut solummodò haustulum vini Canarini tepesacti bis quotidie fumeret. Die verò morbi decimo quinto, nuntius mihi properanter accessit, obnixè rogans, ut puerum hunc moribundum, nullà interposità morà, protinùs inviserem. Adventans eum reperii febre acutissimà correptum, pulsu undulante & formicante, anhelitu difficili, & torminibus ità exquisitis excruciatum, ut ingentes clamores continuò tolleret. Præterea duos Lumbricos rotundos vivos, vino illo perturbatos rejecerat, alterum vomitu, alterum verò fede. Quo indicio me commonefaciente, plures alios Lumbricos tam gravia symptomata posse comparare conjectans, statim præscripsi salis mirabilis, salis cathartici amari ʒ. ʒiij. in aq. font. tepesact. ʒvj. solvendas, & quamprimum exhibendas. Porro ol. nuc. mosch. per express. ʒj. instar Cataplasmati, umbilico adhibendam.

Insequenti manè rediens, procellam planè sedatam, & tranquillitatem novam stabilitam inveni. Quocircà febris omninò profligata est, tormina consopita, pulsus sanorum similis, & facilè respirabat. Denique à nutrice audiebam, infinitum, & pænè incredibilem filamentorum quorundam, aut vermium minimorum numerum per sedes, quas paulò antè copiosas habuit, fuisse expulsum.

Quamobrem nè novi tales tumultus in postèrum ab aliis Lumbricis contingerent, & quia

tempus purgandi commodum appropinquabat, præscripsi Bolum sequentem, vesp̄eri illo exhibendum, & manè proximo haustum catharticum, repetendos tertio quoque die, ad quintam usque vicem.

℞. Semin. hyperic. ʒj. sem fantonic. agaric. troch. ā. ʒss. syrup. de absyn. q.s. F. Bolus.

℞. Rhei el. Agaric. opt. ā. ʒij. folicul. fenn. mund. ʒj. semin hyperic. ʒss. fol. thym. satureiæ sic. ā. p. j. tartar. alb. crud. ʒij. Inf. & coq. in aq. font. q.s. colat. ʒiiij. dissol. mann. sal. mirabil. ā. ʒiiij. M. F. Potio.

Ex primâ catharfi duodecim Lumbricos mortuos dejecit; proximâ decem; tertiâ quindecim; quartâ undecim; & denique quintâ sex alios, omnes rotundos, albidos, mortuosque, ac plerosque circiter novem pollices longos, præter agmen quoddam, aut seminarium nascentium vermiculorum, vix formam perfectam adeptorum, cum primâ purgatione exclusorum.

Inter purgationes inducias hostibus dabam, & nulla anti-helminthica propinabam, sed solummodò statui, ut cochlearia iiij. vini prioris Canarini, ad vires refocillendas, & corpus ab ulteriori putredine conservandum, bis in die pergeret haurire. Tùm demùm consului, ut incolumis, ægritudinisque omnis expers, aere ruflicano se reficeret; utque post intervallum duarum septimanarum de Electuario sequenti lingeret

lingeret cum bacillo glycyrrhizæ, ad magnitudinem nucis juglandis, singulis matutinis, donec totum deglutiret.

R. Semin. fantonic. integr. ʒj. mell. commun. ℥ss. M.

Sic incorruptâ valetudine denuò fruebatur, & à Lumbricis securus in posterum degebat.

Cùm verò *Sal catharticum Amarum*, & *Sal Mirabile*, vires suas auxiliatrices in præsentî curati-
one præbuerint, atque in frequenti meritò jam
sint apud nos usu, nec non primum illorum
salium vulgò credatur esse verum ac genuinum
sal ex aquis mineralibus purgantibus extractum,
æquus & idoneus ejus usus nullo modo, ut opi-
nor, interpelletur, si demùm innotescat, *Sal*
illud Polychrestum esse sal Gemmæ, sive Fossile,
aut marinum, in magnâ copiâ aquarum minerali-
um catharticarum coctum, crystallizatum, aut
ad siccitatem evaporatum. Quanquam &
magna pars salis communis, sive marini dicti,
quo cibos condimus, est sal fossile in aquâ ma-
rinâ solutum, purificatum, & evaporatum. Aut
aliter fit sal illud catharticum ex sale fossili,
sive marino, similiter soluto, atque inter con-
crescendum instillando oleum aliquod Chymi-
cum, putà Absynthii, &c. Nam varii sunt
operandi modi, varii ejusdem ferè salis dicti
cathartici sapor, juxtâ opificum diversam
peritiam aut versutiam. Neque mihi quoquo-
modo persuadere unquam potui, à primo ejusdem
salis usu vulgari, aliud id esse posse, quàm sal

Muriaticum arte alteratum ; quandoquidem tam inexhausta salis copia , pro minerali aquarum catharticarum habita, vili pretio passim suppetat, & cum tam exigua illius quantitas ex aquarum destillatione reverà suppleatur.

Quinetiam tametsi Curiosi facilè conjiciant, neque omninò dubitent, nitrum, alumen, vitriolum, aliaque salium genera, ex analysi aquarum mineralium exquisitâ, quam destillatio illis supeditat, se invenire, ac detegere ; tamen rarissimè aliud illorum principium salinum, aut causam falsedinis generalem comprehendere fas est, quàm sal Fossile in penetralibus terræ conclusum, & cujus mineras subterraneas rivuli aquarum præterfluunt, antequam earum scaturigines in conspectum nostrum prodeant. Et certè aquæ Fontium Mineralium falsedine majori, aut muriaticâ imprimis donantur, cum sale præfato primùm saturentur, sed postea per colatorium terræ, quam præterlabuntur, paulatim expressæ, magis magisque dulcescunt : quemadmodum & aquæ ipsæ marinæ redduntur etiam dulces, per intima terræ, lege Naturæ Circulatoriâ, circumfluentes. Sic sal marinum in terrâ fit fossile, ut fossile in mari fit marinum.

Adhæc, aquas illas minerales catharticas, quæ minimum salis destillantibus præbent, & tamen purganti facultate eâdem pollent, quâ aliæ quæ plus ejus reddunt (quales sal perparcè suppeditantes sunt aquæ nostræ Epsomenses & Rich.

Richmondenses, in aere saluberrimo sitæ, sal
noxium aliquod, præ aliis continere posse ad
suspiciendum inducor.

Denique falsedinem Oceani immensi ex nullo
alio fonte deducere licet, nisi ex quamplurimis
mineris salis illius fossilis, per alveum maris
longè latèque distributis.

Observatio VI.

De Anginâ.

Conjux Excellentissima Præfulis amplissimi,
& Archiepiscopi Reverendissimi, pietate,
eruditione, & prudentiâ singulari maximè con-
spicui, Anginâ corripiebatur. Interiores laryn-
gis & faucium muscoli phlegmone tenebantur,
tumorque internus deglutitionem inhibebat.
Os pariter illuvie phlegmaticâ & spumosa
obruiebatur.

Manè accersitus phlebotomiam in brachio
instituebam, & paulò pòst enema emolliens
injiciendum; quo rejecto, Domina insignis
Linctus insequentis cochleare singulis horis
accipiebat. Notandum verò, si tumor ejusmodi
faucium, introrsum versus, omnem deglutiendi
facultatem auferat, Cucurbitula sicca una aut
altera colli spondylis affixa, ita musculos gulam,
sive œsophagum, & guttur comprimentes retrò
abducat,

abducet, ut opportuna potestas detur medicamenti hauriendis, aut alimentis absorbendis, durante scilicet Cucurbitularum applicatione.

℞. Ol. amygd. dulc. recent. flor sulph. ā
 ʒj. cryst. tartar. pulv. ʒij. syrup. de althæ. ʒiij.
 ol nuc. mosch. still. gtt. iij. sacch. cand. ʒij.
 M. F. Linctus.

Ex operatione medicamento tam vulgaris, quod primas vias, citrà reliqui corporis perturbationem ullam, commodissimè expurgat, & alvi fæces, durante phlegmone, satis validè detrahit, rediens proximo manè inclytam Dominam ab Anginâ perfectè liberatam inveni; ac deindè post duos dies haustum catharticum propinabat, neque aliis remediis illi opus fuit. Hoc verò morbo laborantes iterùm atque iterùm audiui constanter asseverantes, quòd ex singulis cochleariis ejusmodi Linctus delibatis intumescencia sensibiliter magis magisque decrescere solet.

Et profectò constat Sulphur tam vivum, quàm in flores sublimatum, in tumoribus illis faucium, hæmorrhoidalibus, aliisque pluribus præstantes, minimèque contemnendas continere vires. Annotandum solummodò universalia illius usui præcedere debere; & corpora fluida, ac constipationis immunia prius reddi oportere, quò curatio, ejus ope, sælicius ocyùsque succedat.

Observatio VII.

De Variolis Anomalis, five cum Morbilis consociatis.

Cùm in tractatulo priori noxam agrotantibus formidabilem, ex medicamentis impense calidis, Theriacâ putà Andromachi, Mithridatio, aliisque similibus, non modò in therapeiâ Infantum, verùm & Adultorum febricitantium adverterim, & crebris usurpârim sermonibus; Exemplum veritatis prædictorum maximè deplorandum, cum pace superiorum, hic enarrabo, quò meliùs Tanti Exempli auctoritas alios à consimili infortunio, si Deo placet, deterreat. Cùm primùm Serenissima Regina nupera nostra, immortalis Coronâ jam fulgens in Cælis, mihi statum salutis Serenissimi Regis, exindè etiam Beati, exponere dignaretur, quo tempore honos immeritus tanto Regi serviendi mihi concessus est; Regina inquam, inter optimas, prudentissimas, dulcissimas, & maximè pias (omnium quæ hætenùs ab exortu mundi, aut ubicunque vixerunt; & à cujus præsentia nemo sine gaudio & alacritate unquam discessit) meritò annumeranda, de seipsâ narrare dignabatur: quotiescunque se admodum malè valere, aut febricitare persentisceret, sibi morem invaluisse, ex consilio Clarissimi Loweri, tùm defuncti, ut Theriacam Andromachi, ad sudores acciendos, sub ingressum lecti, haud parcè sumeret. Cui ego

tum temporis, duobus circiter annis priusquam Variolis illis perniciosus corripereetur, ex quibus vitam mortalem cum immortali commutaret: *etsi veneratione non levi Doctissimum Lowerum semper prosequor, tamen mihi videtur Majestatem Vestram ex illo medicamento tam impensè calido extremum vitæ periculum subituram esse, quandocunque Vos detinebit Febris permanens & Continua.* Nunquam enim vidisse contigit Febres magis exitiales, & Phrenesi furibundâ citiùs conjunctas, quàm in illis ægrotis qui Theriacam Andromachi, Mithridatium, & similia calidissima Alexipharmaca, ineunte primùm Febre, inauspicatò sumpserunt. Idque nocuenti eò magis evenire solet, quò Febricitantes fuerint temperamenti calidioris & sanguinei, & quo temperamento omnium optimo nemo Vestrum excellit. Porro Galenus, inquam, qui in laudes Theriacæ multiplices librum consultò scripsit, nuspiam ejus usum ad Febres Ardentes, sed ad Chronicos solummodo affectus, ac venenatos, laudibus suis celebravit. Attamen his omnibus, aliisque ejusmodi oblivioni dein traditis, & consilio celeberrimi Loweri memoriâ firmâ etiâmnùm inscripto, Reginæ summè admirandæ, sub primum Variolarum insultum, vespërâ primâ Theriacam Andromachi sumere placuit, atque sudoribus nullis juxtâ consuetudinem emanantibus placuit manè insequenti ejusdem duplicem quantitatem iterare, ad sudores frustra eliciendos, priusquam Medicorum consilium exploraret. Sic visum est rerum omnium Sapientissimo Gubernatori Reginarum optimam à populo indigno in Cælos derepentè transferre.

Nunquam

Nunquam tot lacrymis, tam veris fletibus, tam universis luctibus quisquam mortalium, nè parens quidem dilectissimus à filio charissimo, ante illam plangebatur. Neque enim tam Reginae unius jactura deplorata, quàm Regni totius clades & ruina tum temporis videbatur contingere. Veruntamen dolorem acerbissimum quem tantæ calamitatis memoria semper refricat, multum mihi minuit, quòd scopulos illos, in quos naufragium fuit factum, ego indigitarem, & periculi futuri præmonerem.

Et quia nonnullæ doctorum procul distorum, & maximè transmarinorum criminationes super hoc funestissimo casu fuerint in vulgus iniquè disseminatæ, tam quoad Medicos quàm quoad morbum; ad veritatem rei certiùs cognoscendam pauca quædam scitu non indigna, permissu Superiorum exorato, adjicere non gravabor.

Variolæ, ex quibus pretiosissima illa vita tam subitò abrepta est, fuerunt omnium deterrimæ, ac summè perniciosæ; nimirum cum Morbillis consociatæ, quasque Erysipelas in facie, Petechiæ, & Hæmoptysis usitatò concomitantur. Et medicos id temporis advertebam insigniores, cum alii Variolas comparere, alii Morbillos contenderent, conjunctas fuisse morborum amborum vires, & quorum vim simul unitam me plus semel observasse, affirmabam. Quod quia nunquam à quopiam autore, quod scio, literis consignatum, nequè à Medico forsan alio priùs observatum, digressio hæc veniam faciliùs obtinebit.

De historiâ Variolarum illarum, ac naturâ
pænè Pestilentiali (quæ quantum ab errore
istò Theriacali pendeat, facile est judicare)
potui multa conscribere, sed ea breviter tan-
tummodò perstringam. Die tertio morbi ex-
anthemata in conspectum primum prodibant,
cum tussi admodum malestâ; atqui eâ facie
erumpebant, ut medicis planè dubium esset,
an Variolæ certò forent, an Morbilli. Die
quarto Variolæ in facie, ac reliquo corpore,
sub propriâ & distinctâ formâ se ostendebant.
Die sexto manè pustulæ Variolosæ per totum
pectus in Morbillorum maculas rubras majus-
culas sunt conversæ. Atque Erysipelas, *Rosa*
dicta, totam faciem intumescentiâ replebat,
pustulis prioribus locum cedentibus. Illâ ves-
perâ, Petechiæ plurimæ latiores, & rotundæ, in
fronte suprâ supercilia, & in temporibus aspicie-
bantur. Cùm verò maculas illas non fuisse
Petechiales, (quas mox venturas ego manè
prædixeram) verùm Splacelatas ob nigri-
cantem earum colorem, quidam Medicus Peri-
tissimus asseveraret, proximo manè diei putâ
septimi, aliquot Macularum illarum phleboto-
mo Chirurgi celeberrimi, durante Consultatione
pungebantur, & sanguis ex illis effluens veras
Petechias fuisse demonstrabat. Post mediam
noctem diei sexto succedentem, & quâ nocte
ipse pervigilabam, magna anhelitûs difficultas
oborta est, & paulò post sanguinis sputum copi-
osum. Die septimo mictus sanguinis sputo ejus
suceffit. Die octavo latæ Morbillorum ma-
culæ in pectore permanebant, sed in artubus
infe-

inferioribus, ubicunq; fuerant pustulæ variolosæ, omnis illarum intumescencia prorsus evanuit, eæque in Maculas rotundas, pustularum magnitudinis æmulas, intensè rubras, & summè coccineas versæ, superficie earum lævi, & nequaquam eminenti, instar stigmatum Pestilentialium. Porro pustula una magna pure repleta, lato circulo coccineo Pustulam ambiente, instar cujusdam Anthracis, suprâ Cordis regionem à me tunc annotata est; & sub quâ pustulâ plurimum sanguinis extravasati, aperto postea corpore, est repertum. Denique circiter mediam noctem animam sanctissimam, proh dolor! efflavit.

Observatio VIII.

De Affectione Hysterica.

AN affectiones muliebres Hystericæ dictæ, ab utero potissimum, an à ventriculo depravato, an ab aliis corporis partibus originem traducant; an illæ aut ab utero, aut à Liene, aut à pulmonibus, primariò vel secundariò pendeant, ego haudquaquam disceptabo. Controversias sanè Medicas levioribus ingeniis, aut quibus aliis per otium licet, facile est suscitare; lites dirimere, prudenterque judicare, res est gravissima ac laboriosa, doctorumque Professorum subtili acumine perquam digna; sed morbum propulsare salutaribus remediis, est omnium utilissima, & summoperè laudanda.

Mer.

Mercatoris opulentissimi, qui paulò antè Munimentorum omnium Societatis *Africanae* fuerat Praefectus, uxor eximia, annorum circiter triginta quinque, valetudine adversâ diu laborabat. Sed inter plures muliebres querimonias res praecipuae notae fuit, quòd ab horâ decimâ vespertinâ, quâ ibat cubitum, usque ad secundam matutinam, erecta in lecto assidere pallio suo cooperta cogeretur, neque interim caput pulvinari incumbere possit, metu strangulationis deterrita, à flatibus sursum elevatis. Cum Narcotica somnum nequaquam inducerent, quin eum potius arcerent, & perturbarent; cumque Chalybeata, aliaque varia à Medicis præclaris antea præscripta, constitutioni tenerrimæ plurimum obesse putarentur, equidem consului ut Bolum fumeret cubitum itura, superbibendo cochlearia quatuor hujusmodi Julapii.

℞. Conser. flor. borrag. ℥ij. castor. opt.
℞. syrup. caryoph. q. s. F. Bolus.

℞. Aq. lact. alexit. ℥iiij. puleg. rutæ ā ℥ij.
bryon. comp. pæon. comp. ā ℥j. syrup. de
artemis. ℥jss. M. F. Julap.

Ex his tantum levamen protinùs sensit, tantam spiritibus pacem & requiem, ut in lecto decumbere non amplius dubitaret; & quam somno non ita repentè se componeret, tamen noctem facilem, flatibusque immunem, neque somno mediocri destitutam, in posterum traducebat.

Sed

Sed quia Pilulæ illi magis gratæ fuerunt, huiusmodi præscripsi, quarum unam aut alteram, quâdocunque se malè haberet, si horâ decubitus fumeret, nunquam placidâ & tranquillâ nocte Domina hæc postea carebat; neque à plus decem annis has pilulas in promptu semper habenti, necessarium fuit amplius confugere ad meum, aut cuiusquam alterius Medici auxilium.

℞. Castor. opt. sub. pulv. ʒj. myrrh. el. galban. puriss. ā ʒss. croc. opt. ʒj extract. gentian. in tantillo aq. gentian. comp. dilut. q. s. F. pilul. mediocres.

Non hîc silentio præterire possum, Narcotica sæminis Hystericis, ad soporem inducendum, non sine noxâ & incommodo sæpè exhiberi. Siquidem Hysterica propriè dicta, ut castoreum, myrrha, galbanum, assa fætida, & crocus, quamplurimis mulieribus somnum tutò & efficaciter conciliant; quando Opiata aut Narcotica, quantumlibet nocturnæ requiei capeffendæ sint dicata, præter alia mala & incommoda, eas mulieres insomnes agere noctes sæpenumerò cogant. Inter omnia verò tempora, quibus Narcotica tenero sexui inauspiciatissimè solent exhiberi, nullum mihi videtur magis infælix & infaustum, quàm illud *Puerperii* tempus. Et quanquam neque Obstetrices vulgares, neque Medici ipsi, in torminibus & vigiliis Puerperarum, Narcoticis audacter uti sæpè minimè erubescant, tamen persuasissimus sum,

sum, sanam priùs & firmam fæminarum multarum valetudinem, Narcoticis tunc temporis usurpatis præter modum sæpissime lædi, depravari, & præ aliis omnibus causis propterea in morbidum ac valetudinarium statum perverti. Hinc igitur illis obstructions pertinaces, mensium suppressio, decolores & pallidissimi vultus, inappetentia, tormina ventris diuturna, melancholiæ, & nonnunquam mania superveniunt. Hinc deinceps labes morbida temperamento adeò clavo trabali infigitur, ut neque Chalybeatis, neque aliis quibuscumque possit in solidum tolli, ante proximum parturiendi tempus, quo sanè vera, & maximè opportuna crisis easdem sanitati pristinae restituendi rursùm redit, & occasio idonea errores priores corrigendi, siqua unquam, ministratur.

Observatio XI.

De Ventriculi dolore summo, cum Vomitu periodico conjuncto. Item de dolore Colico; ejusque tam Præcautione, quàm Curatione.

Illustris Domina ventriculi dolore gravissimo, & Vomitione importunâ, alternis ferè septimanis, redeunte, per plures annos laborabat. Medicos nostros celeberrimos diu, frustra que consuluerat, qui venæsectione, emeticis, narcoticis, chalybeatis, aliisque minimè contemnendis remediis ventriculo affecto subvenire nitentur. Post multam operam, ut accidit, inutiliter locatam, ego Vinum sequens Medicatum præscripsi, quo primùm sæpius, postea rarius, iterato, ab omnibus symptomatis ventriculus ejus tandem liberatus est, & absque aliis medicamentis Domina præfata convalescebat.

℞. Summitat. absyn. Rom. centaur. min.
 ā. M. β. flor. chamæm. p. ij. rad. gentian.
 incis. 3ij. Infund. frigidè per xij. horas in vin. alb.
 ℥iij. colatur. rursùm infund. frigidè rhei el.
 incis. 3x. rad. calam. aromat. pæon. mar. succ.
 ā. 3iij. enul. campan. 3jβ. femin. coriand. 3j. M.
 Coletur tantummodò inter utendum.

Præclarissimus Bateus noster in adversariis
 suis privatis (quorum syllogen magnam mihi
 contigit

contigit comparare, nempe de singulis corporis morbis, à capite ad calcem, observationes omnes complectentem tam suas, quam alienas quas in communi hominum consortio annotare solebat, præscriptum tradit, quod in Pharmacopœiâ Bateanâ, à Shiptono, pharmacopolâ non ita pridem peritissimo, typis mandatâ, describitur sub titulo Tincturæ Rhabarbari; & cujus notitiam Baro illustrissimus G. ventriculi dolore, & viscerum torsionibus, ante ejus usum, diu excruciat, à pharmacopolâ suo, quadragintâ librarum monetæ Anglicæ pretio acquirebat, cum nullo ære à Medico suo ordinario id impetrare possit. Nempè ejusdem usu Baro ille nobilissimus citò convalescebat, cui irrita prius fuerant alia omnia medicamenta. Hæc verò fuit formula :

℞. Rhabarb. el. incis. ℥ij. uvar. passar. enucleat. N. 60. glycyrrh. ras. ℥ij. sacch. cand. ℔ss. aq. vitæ vel anis. ℔ij. Macerentur &c. F. Colat. Da cochlear. ij. vel iij. matutino tempore, quoties fuerit necessarium.

Colicus dolor sic falsò nuncupatur, cum paroxysmus quilibet gravior sit semper Ventriculi affectus, non Coli intestini. Magnitudo Coli ampla fæcibus accumulandis est maximè idonea, ejusque plicæ ingentes eisdem retinendis sunt accommodæ. Sed substantia coli crassa & obtusa, quanquam flatus ex eo sursùm lati caput, ventriculum, aliasque principes corporis artes nonnunquam laceffant, in alvo putà
con-

constipatâ, tamen tantis cruciatibus, spasmissque progignendis, quanti Colicâ laborantes sæpissimè torquent, non videtur esse posse causa effectrix aut adæquata. Cæterùm Ventriculo cruditatibus depravato, ac læsis ejus functionibus (cùm Culina sit totius corporis, in quâ scilicet cibi omnes coquuntur, comminuuntur, & in cremorem quendam, aut Chylum, conficiuntur, ad futuram alimenti distributionem, corporisque nutritionem) morbi ferè omnes, & maximè colicus dolor, juxtâ discrepantiam temperamentorum, & partium peculiarium imbecillitatem, sive nativam, sive adventitiam, diversimodè contingunt. Os, sive introitus ventriculi, insigni nervorum plexu cingitur ac munitur, spiritibus plurimis eò excubias primas facientibus, nè res noxiæ aut hostiles, pro amicis atque alimentosis, sine sensatione aliquâ, perturbatione, dolore, aut singultu ingruente, tanquam classico quodam, in castra ventriculi ampla admittantur. Tunica etiam ventriculi interior tota est nervea, ac sensationi inserviens, adeò ut, cùm sæva aliqua tempestas in ventriculo oriatur, flatibus furibundis procellam suscitantibus, illicò fremant propinqui spiritus, facile in spasmos ruant, & tensiones, inflationes, intumescenciasque maximè dolorificas ciant. Proindè ventriculus tùm ex fabricâ suâ, tùm usu, sedes propria, ac primaria, torsionum illarum molestissimarum, & sæpè perniciosarum, quæ in Colicâ excruciant, videtur stabiliendus. Certè Galenus, veteresque medici sapientiores, ventriculum tanquam basin

ac fulcimen pænè omnis sanitatis considerabant, cum Absynthiata in aquâ, siquando conjungeretur febricula, in vino si febris abesset, toties propinarent, ac si sola, instar omnium, salutem corpori imbecillo restituere ferè valerent.

Obiter Julapia hodierna, destillatione exorta, veteribus medicis planè incognita fuerunt. *Aqua, Vinum; Ptisana*, sive hordei mundati decoctum; *Melicrator*, sive hydromel extemporaneum; οἶνον μέλι, sive vinum mulsam, aut melitum; *Passum*, sive vinum passulatum, ex uvis ficcis expressum; *Sapa*, sive vinum coctum; *Posca, Oxycratum*, sive acetum aquâ mistum, fuerunt omnia ferè Julapia, quibus majores nostri utebantur, in medicinâ administrandâ. An verò Julapia illa veterum, propter simplicitatem, sumptûs parcimoniam, atque εὐπορίαν, an ea hodierno in usu, eò quòd magis gratificentur & gustui delicatulorum, & locupletum voluntati, præponi mereantur, sagaces, periti, probique medici litem dirimant.

Quòd verò ad præcavendam Colicam attinet, masticatio frequens Rhabarbari ventriculum sic affectum præ aliis corroborat, cruditatibus onustum sublevat, flatusque illius discutit, antequam in procellam sæviorem denuò exuscitentur. Dioscorides consulit, ut Στοιμαχὸς ὡς ὅτι διαμασώμενον καὶ καταπνόμενον, unde ὁ ὕψις ἐπιρροεμένη, ut ventriculo affectis rhabarbarum ita ut est, in substantiâ scilicet, mastiçetur, ac citrà sorbitionem ejus liquidis

Liquidis immisti lentè deglatietur. Expertusq; ipse eloquor, qui diros paroxysmos Colicos, saltem unum & alterum, Iliacæ passionis ferè æmulos, quondam sustinui, eaque masticatione diu liber à levissimis protinùs evasi.

Paroxysmis gravioribus subito occurrendum est, neque segniùs agendum, nè enormes vomitiones motum fibrarum intestinalium peristalticum tandem pervertant, Iliacamque illam miserandam passionem inopinanter accersant. Sanè chronicis, levioribusque ventriculi inflationibus sæpè recidivis sedandis Tincturæ illæ suprascriptæ Rhabarbarinæ, aut rheum manducatum, Elixir Salutis dictum, ut & Mithridatium, Theriaca Andromachi, plurimæque ejusmodi alia, sæpissimè sufficiunt. Quòd si Colicus dolor vehementiùs excruciet, immanesque oboriantur vomitiones, facibus obduratis, viæque defectionum prorsus oclusa; post venæsectionem, enemaque valdè salinum, ubi indicantur, carthartica laudano conjuncta paroxysmum tollere plerumque solent. Neque etiam exigui usûs nonnunquam sunt, cùm sal mirabile, tum catharticum amarum, in aquis mineralibus soluta, atque iterata quousque vias inferiores aperire possint. Tutissima enim sunt hæc blanda cathartica, cùm fortiora illa magis invalentia, bili ferocienti stimulos addentia, vires ægrotantium, & maxime Melancholicorum nimis labefactent, Icterusque post se crebrò relinquant. Item, post universalia, corticis Peruviani pulverati minuta quædam quantitas cum

laudano liquido exhibita, & in intervallis vomitionum toties quoties iterata, si à medico præsente prudenter imperetur, curationem paroxysmi atrocis brevissimam quandoque complet.

Observatio X.

De Hæmorrhoidum fluxu immodico.

EXimia Domina, ac vidua, gracilis, & biliosi temperamenti, Episcopo admodum Reverendo mihi vicino convivens, nocturno tempore tantam sanguinis jacturam per Hæmorrhoides derepentè fecit, ut plusquam quatuor ejus libras astantes æstimarent, ante meum adventum post mediam noctem, paucis horis deperditas. Et credibile quidem fuit permagnam vim sanguinis per sedem, nimirum absque torminibus, tunc effluxisse, quoniam Domina præfata id temporis mihi narraret, sectâ tantummodò in brachio olim venâ, tantum furorem atque impetum sanguinem suum tunc exagitasse, ut in maximum vitæ discrimen conjiceretur, animamque panè afflaret, priusquam sanguis rapidè erumpens medicamentis variis sisti possit. Et si vena in brachio, loco patulo & medicamentis topicis exposito, illam in extremum vitæ discrimen ita inducere valuisset, quantò majus periculum in hoc casu immineret ex venâ ruptâ aut exesâ, in loco quo vas ipsum prorsus

prorsus lateret, & quo nulla topica medicamenta partem internam affectam pertingere possint! Postquam verò Domina languescens Sacrosanctum ac postremum Viaticum ab Episcopo illo Reverendissimo sumserat, tanquam rebus terrestribus quamprimùm valedictura, & in cælestes regiones illicò migratura, (interim comparatis quæ in usum præsentem mihi videbantur comparanda) jussi ut portionem spiritus vini rectificati in vase idoneo calefacerent famuli, utque pannos laneos, unum post alterum, spiritu illo probè calefacto imbutos, ano ægrotantis submoverent. Quo fotu paulisper usurpato, sanguis ita vehementer profluens penitus sistebatur, sine quocunque alio remediorum apparatu, atque extrà omnem metum ægra protinùs constituta est. Spiritum verò rectificatum, tametsi summè penetrabilem, idcirco calefaciebam, ut fumus exurgens in venas internas ad supprimendum fluorem vi suâ sanativâ & corroborante ocyùs introiret. An verò spiritus Terebinthinæ in consimili casu pares vires cum vinoso habeat, de quo tanta meritò celebrat insignissimus & peritissimus Chirurgus nostras Dominus *Young*, in Devoniâ artem Chirurgicam summâ cum laude, & cum multorum commodo exercens, neque disceptabo, neque si experientiæ sit consentaneum, quicquam repugnabo. Fotui ex aceto in Hæmorrhagiis externis multum tribuitur, pariter ac Oxýcrato, veterum *Poscæ*, sive aceto aquæ immisto & introsumpto. Eadem Domina ex tanto ac tam subitaneo sanguinis profluvio, Fe-

bre intermittenti Tertianâ deinceps correpta est, quæ cortici Peruviano facillimè celsit.

Porro autem observavi, fotum eundem ex spiritu vini rectificato, nonnunquam iteratum, pariter atque fotum ex aceto vinario, fluxum mensium pertinacem sistere posse, cum nulla medicamenta interna scopum destinatum attigerint, & cum astringentia ac narcotica non ita tutò fuerint adhibenda.

Antequam hanc decadem Consiliorum dimitto, æquum videtur admonere, quòd Præscriptorum in eis unum & alterum, quoad minuta quædam minoris momenti, fortè non fuerint ad amissim eadem cum illis quæ multò priùs præscripsissem; ideòque memoriâ, quantum penes eam fuit, in minusculis quibusdam suppleri. Sed summa rerum præscriptarum, undè Curationes recensitæ potissimùm pendebant, ubique, & omni ex parte, fideliter tradita est.

D E

Lue Venerea.

HIC morbus tam gravis & acerbus est; tam latè serpit, & perniciem suam undique spargit; tantis cruciatibus miseros plerumque opprimit; & pristina fanitas tam difficulter restituitur, ut ab annectendo quædam eò spectantia non potuerim prorsus abstinere. Primordia hujus mali quæ pudendis solis labem inurunt, contemptui & ludicro habeant, si ita placet, ganeones & Belli nostri, & petulanribus facetiis, tanquam nugas & crepundia, ea excipiant; sed quodocunque aut prima illa inquinamenta aut succedentia, in sanguinem denuò transferentur, atque per totum corpus virus distribuetur, pænas insipientiæ debitas illi abundè persolvent.

De Origine hujus morbi ambigitur, an ab omni ævo, post homines natos, extiterit; an superiori ferè sæculo in *Europam* ex *Indiâ* Occidentali fuerit advecta. Multa sunt testimonia, aut saltem suspiciones non contemnendæ, de

antiquitate hujus Luis, quanquam tot ferè Regna non ità pridem contrà ejus Natales probrosos decertârunt, alterum in alterum illud opprobrium rejiciens, quot urbes olim *Homerum* sibi gloriôsè vendicârunt. Certè nomen ejus legitimum usque ad nostra hæc sæcula in tenebris latuit. Nec forma & figura hujus Monstri à prioribus Medicis satis clarè & distinctè sunt descripta, neque ante novam suam denominationem nisi confusè admodùm cognita. Hoc autem proculdubiò scimus, plurima olim apud nos Nosocomia Leprosis recipiendis fuisse extracta; & multum fallor, si unica & singularis domus apud nos etiamnum maneat, Leprosis vulgò recipiendis peculiariter dicata. Porro Venerei contagii eadem semper causâ tyrannidem exercuit, nempe vaga & promiscua scortatio; nullisque sæculis defuerunt meretrices infames, quæ corpore prostituto vilem quæstum facerent: *positâ* verò *causâ ponitur* etiam *effectus*, quemadmodùm & *sublatâ* semper *tollitur*. Quibuscunque enim in regionibus, quibuscunque demùm locis, prostibulæ istæ, ac corruptelæ juventutis vulgares prorsus exulant, legumque asperitas scortationem omnem coercet, deest etiam unâ cum impuris scortis Lues hæc Venerea. Ubique verò lupanaria palam permittuntur, remisso magistratu aut dissimulante; vel ubicunque meretriculæ latebras aliquas fædas securè nanciscuntur; eadem Lues cum horridâ malorum turbâ, cumque omni suo miseriarum famulitio, longè latèque dominatur. Atque, ut mihi quidem videtur, in utero impuro meretricum

cum vulgarium, quæ plurimis viris, quantumlibet sanis, sese prostant & commiscant, certò & naturaliter progignitur Lues, perindè atque in nido ex ovis nascuntur volucres. Et quoniam *corruptio optimi* est *omnium* semper pessima, cur non ex feminis prolifici, & in tantos naturæ usus destinati, corruptione pravâ & incongruâ venenata illa Lues possit *quasi* propagari? Et nullus dubito, paucissimos uspiam esse scortatores, qui, quantumvis pœnas meritas aliquamdiu effugerint, non seriùs aut citiùs in laqueos illos inciderint, qui non turpi & funesto illo veneno fuerint tandem aliquando contaminati.

Sanè Lues hæc perniciofa est Supremi Judicis tremendum quoddam flagellum, instar ensis illius stricti capiti Damoclis inter epulandum impendentis, omnibus scortatoribus semper interminans, quod sapientes ab impuris amplexibus facile deterrebit, quodque insipientes severissimis flagris aliquando cædet. Quis enim mulierosus certus esse potest, meretriculam qualemcunque sibi uni, ut videtur, stipendia facientem, non aliis pluribus fuisse priùs aut denuò fore pervulgatam, atque ideò obnoxiam venereo inquinamento, utcunque ista mendaciis suis, perjuriisque usitatis, pudorem aliquem comminiscatur?

Neapolitanus hic morbus vulgò nuncupatus est, & ab obsidione *Neapolitanâ* primum ejus contagium originem traduxisse ut plurimum creditur, anno scilicet post *Christum* millesimo, quadringentesimo, nonagesimo tertio; cùm *Neapolim*

polim castris suis circumdaret *Carolus* octavus, Gallorum Rex. Sed cum rumorum popularium tanta sit incertitudo, ut sapientes vix quicquam pro certo pronuncient, quod non manifestis & sibi notis testimoniis confirmatur; cum aliorum morborum primus exortus in tenebris æquè permaneat; cum ita constitutum sit rebus humanis, ut in singulis sæculis quædam continuo pereant, oblivionique tradantur, & alia quædam rursùm emergant & suscitentur; cum virus Venereum in omnes ferè regiones totius orbis, quantum nobis innotescit, ab oriente ad occidentem, à septentrione ad meridiem, jamdiuspargatur, & usquequaque diffundatur; cum denique Medici aliquot gravissimi Luem istam infamem ante obsidionem illam Neapolitanam contagio suo virulento *Europam* jamdudùm invasisse constanter affirmant, sanè difficile est aliquid certi & indubitati in re ita obscurâ stabilire & decernere; quanquam antiquam Luis profapiam admodùm apertè indicare videatur antiqua, ac permanens causæ existentia, nempe scortatio illicita, vaga, & promiscua, primordiis fortè rerum humanarum, aut saltem effræni hominùm libidini, ac corruptelæ meretriciæ coæva.

Sed ut hanc rem paulò altius perscrutemur, *Hippocrates*, cujus autoritas aq̃d omnes doctos plurimùm valet, libro tertio de Morbis Epidemicis plurima horrenda symptomata enumerat, quæ ad formam Venereorum quam proximè accedunt: ut, *pustulas magnas*, & *pustulas cor-*
pore

pore universo erumpentes, maximèque caput impetentes, ulcera fœdissima circa pubem & pudenda, inflammationes Erysipelatodes malignas & depascentes, diarrhœas & cibi fastidia, tabes multas, aut atrophias, nunc sine febre nunc cum febre contingentes; carnum, nervorum, & ossium mutilationes ex decidentia magnas, à carie præcedente, prolapsus partium abscessibus corruptarum, & denudationes femoris integri, tibiæ, aut pedis totius, prolapsus brachii, aut cubiti totius, & omnium miserrimas carnum jacturas, cum pubem pudendaque malum affecerit; ichores ulcerum & abscessuum puri absimiles, & pure omni deteriores, capillorum defluvia fluxiones ad pudenda multas, dolores gravissimos cum vigiliis, ulcera oris serpentia, & tubercula tam interna quàm externa circa inguina, aut bubones, tubercula faucium, ulcerationes pudendorum, & similia, quæ quidem breviter tradit, & more suo conciso. An verò hæc omnia à Peste verâ, an à Pestiferâ hâc Lue oriantur, in utramque partem ut differant par est doctis liberum relinquere.

Quicquid verò de turpibus Luis natalibus sit statuendum, certè dolendum est maximè, Curationem tantæ Aegritudinis, omnes corporis partes, tam internas quàm externas, à capite ad calcem, polluentis, è manibus Medicorum doctorum & peritorum ita profugisse, atque Chirurgis, necnon tonsoribus imperitis, ignarisque quibuscumque vulgò concedi. Quis enim tam fatuus & insulsus, quis tam illiteratus ardelio, qui non Medicaſter in hoc mor-

bo circumforaneus facile evadat, sine instituto, sine sumptu, & sine arte; qui non curationem Luis, aut saltem Gonorrhææ Infallibilem perfrictâ fronte polliceatur? Quales autem hi sunt Medici? Sartores ut plurimum & fabri, similesque artifices, popinatores inertes & decoctores, qui in officinis suis fidem prius labefactaverant. Quàm infælix igitur & misera est Infectorum conditio, qui duplices sustinent pœnas, damnanturque tum atrocissimi morbi cruciatibus, tum rudis agyrtæ ignorantix periculosa! Quasi levissimi quilibet affectus peritiam Medicam jure efflagitarent, morbus verò maximè anceps, medullisque penitus infixus, cuius illiterato possit tutò demandari!

Ut autem summum discrimen Lue Infectorum manifestius appareat, considerandum est, hunc morbum frequenter esse Protei-formem, & post primam ejus subjugationem, sæpè novas postea induere facies. Illud equidem facile adducor ut credam, propterea quòd tot tabidos, & atrophîa confectos, pulmonibus ferè intactis, nec nisi secundariò læsis, viderim perire. Et nisi ex acuto aliquo morbo illos contigerit extinguì, marcore & atrophîa vix intellectâ tandem contabescere semper observavi. His lac Asininum, pectoralia, narcotica, & similia, primam venenatam causam nihil respicientia, ad supremum usque diem frustra exhibentur. Chirurgi salivatione absolutâ, & mercede laborum acceptâ, integram sanitatem audacter promittebant; atque denuò ægrotantes, longè di-

versis

versis symptomatis quàm priùs affecti, neuti-
quam somniant de reliquiis fomitis venenati,
aliquamdiu consopiti, & intùs delitescantis, sed
sub novâ formâ revirescentis. Interim Medi-
cus quantumlibet peritus, nihil causæ Venereæ
facile suspicabitur, atque ægrotus partim ex vere-
cundiâ, partim præteritæ curationis securus, de
pristinis rebus oblivioni jam traditis nullam
mentionem facit. Heu quanto igitur discrimine
versantur hujusmodi ægrotantes, cùm nec ipsi
de causâ ægritudinis primariâ nè verbum mus-
sitent, cùmque Medici contrâ morbum incogni-
tum, Andabatarum more, cœcutientes militent!
Certè Autores nonnulli, magis emunctæ naris,
veritatem horum suboluerunt, cùm ita pruden-
ter illi consulerent, quoties aut dolor Ischiadi-
cus, aut Rheumaticus, aut alius valdè pertinax,
remediis propriis & usitatis nequaquam cederet,
ut ad Diætam sudorificam, è Ligno sancto, Sar-
saparillâ, & consimilibus, tanquam ad sacram An-
choram confugeremus.

Ex his Lûis reliquiis spretis, & aliquamdiu
abditis, non solummodò pendet valetudinaria,
& misella parentum, æquè ac aliorum scortato-
rum conditio; sed & hinc morbi aliquot pue-
rorum tralatitii, & fermè immedicabiles, &
quos nominare minimè convenit, nè nati inson-
tes, viri tandem facti, contumeliam, mæstitiam,
atque animi perturbationem aliquam exindè
immeritò patiantur. Quamlibet enim majus
est reverà dedecus à vitiorum suorum, quàm na-
taliū, turpitudine & infamiâ, tamen novi viros
exi-

mios & fortes, clarâ & illustri stirpe, sed illegitimè prognatos, qui præter modum dolore opprimebantur, quoties de natalibus suis spuriiis mentionem aliquam factam ex susurris clanculariis in communi hominum consortio illi suspicarentur. Atque in eâ re major est Turcarum justitia & sapientia, apud quos nemo parentum culpam in filios iniquè transfert, & nulla est ignominia natis ex partu illegitimo prodiisse.

Porro statuendum est Luem Veneream esse morbum venenatum, & maximè deleterium. Et quanquam non ità repente interficiat, ut ictus & morsus animalium venenatorum, tamen temporis aliquo spatio, modò longiore, modò breviorè, vitam infectis certissime adimit, nisi remediis propriis & salutaribus sanitati pristinae tempestive restituantur. Paucis igitur agamus de veneni hujus, cæterorumque naturâ, & breviusculâ comparatione. Inter alias notas sunt signa venenorum, insignis faciei totiusque corporis pallor, & extremorum perfrigeratio, quæ in Venereis sunt maximè conspicua. In venenis assumptis, natura materiam venenatam omni vi expellere nititur in superficiem corporis & partes externas, undè maculæ variæ, papulæ, & exanthemata oriuntur: Similiter in Lue Venereâ prodeunt maculæ, interdum parvæ, lentiginum instar, interdum latiores; eæque modò rubræ, modò flavescentes; & primum circa frontem ac tempora, deinde caput reliquum, tandemque per totum corpus diffusæ; nec solummodò maculæ, sed & pustulæ

pastulæ & tubercula in cute erumpunt. Venenis per os assumptis, calidis dico & erodentibus, magnum exoritur incendium in faucibus, & ventriculo, atque intestina doloribus aut torminibus exquisitis cruciantur: Lue infecti faucium inflammatione, & paulatim exulceratione, semper corripuntur; ventriculus illorum sensim prosternitur; & quanquam artus dolorum sævitiam & atrocitatem ut plurimum ferunt, tamen plus semel novi, aut intestina, aut hypochondria eisdem diris cruciatibus affecta, iisque tempore vespertino recrudescuntibus, quos artus ut plurimum & magis regulariter sustinent. Denique Venena propria sua & peculiaria medicamenta, sive Antidota, ut ritè expellantur, requirunt: Lues, nisi propriis & quasi specificis Antidotis, pernicies ejus virulenta depellatur, vulgaria omnia pharmaca, & methodos omnes quantumlibet doctas, solet aspernari.

Sed natura hujus Veneni est alia atque alia, tum secundum regiones magis ad Septentrionem aut Meridiem positas, tum secundum Temperamentorum varietates. Etenim in Hispaniâ & Lusitaniâ, de hoc morbo (sæpe tam mitis iste est illic) vulgò colloquuntur, quemadmodum nostri solent de Liene & Scorbuto. Siquidem illorum Medici ad febricitantes matronas nobilissimas ac virtute præditas accersiti, solenniter quærunt, an Lue Venereâ laborent, sicut nostri de Catameniis, quanquam & verecundè interrogant. Et in illis regionibus, ubi Veneni aliqua portio indefinenter perspirat, Infecti multi

multi sese totam vitam hoc morbo comite satis placidè traducere nonnunquam posse, sæpè confitentur. Apud nos verò longè aliter se res habet, & hæc Lues ferocem & immanem tyrannidem exercet. Nullus hic symptomatum & cruciatuum finis, nisi aspera aliqua, aut diuturna mitior, medicatio interponatur, donec aut dolores contorquendo, aut ulcera depascendo, aut ichor venenatus ossa corrumpendo, miserius finem imponant, & lacerum putridumque cadaver tandem abjiciatur, pabulum sanè ingratum, & vix vermibus acceptum.

Quinetiam juxtà Temperamentorum diversitatem Venenum hoc dissimiles vires apud nos obtinet. Temperies Melancholica, & Biliosa ejus exterminationem ægrius sustinent, quàm Sanguinea, & Phlegmatica. Multò facilius restituntur juvenes quàm ætate provecti. Idemque est dicendum, de Scabie, Herpete, & nonnullis aliis morbis varia temperamenta affligentibus. Et sicut Temperamentorum differentia efficit, ut Cathartica longè dispares effectus obtineant; hoc corpore mitissimis medicamentis faciliè purgato, illo fortissimis ægrè cedenti; utque idem dejectorium medicamentum eodem pondere diversis hominibus exhibitum, in uno celerem ac violentam, in alio tardam ac mitem, & in alio nullam omninò operationem concitaverit: ità & de Venenis dicendum est, quòd illa citius aut serius interimere soleant, non modò ex propriâ & innatâ vi perniciosâ, sed secundum fortiorem aut debiliorem repugnantiam naturæ

naturæ ejus, qui venenum accepit. Nam opinio ista vulgaris ficta est & falsa, quæ *Indos*, ab iisque *Italos*, ita artem veneficam statuit calluisse, ut in statum diem, aut tempus prædeterminatum, sive fuerit septimana, sive mensis, sive annus, Venenatos omnes certò conficere possint. Natura enim unius quàm alterius, quemadmodum dictum est de catharticiis, veneno magis se opponit, & lethale virus reprimat, aut frustratur.

Sunt qui Luem arbitrantur, fractis & attritis senio viribus tyrannidem suam ferre omnem jam deposuisse, & ad interitum suum cum senectâ demùm vergere. Eademque apud plures doctos sententia jamdiu obtinuit, quandoquidem blanditiis verborum tam literati quàm aulici spe vana ductis nonnunquam se accommodant, & gratiam lenociniis solent sibi conciliare. Qui verò sic sentiunt, nosocomia hodiernâ paulisper adeant, aut Chirurgos probos ac exercitatos consulant; videant ulcera multiplicia, cancrosa, & depascentia, tophos & gummata, ossium caries, & carniū putrilagine; videant tabes, lipothymias, cachexias, denique totam Pandoræ pyxidem ibidem apertam; exaudiant etiam horrendas miserorum execrationes, gemitus acerbos, & ululatus permolestos; tandemque dicant, an Venus egregiâ illâ mansuetudine mancipia sua hodiernâ excipiat; dijudicentque pariter, utrū Mars an Venus plures ex numero viventium tollat; uter denique istorum amasiorum exitium pejus & frequentius cultoribus suis inferat.

Quod ad Therapëiam attinet Luis, alii Salivatione curationem moliuntur; alii sine Hydrargyro, & nescio quibus ineptis Arcanis eandem audacter pollicentur; alii denique emeticis, & catharticis Mercurialibus, & Diætâ Sudorificâ intercalatâ, similibusque, venenum illud penitus subigere annituntur.

Medici fermè omnes, totumque Chirurgorum sodalitium, uno consensu, Salivatione tanquam brevissimâ, & maximè efficaci methodo, Luis curationem aggrediuntur. Nec denegandum est cuicumque in Arte Medicâ mediocriter versato, Salivationem esse omnium Methodarum quas hætenus excogitavit peritia Medica, maximè expeditam, atque efficacem, ad virus illud Venereum valdè obtundendum, & malignitatem ejus perniciosam abundè frangendam, si minùs ea valeat non rarò ad venenum istud penitus delendum. Certè in his regionibus Borealibus, frigoris prædominio obnoxiiis, ubi labes Venerea tantâ immanitate sævit, Salivatio præ aliis adhuc notis inducias maximè veloces, pernicipiei dilationem, & symptomatum omnium vehementium cessationem obtinet celerissimam; nec non in quibusdam infectis, & potissimum in junioribus, curationem perfectam aliquando complet. Sed si consideretur horrenda illa, terribilis, & nonnunquam intolerabilis medicatio, tantis cruciatibus & periculis extremis stipata, saltem exoptanda est, & omnium votis exposcenda, alia aliqua jucundior methodus, tutior illâ minùsque molesta.

Poten-

Potentissimum, & efficacissimum Salivandi genus est id, quod per inunctionem Mercurial-em excitatur, & quod solum, tanquam *dignum nodo cuneum* Sydenhamius noster præclarissimus laudat. Sed refert scire, attentèque contempla-ri, in quot vitæ discrimina Salivatio ista conjicit infectos; quot ex eâ solent vulgò interire; quàm horrendas capitis, fauciumque efficit in-tumescencias, suffocationem repentinam frequen-ter minitantes, & vix fræno manûs peritissimæ rectè gubernandas. Nôrunt quidem aliptæ quàm periculosas diarrhæas, dysenterias, lipothymias, in temperamentis maximè Mercurio repugnan-tibus, ista crebrò producit; sed aliam vix ex-ercebunt artem, vix quærent aliptæ, nisi quàm in tyrocinio à Magistris suis didicerant. Tan-ta verò est in hoc Salivationis genere humorum fusio, tanta succorum omnium corporis sæpè exantlatio, ut nil mirum sit, si spiritus vitales unâ dissipentur; & maximè si in hac terrâ, aliter sælicissimâ, ubi Melancholia tantum ob-tinet imperium, complures ex tam rapidâ fluidorum profusione succumbant ac pereant. Quàm fugax scilicet voluptas acerbissimas sustinet sæpenumerò pænas! Quantâ curâ & industriâ Sirenum illarum veneficarum blandi-tiæ sunt ab omnibus fugiendæ, quicumque aut sanum corporis temperamentum conservare volunt, aut vitam longævam jucundâ lenique senectute finiendâ cupiunt!

Porro si facultates Hydrargyri tantâ copîa in corpûs intromissi, ac sanguinis motu circu-

lari omnes corporis partes pervadentis, velut in Salivatione vulgari contingit; si illius vires naturæ humanæ tam noxias, ac inimicas; si virus ejusdem nervis & cerebro peculiariter adversum, attestante id paralyfi, & tremoribus frequentibus; si onus & tormina, quæ ventriculo & intestinis vulgò infert; si pallidissimum plumbeumque colorem, quem vultui impertit; si denique quòd à veteribus omnibus medicis Hydrargyrum in catalogo Venenorum annumeretur, diligenter perpendamus: sanè Medico probo incumbit, quando duobus Venenis tam Morbi quam Remedii unà convenientibus sit necessariò occurrendum, de Antidoto aliquâ propriâ, salutari, & excellenti, sollicitum esse. Et si tela ad hunc morbum ritè expugnandum magis apta & idonea unquam reperiantur, è Medicorum pharetrâ magis magisque denuò instructâ, potiùs quàm ex aliorum quorumcunque sive armamentario, sive officinâ, nî plurimùm fallor, certò extrahentur.

Et quicquid delirum vulgus, alique nonnunquam saniore judicio præditi, contrà sentiant, sanè nescio, an quisquam omnium morborum qui miseros mortales solent excruciare, judicium acerrimum Medici periti & exercitati, potiùs quàm agyræ aut indocti alicujus artificis, requirat ac mereatur, quàm Lues ista immanis & venenata.

Quanquam verò Salivatio omnibus aliis Methodis ubique palmam præripuit, tamen notatu dignum est, quod *Julius Palmarius*, Medicus Parisiensis

Parisiensis clarissimus, & eruditissimus copiosius differuit, qui Magni illius *Fernelii* fuit discipulus, & qui librum de Morbis Contagiosis tum doctè tum eleganter scripsit. Ille Salivatione, quantumlibet tunc populari, quantumlibet nunc vulgò usitatâ, *vix centesimum quemque* Lue correptum, perfectè sanari tradit; sed recidivo illos morbo, ex scintillis aliquamdiu contopitis recrudescente, nonnunquam citius, nonnunquam post plures annos affici, & languescere. Atque *alii*, inquit, *decies, alii duodecies* suo tempore *Salivationem frustra sunt experti*, tantâ interim cum doloris acerbitate, malorumque miserrimorum acervo, ut forti viro multò fatius sit semel mori, quàm vitam morte pejorem sic proferre.

Ego itaque hæc animo diu multumque evolvens, nunquam complecti potui, quamobrem *Fernelii*, *Palmarii*, aliorumque medicorum doctissimorum methodi tutiores ac jucundiores tam paucos sectatores consequutæ sint, & praxi hodiernâ ita proscribantur, nisi ob has potissimum rationes:

1. Medici illi præclarissimi odio adversus Hydrargyrum nimis acri flagrabant, propter noxas illas gravissimas quas sæpius infert corpori. Et *Fernelius*, primus omnium Medicorum, curationem Luis sine quocunque Mercurialium usu interno, & fortè nimis temerè suscipiebat, & palam pollicebatur; Amuletis suis selectis ac saluberrimis, Diætæ Sudorificæ, victui tenui & frugi, & catharsi intercalatæ solummodò confisus. Et certè propter ausum ac tentamen tantum, tam-

* Nat. Hist
lib. 33. c. 6.

que salubre generi humano, si fortè minùs fælix
fuiſſet ſucceſſus, omni laude digniſſimus eſt egre-
gius ille Medicus, quanquam in peſtifero hoc
morbo uſus illius medicamenti periculofi, quod à
* Plinio vocatur *Venenum omnium rerum*, ſummè
neceſſarius nobis hætenùs videtur. Nam *malum
ovum malo corvo* apprimè convenit. *Palmarius*
autem Hydrargyroſi vulgari inſenſus fuit, tùm ob
perniciem ejus, tùm propter extremos crucia-
tus, doloresq; aſperrimos quos inuncti ſuſtinere
neceſſariò damnantur; tùm deniq; quia propo-
ſita ſua curatio per Guaiacum & Amuletum, aut
per Alexipharmaca ſua Hydrargyro conjuncta,
tutior fuit, & longè ſalubrior inunctione vulgari,
ſputantium vires exhaurienti. Quocircà alias
Luem extirpandi methodos, tutiores, ac magis
ſalutares, necnon jucundiores, licet nonnunquam
paulò cunctabundas, fuſè proponebat.

2. Chirurgi uno ore Salivationi præ aliis cu-
randi modis favere videntur, aut quia præmiis
donantur majoribus, iſto modo valetudini pro-
ſpicientes, ſummâ cum aſſiduitate, infectumque
ſub imperio quodam deſpotico vitæ ac mortis
clanculùm in conclavi, remotis aliis plerumque
arbitris præterquam nutrice, tamdiu tenentes;
aut quia durante tyrocinio nullam aliam æquè
certam Lue medendi artem illi hætenùs didice-
runt; aut quia aliam diſcere vix unquam volunt.

3. Quoniam Chirurgi technis ſuis hanc Medi-
cinæ partem, quantum in illis fuit, tanquam ſibi
jure propriam ubique arripuerunt; & Medici, ſi-
ve ob moleſtias tam fædæ curationis, ſive aliis
nego-

negotiiis impediti, illam provinciam quasi derelictam nimis neglexerunt, ac vilipendêrunt.

4. Quia curationes temporaneæ & Palliativæ in hoc morbo, ut in aliis nonnullis, magis placent, ægrisque gratificantur, quàm Eradicativæ, quæ magis operosæ sunt, & exercitatione non parvâ egent. Quam ob rationem induciæ multorum dolorum gravissimorum Narcoticis derepentè comparatæ, & ægrotantibus sæpè magis placent, & medicis nonnunquam præferuntur, quàm quæcunque alia, permanentibus interim aliquamdiu doloribus, salutaris medicatio. His adde, Salivationem symptomata omnia Venerea ita ut plurimum tollere, ut nulla recidivæ suspicio impræsentiarum restet, aut præmii procrastinandi ratio convalescentibus amplius appareat.

Quod ad Impostores illos imperitos, turpissimos lucriones, ac nebulones vulgares attinet, qui sine Mercurio, sine regimine, sine quâcunque molestiâ, & nescio quibus *Arcanis* insulsis, curationem brevissimam, nec non infallibilem, omnibus Lue infectis cum insigni impudentiâ publicè pollicentur, argumento sunt Bacillino quàm Medico digniores, & fascibus Magistratum aut collistrigio, prout veteratores perfidi, sunt potius castigandi, quàm disceptationibus, aut ullis rationum momentis accipiendi.

Denique tertium Lue Venereæ medendi genus, quod posthabita Salivatione solenni per inunctionem institutâ, & spretis deceptorum insciorum fallaciis, catharticoꝝ aut emeticoꝝ

corum Mercurialium vi & efficaciam, cum Diætâ è Lignis & Radicibus exiccantibus, ac regimine debito, conjunctorum nititur, fusioem orationis copiam planè requirit. Sed nè tot impostores & agyræ dolis & insidiis suis hinc ansam aliquam avidè arripiant, vela dicendorum contraham, & pauca haud prorsus inutilia jam dictis adjiciam.

Et 1. Notandum est, Ligna exiccantia, Gummi, corticem, & lignum Guaiaci, lignum Sassafras, atque Radices Sarsaparillæ & Chinæ, tantum ferè emolumenti naturæ humanæ conferre, & debilitatæ suppetias salutare præbere, quantum damni & nocimenti Hydrargyrum corpori infligit. Sunt hæc salubria quædam hujus morbi venenati, licet imperfecta, pariter atque Mercurii ipsius Alexipharmaca, quandoquidem & citrà Mercurii auxilium opera & oleum nostrum sine fructu perdi solent. Et quanquam illa ex se nunquam apud nos scopum attingunt, Hydrargyro prætermisso, venenumque Venereum nequeunt penitus delere & extinguere, tamen robur nativum erigunt & fovent, palloremque huic morbo congenitum, in vividum ac sanum colorem certocertius immutant.

2. Notandum est Cathartica deleteria dicta huic morbo expugnando, qui vires corporis validissimas ipse infringit, & robur summum facile comminuit, quandoque minùs convenire, quàm mitiora & blandiora medicamenta. Et quoties fortior & validior requiritur catharsis, illa

illa longè tutiùs obtinenda est, in debilibus scilicet naturis, sennâ, rhabarbaro, agarico, jalappâ, epithymo, polypodio, mannâ, hermodactylis, aut eorum quibusdam, additis etiam ceu stimulis, sale mirabili, cathartico amaro, polychresto, prunellæ, aut crySTALLIS tartari; his, inquam, sæpè securiùs & commodiùs alvus movetur; neque plura eorum identidem repetita ita corpori imbellium nocent, quemadmodum scammonium, colocynthis, & helleborus, quæ aut ventriculum conturbant, aut intestina corradunt, gravibusque torsionibus excruciant, aut visceribus omnibus, partibusque principibus, malignâ suâ qualitate sunt infensa.

3. Quanquam Mercurialia, & Hydrargyrosis, in omnibus temperamentis Lue inquinatis indiscriminatim vulgò usurpentur, tamen notandum est, corpora crassa, obesa, phlegmatica, & frigida, ab illis maxime omnium lædi; & constat injurias insignes quas Hydrargyrosis talibus facit, vix unquam postea deleri, adeò ut non minus discriminis à medicamento quàm ab ipso morbo illis contigerit. Atqui Sanguinea, Biliosa, & præfervido calore redundantia corpora, incommodo minore Hydrargyri usum paulò copiosorem sustinent, quàm aut priùs nuncupata, aut Melancholica Temperamenta. Etenim calida & sicca viscerum intemperies, contrariis quibus pollet facultatibus Hydrargyrum, corrigitur, emendatur, & nonnunquam insigniter juvatur, atque bilis ferocientis acrimonia plurimum demulcetur.

4. Quo-

4. Quotiescunque Lue jam pridem infecti, qui Ptyalismum prius subierunt, aut qui aliis modis ad tempus tantummodò sunt restituti, morbo recidivo è latibulis erumpente, aut novam formam sortito, turbas novas commovente; quoties, inquam, illi in atrophiam, neque à Pulmonibus tabidis, neque à Lumbrieis pendentem, inciderint, quanquam Diarrhæâ admodum violentâ exhauriantur, à Narcoticis quibuscunque abhorrendum est Medico, & restringentibus interdendum. Nam Malignitate veneni Venerei intus delitescens sic imminutâ, & per sentinam corporis depositâ, propria Antivenerea optato eventu non diu frustrabuntur, & corpusculum strigosum deleteriâ Lue pænè confectum, præter expectationem rursùm pinguescet.

5. Cùm virus Venereum sit benè retusum ac fractum, omnisque symptomatum ferocia refrænata; at fomes venenatus haud penitus extinctus sub cineribus delitescat, novos postea tumultus suscitaturus: quemadmodum & in aliis nonnunquam casibus, ubi symptomata anomala, doloresque vagi infirmos detinent, Medicamenta nervina, arthritica, amara, & antiscorbutica *salubria*, aliquamdiu usurpata, catharticis blandis identidem intercalatis, reliquias Veneni istius infracti tutò profligabunt, integramque tandem sanitatem præ aliis restituere valebunt. Siquidem talia corruptelæ humorum deleteriæ contraria, sanitati tuendæ, amissæque recuperandæ, vitæ producendæ, staminibusque vitalibus tenuioribus confirmandis apprimè conducunt.

In

6. Infantes à nutricibus lactantibus infecti, quanquam maculis, pustulis, ulceribusque sca- tent, quanquam & nocturnis illis doloribus erunt excruciat, facillimè omnium restituuntur. Farina sarsaparillæ ferè insipida, saltem nullo gustu ingrato, aut fastidioso prædita, panatellis aut pulticulis suis, ut par est, *commista*, addito etiam, ventriculi gratiâ, Santali citrini polline, nullâ pariter nausêâ donati, cathartici- que debitis intercalatis, tenerrimæ ætati, ut latè nonnunquam observavi, salutem perfectam reddidit. Quod verò infantuli à contaminatâ nutrice infecti, tanquam à Peste quâdam, sint ante inceptam curationem quamprimùm amovendi, non opus est ut admoneamus.

Denique 7. infectis, cùm curatio modis mi- tioribus magisque benignis ac salutaribus quàm Salivatione illâ acerbâ & excrucianti instituat, non est iis persistendum ad certum quendam ac determinatum dierum numerum, sed nunc bre- vius, nunc diutiùs, pro ratione veneni, natu- ræque reluctantis, remediis immorandum, quo- usque sub regimine debito venenum penitus subigatur, & symptomata omnia prorsus eva- nescant.

Antequam finiam, nequeo tacitè prætermi- ttere errorem popularem insulsum, at valdè per- niciosum, qui longè latèque inauspicatò incre- buit. Nimirum didicit, aut fortè audivit igna- rum vulgus, si quispiam infectus cum sanâ muliere

muliere mutuis amplexibus se commiscuerit, à labe omni Venereâ se confestim fore tutos & immunes. Quot innocuæ virgines inter alias ex hoc stupido errore perierunt ! Sed cùm sanguinem pervaserit virus pestilens, & viscera afflatu illo impuro imbuantur, credat etiam plebecula insipiens parî ratione, se clavam *Herculi*, quod aiunt, & fulmen *Jovi*, extorquere posse, & se montes excelsos, virtute cujusdam incantamenti, posse radicitus avellere, & alioversum transferre.

Ut verò finem faciam, nonnullis videri possum nimis acriter perstrinxisse morbum Venere clementi prognatum, Deâ scilicet illâ amabili, cui tam principes summi, quàm vulgus infimum, vota sua nimis frequenter faciunt, & cujus illecebræ pectora ferè omnium æstu quodam impotenti facile percellunt. Acrids, inquam, hujus morbi sævitiam perstrinxisse videar, quàm plurimi medicastri, qui eundem in postremis habere solent, ac pro nihilo, ut aiunt, ducunt ; ut scilicet artis cujusdam exquisitæ, quam alicubi didicerunt, ostentationem gloriose faciant ; atqui ut reverà crumenas incautorum aliquando emungant, ut familiares suos opprimant, omniaque ad quæstum commodumque proprium iniquè referant. Atverò longè præstat medico probo, liberalibusque disciplinis instituto, verum dicere, quàm quæstu quovis duci, communique utilitati quàm suæ consulere. Modici rerum statûs, modò res sint benè partæ, nemini pœniteat. Nam pauca nonnunquam desiderium explent, permulta
animum

animum rarissimè satiunt. Paucitas rerum commodè benèque vivendo necessariarum facilè suppletur, virisque bonis rariùs deest. Sed in Superfluis accumulandis nullus vulgò finis gravissimarum sollicitudinum, nullum molestiarum, maximarum tædium, rapinarum terminus; quasi dira illa execratio, aut fascinatio, avaros injustosque semper comitaretur, ut in opulentia inopes, in abundantia egeni vitam prorsus iniquitatem traducere damnarentur. Præcipiti cursu breviuscula labitur vita. Nec magna pompa impedimentorum necessaria est, ut amæna sit profectio, neque requiritur tanta viatici copia, ut breve iter conficiatur. Præclarè illis actum puto, quibus in benè agendo deponitur vita. Nec sapientibus *lugendam esse corporis mortem, quam animæ immortalitas consequitur*. Etenim *tum demùm nos verè victuros* constat, *cùm è vitâ hâc excesserimus*. Quid eò olim eximiè dixerit Philosophus, (pectore spe tumido, consolationis pleno, animoque futuris gaudiis admodum aspirante) in senectam vergens, & *Senectutem ornatissimè laudans? Si in* *Cic. de Senectute.* *hoc, inquit, erro, quòd animas hominum immortales esse credam, lubenter erro; nec mihi hunc errorem, quo delector, dum vivo, extorqueri volo.*

F I N I S.

ERRATA.

Page 2. lin. 11. lege *recens.* p. 9. l. 5. pro *aliis*, l. *aliter*.
 ibid. l. 14. pro *suis*, l. *ipsorum*. p. 20. l. 17. leg. *transeat*.
 p. 27. l. 4. leg. *planè*. p. 79. l. 27. leg. *insunt*, p. 83. l. 8. leg.
singularem. p. 89. l. 7. lege *aliter*. p. 112. l. 22. leg. *præparari*
autumant. p. 135. l. 7. leg. *per spinam descendebat*. p. 138. l.
 14. leg. *sordidâ immundâque tribu*. p. 141. l. 20. leg. *vulnere*. p.
 151. l. ult. leg. *in lectum*. p. 152. l. 23. & 24. leg. *memoria*
firma. p. 153. l. 20. dele *ex*. p. 156. l. 8. leg. *sedare*. p. 166.
 l. 15. leg. *prescripseram*.

F I N I S

BOOKS Printed for *Sam. Smith* and
Benj. Walford at the *Princes Arms* in
St. Paul's Church-yard.

THE Anatomy of humane Bodies ; with Figures drawn after the Life, by some of the best Masters of *Europe*, and curiously engraven in 114 Copper Plates, illustrated with large Explanations containing many new Discoveries, and Chirurgical Observations. To which is added an Introduction explaining the Animal Oeconomy ; with a copious Index. By *William Cowper*. *Oxford*, Printed at the Theatre on large Imperial Paper in Folio. 1698.

Jo. Raii Historia Plantarum, Species hætenus editas aliasque insuper multas noviter inventas & descriptas complectens Tomi duo. Fol. 1686.

—— Ejusdem Tomus tertius, qui est Supplementum duorum præcedentium ; cum accessionibus *Camelli & Tournefortii*, 1704.

—— Synopsis Methodica Stirp. Britann. in qua tum Notæ Generum characteristicae traduntur, tum Species singulae breviter describuntur, &c. 1690.

—— Stirpium Europ. extra Britannias nascentium Sylloge. 1694.

—— Synopsis Methodica Animalium quadrupedum & Serpenti generis. 1693.

—— Methodus Insectorum ; seu Insecta in Methodum aliqualem digesta. 8vo. 1705.

—— Methodus Plantarum emendata & aucta ; in quâ Notæ maximè characteristicae exhibentur, quibus stirpium generatum summa, tum infima cognoscuntur, & à se mutuo dignoscuntur, non necessariis omissis. Accedit etiam huic secundæ Editioni, Methodus Graminum, Juncorum & Cyperorum specialis. *Amst.* 1703.

Praxeos Mayernianæ in Morbis internis præcipuè gravioribus & Chronicis Syntagma. — Eiusd. Syntagma alterum. 1. De Febribus. 2. De Morbis Externis. 3. De Arthritide. 4. De Lue Venerea. 2 Vol. 8vo.

D. R. Morton de Morbis Universalibus Acutis, Vol. I. 8vo.
— Id. de Febribus inflammatoriis, & de Variolis, &c. Vol. II. 8vo.
— Of Consumptions, *Engl.* 8vo.

Pharma-

Books printed for *S. Smith* and *B. Walford*:

Pharmacopœiæ Colleg. Reg. Londini Remedia omnia succinctè descripta. Edit. 3. Annot. 1699. per *J. Shipton* in 12mo.

Pharmacopœia Bateana. Qua nongenta circiter *Pharmaca*, pleraque omnia è praxi *Georgii Batei Regi Carolo Secundo Medici Primarii* excerpta, ordine Alphabetico concisè exhibentur cum viribus & dosibus annexis. Quorum nonnulla in Laboratorio Publico *Pharmacopœano Lond.* fideliter parantur *Venalia*; atque in usu sunt hodierno apud *Medicos Londinenses*. Huic accesserunt Arcana *Goddardiana* item *Orthotonia Medicorum* Observata; & *Tabula Posologica* dosibus *Pharmacorum* accomodata cum *Indice morborum curationum*, &c. Cura *J. S. Pharmacopœi Lond.* Editio tertia cum *Appendice* per *Tho. Fuller, M.D.* 12mo. 1700.

Pharmacopœia Extemporanea, five Præscriptorum Sylloge, in qua *Remediorum elegantium & efficacium Paradigmata* ad omnes ferè medendi *Intentiones* accomodata candidè proponuntur; una cum viribus operandi ratione *Dosibus & Indicibus* annexis. Per *Tho. Fuller, M.D.* Editio tertia, aucta & emendata. 1705.

Medicamentorum Εὐπορίστων Thesaurus, succinctè comprehendens ad omnes ferè totius *Microcosmi* morbos. Experta nec non specifica *Remedia* ex celeberrimis tam *Veterum* quam *Neoterico-rum*, scriptis excerpta, ordineque alphabetico digesta. Opera & Cura *Johannis Cruso Pharmacop.* 12mo. 1701.

S. Dale Pharmacologia seu Manuductio ad Materiam medicam. 12mo.

— Eiusd. Pars secunda sub prælo. 12mo.

D. Sydenhami processus integri in morbis ferè omnibus curandis nec non de phthisi *Tractatulo.* 12mo. Edit. 3. 1705.

M. Lister Exercitat. octo Medicinales. 1. de *Hydrope.* 2. de *Diabete.* 3. de *Hydrophobiâ.* 4. de *Lue Venerea.* 5. de *Scorbuto.* 6. de *Arthritide.* 7. de *Calculo humano.* 8. de *Variolis.* 12mo.

— *Sanctorii Sanctorii de Statica Medicina Aphorismorum Sectiones 7.* cum *Commentario.* 12mo. *Lond.* 1701.

The Anatomy of the Brain, containing its Mechanism and Physiology; with Sculptures. By *Dr. H. Ridley.* 8vo.

Medicinal Experiments; Or a Collection of choice and safe Remedies, for the most part simple, and easily prepared; very useful in *Families*, and fitted for the use of *Country people.* By the honourable *R. Boyle, Esq;* in three parts, containing above 500 choice Receipts. The 4th Edit. enlarged with a Supplement. 12mo. 1703.

The natural History of Chalybeate and purging Waters of England, with their particular Essays and Uses. By *B. Allen.* 8vo.

Opticks; or a Treatise of the Reflexions, Refractions, Inflexions and Colours of Light. Also two Treatises of the Species and Magnitude of *Curvilinear Figures.* By *Is. Newton, Esq;* P.R.S. in 4to. 1704.

